

ಸ್ಯಾದ್ವಾದಶುದ್ಧಿ

(ಅನುಪುಪ್ಪು)

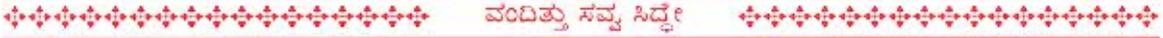
ಅತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಶುದ್ಧರ್ಥಂ ವಸ್ತುತತ್ತ್ವವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ |

ಉಪಾಯೋಪೇಯಭಾವತ್ವ ಮನಾಗ್ನ್ಯೋಽಪಿ ಚಿಂತ್ಯತೇ ||೨೪೭||

(ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಗವಾನ ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವರ ೪೦೫ ಗಾಥೆಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಅಮೃತಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯದೇವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಆ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಶರೂಪ ಹಾಗೂ ಸೂಚನೆಯರೂಪಗಳಿಂದ ೨೪೬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ-ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ 'ಜ್ಞಾನಮತವಂತೂ ಸ್ಯಾದ್ವಾದರೂಪವಾಗಿದೆ; ಎಂದಮೇಲೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ವಿಕಾಂತವಾಗಿಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದೊಡನೆ ವಿರೋಧ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತತ್ತ್ವ ಹಾಗೂ ಉಪೇಯತತ್ತ್ವ-ಇವರೂ ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ?'-ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಊಹೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ಅಧಿಕಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೇಳಲಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕವು ಹೀಗಿದೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಅತ್ರ] ಇಲ್ಲಿ [ಸ್ಯಾದ್ವಾದ-ಶುದ್ಧಿ-ಅರ್ಥಂ] ಸ್ಯಾದ್ವಾದ ಶುದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು [ವಸ್ತು-ತತ್ತ್ವ-ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ] ವಸ್ತುತತ್ತ್ವದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ [ಚ] ಮತ್ತು [ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯ-ಭಾವಃ] (ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯತನಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯಭಾವಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು [ಮನಾಕ್ ಭೂಯಃ ಅಪಿ] ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ [ಚಿಂತ್ಯತೇ] ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷಾತ್ಮಕವೂ, ಅನೇಕ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಯಾದ್ವಾದದಿಂದಲೇ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಶುದ್ಧತೆ (ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸತ್ಯತೆ, ನಿರ್ದೋಷತೆ, ನಿರ್ಮಲತೆ, ಅದ್ವಿತೀಯತೆ)ಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದೊಡನೆ ವಿರೋಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು.) ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದೆಂದರೆ, ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕೈಗೊಂಡುತವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನದ ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯಭಾವ ಎಂದರೆ ಸಾಧಕ-ಸಾಧ್ಯಭಾವಗಳನ್ನು ಈ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಲಾಗುವುದು ||೨೪೭||

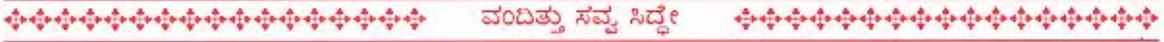

ಸ್ಯಾದ್ವಾದೋ ಹಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುತತ್ತ್ವಸಾಧಕಮೇಕಮಸ್ವಲಿತಂ ಶಾಸನಮರ್ಹತ್ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ | ಸ ತು ಸರ್ವಮನೇಕಾಂತಾತ್ಮಕಮಿತ್ಯನುಶಾಸ್ತಿ, ಸರ್ವಸ್ಯಾಪಿ ವಸ್ತುನೋನೇಕಾಂತಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್ | ಅತ್ರ ತ್ವಾತ್ಮವಸ್ತುನಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತಯಾ ಅನುಶಾಸ್ಯಮಾನೇನಪಿ ನ ತತ್ಪರಿಕೋಪಃ, ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಸ್ಯಾತ್ಮವಸ್ತುನಃ ಸ್ವಯಮೇವಾನೇಕಾಂತತ್ವಾತ್ | ತತ್ರ ಯದೇವ ತತ್ತದೇವಾತತ್, ಯದೇವೈಕಂ ತದೇವಾನೇಕಂ, ಯದೇವ ಸತ್ತದೇವಾಸತ್, ಯದೇವ ನಿತ್ಯಂ ತದೇವಾನಿತ್ಯಮಿತ್ಯೇಕವಸ್ತುವಸ್ತುತ್ವನಿಷ್ಪಾದಕಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಶಕ್ತಿದ್ವಯಪ್ರಕಾಶನಮನೇಕಾಂತಃ | ತತ್ತ್ವಾತ್ಮವಸ್ತುನೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತ್ವೇನಪ್ಯಂತತ್ತ್ವಕಚಕಾಯಮಾನಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪೇಣ ತತ್ತ್ವಾತ್, ಬಹಿರುನ್ಮಿಷದನಂತಜ್ಞೇಯತಾಪನ್ನಸ್ವರೂಪಾತಿರಿಕ್ತಪರರೂಪೇಣಾತತ್ತ್ವಾತ್, ಸಹಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಾನಂತಚಿದಂಶಸಮುದಯರೂಪಾವಿಭಾಗದ್ರವ್ಯೇಣೈಕತ್ವಾತ್ ಅವಿಭಾಗೈಕದ್ರವ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಸಹಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಾನಂತಚಿದಂಶರೂಪಪರ್ಯಾಯೈರನೇಕತ್ವಾತ್, ಸ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲಭಾವಭವನಶಕ್ತಿಸ್ವಭಾವವತ್ತ್ವೇನ ಸತ್ತ್ವಾತ್, ಪರದ್ರವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲಭಾವಭವನಶಕ್ತಿಸ್ವಭಾವವತ್ತ್ವೇ-

(ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆ,-)

ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವಂತಹುದು, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಅರ್ಹತ್ಪ್ರಭುಗಳ ಒಂದು ಅಸ್ವಲಿತವಾದ-ನಿರ್ಬಾಧವಾದ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ಅದು (ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು) 'ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅನೇಕಾಂತಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ'ಯೆಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಅನೇಕಾಂತಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ('ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಅನೇಕಾಂತಸ್ವರೂಪವಾಗಿವೆ'ಯೆಂದು ಯಾವ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಅದು ಅಸತ್ಯಾರ್ಥವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗೆ ಅನೇಕಾಂತವಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ.)

ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವೆಂಬ ವಸ್ತುವನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದಮೇಲೂ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಕೋಪವಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅನೇಕಾಂತಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ (ಅನೇಕಾಂತದ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ) ಯಾವುದು (ವಸ್ತುವು) ತತ್ ಇದೇ ಅದೇ ಅತತ್ವಾಗಿದೆ, ಯಾವುದು (ವಸ್ತುವು) ಏಕವಿದೆ ಅದೇ ಅನೇಕವಾಗಿದೆ, ಯಾವುದು ಸತ್ ಇದೇ ಅದೇ ಅಸತ್ವಾಗಿದೆ, ಯಾವುದು ನಿತ್ಯವಿದೆ ಅದೇ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ-ಹೀಗೆ "ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುತ್ವವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡುವಂಥ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದೇ ಅನೇಕಾಂತವಾಗಿದೆ-" ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವಸ್ತುವೂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದಮೇಲೂ ತತ್-ಅತತ್, ಏಕ-ಅನೇಕ, ಸತ್-ಅಸತ್ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ-ಅನಿತ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಲೇ ಇವೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ತನವಿದೆ, ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಿರುವ ಅನಂತಜ್ಞೇಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ, ಪರರೂಪದಿಂದ (-ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ಪರದ್ರವ್ಯದರೂಪದಿಂದ) ಅತತ್ತನವಿದೆ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಅದರ ರೂಪವಿಲ್ಲ); ಸಹಭೂತ (ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ) ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಮತ್ತು ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಅನಂತಚೈತನ್ಯ-ಅಂಶಗಳ ಸಮೂಹರೂಪವಾದ ಅವಿಭಾಗದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಏಕತ್ವವಿದೆ, ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಗವಾದ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ, ಸಹಭೂತ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಮತ್ತು ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಅನಂತಚೈತನ್ಯ-ಅಂಶರೂಪ (-ಚೈತನ್ಯದ ಅನಂತಅಂಶಗಳರೂಪ) ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕತ್ವವಿದೆ; ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವರೂಪದಿಂದ

ನಾಸತ್ವಾತ್, ಅನಾದಿನಿಧನಾವಿಭಾಗ್ಯಕವೃತ್ತಿಪರಿಣತತ್ವೇನ ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್, ಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಕಸಮಯಾವಚ್ಛಿನ್ನಾನೇಕವೃತ್ತಂಶಪರಿಣತತ್ವೇನಾನಿತ್ಯತ್ವಾತ್, ತದತತ್ತ್ವಮೇಕಾನೇಕತ್ವಂ ಸದಸತ್ತ್ವಂ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವಂ ಚ ಪ್ರಕಾಶತ ಏವ |

ನನು ಯದಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತ್ವೇನಪಿ ಆತ್ಮವಸ್ತುನಃ ಸ್ವಯಮೇವಾನೇಕಾಂತ ಪ್ರಕಾಶತೇ, ತರ್ಹಿ ಕಿಮರ್ಥಮರ್ಹದ್ಭಿಸ್ತತ್ಸಾಧನತ್ವೇನಾನುಶಾಸ್ಯತೇನೇಕಾಂತಃ ? ಅಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾತ್ಮವಸ್ತುಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ಬ್ರೂಮಃ | ನ ಖಲ್ವನೇಕಾಂತಮಂತರೇಣ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮಾತ್ಮವಸ್ತೇವ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಿ | ತಥಾಹಿ-ಇಹ ಹಿ ಸ್ವಭಾವತ ಏವ ಬಹುಭಾವನಿರ್ಭರೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವಭಾವಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವೇನಾದ್ವೈತೇನಪಿ ದ್ವೈತಸ್ಯ ನಿಷೇದ್ಧಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ ಸಮಸ್ತಮೇವ ವಸ್ತು ಸ್ವಪರರೂಪಪ್ರವೃತ್ತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಭ್ಯಾಮುಭಯಭಾವಾಧ್ಯಾಸಿತಮೇವ | ತತ್ರ ಯದಾಯಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೋ ಭಾವಃ ಶೇಷಭಾವೈಃ ಸಹ ಸ್ವರಸಭರಪ್ರವೃತ್ತಜ್ಞಾತ್ಯಜ್ಞೇಯಸಂಬಂಧತಯಾನಾದಿಜ್ಞೇಯಪರಿಣಮನಾತ್ ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಂ ಪರರೂಪೇಣ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಾಜ್ಞಾನೀ ಭೂತ್ವಾ ನಾಶಮುಪೈತಿ, ತದಾ ಸ್ವರೂಪೇಣ ತತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯಿತ್ವಾ ಜ್ಞಾತ್ಯತ್ವೇನ ಪರಿಣಮನಾಜ್ಞಾನೀ ಕುರ್ವನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ತಮುದ್ಗಮಯತಿ |೧| ಯದಾ ತು ಸರ್ವಂ ವೈ

ಆಗುವ ಶಕ್ತಿರೂಪದ ಯಾವ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಆ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ (ಎಂದರೆ ಇಂಥ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಸತ್ತ್ವವಿದೆ, ಮತ್ತು ಪರವಸ್ತುವಿನ ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವರೂಪವಾಗದಿರುವ ಯಾವ ಶಕ್ತಿರೂಪದ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಆ ಸ್ವಭಾವತನದಿಂದ ಅಸತ್ತ್ವವಿದೆ; ಅನಾದಿನಿಧನ ಅವಿಭಾಗ ಏಕವೃತ್ತಿರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿತ್ಯತ್ವವಿದೆ, ಮತ್ತು ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಒಂದು ಸಮಯದ ಮರ್ಯಾದೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿ-ಅಂಶಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿದೆ. (ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೂ ತತ್-ಅತತ್-ತನ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಎರಡೆರಡು ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತಿಗಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕಾಂತವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.)

(ಪ್ರಶ್ನೆ :-) ಒಂದುವೇಳೆ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತನವಿದ್ದಮೇಲೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅನೇಕಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆಂದಮೇಲೆ ಅರಹಂತ ಭಗವಾನರು ಅದರ ಸಾಧನರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾಂತದ (ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ) ಉಪದೇಶವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ?

(ಉತ್ತರ :-) ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅನೇಕಾಂತ (ಸ್ಯಾದ್ವಾದ)ವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೇ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ,-

ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ವಿಪುಲಭಾವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದಂಥ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳ ಅದ್ವೈತತೆಯಿದ್ದರೂ ದ್ವೈತದ ನಿಷೇಧಮಾಡುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಎರಡೂ ಭಾವಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಾಸಿತವಾಗಿವೆ (ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಪರರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾವಗಳು ಇರತೊಡಗಿವೆ). ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಆತ್ಮನು ಉಳಿದ ಭಾವಗಳೊಡನೆ ನಿಜರಸದಭಾರದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞೇಯ ಸಂಬಂಧದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜ್ಞೇಯಗಳ ಪರಿಣಮನದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪರರೂಪವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞೇಯರೂಪದಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ) ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಆಗ

ಖಲ್ವಿದಮಾತ್ಮೇತಿ ಅಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವರೂಪೇಣ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ವಿಶ್ವೋಪಾದಾನೇನಾತ್ಮಾನಂ ನಾಶಯತಿ, ತದಾ ಪರರೂಪೇಣಾತತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯಿತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾದ್ಭಿನ್ನಂ ಜ್ಞಾನಂ ದರ್ಶಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ನಾಶಯಿತುಂ ನ ದದಾತಿ |೨| ಯದಾನೇಕಜ್ಞೇಯಾಕಾರೈಃ ಖಂಡಿತಸಕಲೈಕಜ್ಞಾನಾಕಾರೋ ನಾಶಮುಪೈತಿ, ತದಾ ದ್ರವ್ಯೇಣೈತತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ತಮುಜ್ಜೀವಯತಿ |೩| ಯದಾ ತ್ವೇಕಜ್ಞಾನಾಕಾರೋಪಾದಾನಾಯಾನೇಕಜ್ಞೇಯಾಕಾರತ್ಯಾಗೇನಾತ್ಮಾನಂ ನಾಶಯತಿ, ತದಾ ಪರ್ಯಾಯೈರನೇಕತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ನಾಶಯಿತುಂ ನ ದದಾತಿ |೪| ಯದಾ ಜ್ಞಾಯಮಾನಪರದ್ರವ್ಯಪರಿಣಮನಾದ್ ಜ್ಞಾತೃದ್ರವ್ಯಂ ಪರದ್ರವ್ಯತ್ವೇನ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ನಾಶಮುಪೈತಿ, ತದಾ ಸ್ವದ್ರವ್ಯೇಣ ಸತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ತಮುಜ್ಜೀವಯತಿ |೫| ಯದಾ ತು ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಅಹಮೇವೇತಿ

(ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಭಾವದ) ಸ್ವ-ರೂಪದಿಂದ (ಜ್ಞಾನರೂಪದಿಂದ) ತತ್‌ತನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನರೂಪದಿಂದಲೇ ಇದೆ ಎಂದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿ), ಜ್ಞಾತಾನರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ (ಸ್ವಾದ್ಯಾದವೇ) ಅವನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ-ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೧||

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು 'ನಿಜವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮವಿದೆ' ಎಂದು ಅಜ್ಞಾನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸ್ವ-ರೂಪದಿಂದ (ಜ್ಞಾನರೂಪದಿಂದ) ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ವಿಶ್ವದಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ (-ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ರೂಪವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ತನ್ನನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ), ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಪರರೂಪದಿಂದ ಅತತ್‌ತನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಪಡಿಸಿ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಪರರೂಪವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿ), ವಿಶ್ವದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೨||

ಯಾವಾಗ ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಅನೇಕ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ (ಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ) ತನ್ನ ಎಲ್ಲ (ಅಖಂಡ, ಸಂಪೂರ್ಣ) ಒಂದು ಜ್ಞಾನಾಕಾರವು ಖಂಡಿತ (ತುಂಡುತುಂಡುರೂಪ) ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಏಕತ್ವವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ಜೀವಿತವಾಗಿಡುತ್ತದೆ-ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೩||

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಾಕಾರದ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದಷ್ಟೋ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ತ್ಯಾಗದ ಮುಖಾಂತರ ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನೇಕ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ), ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೪||

ಯಾವಾಗ ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು, ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಪರಿಣಮನದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾತೃದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪರದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಸ್ವ-ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ-ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೫||

ಪರದ್ರವ್ಯಂ ಜ್ಞಾತ್ಯದ್ರವ್ಯತ್ವೇನ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ನಾಶಯತಿ, ತದಾ ಪರದ್ರವ್ಯೇಣಾಸತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ನಾಶಯಿತುಂ ನ ದದಾತಿ |೬| ಯದಾ ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗತಜ್ಞೇಯಾರ್ಥಪರಿಣಮನಾತ್ ಪರಕ್ಷೇತ್ರೇಣ ಜ್ಞಾನಂ ಸತ್ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ನಾಶಮುಪೈತಿ, ತದಾ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರೇಣಾಸ್ತಿತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ತಮುಜ್ಜೀವಯತಿ |೭| ಯದಾ ತು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರೇ ಭವನಾಯ ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗತಜ್ಞೇಯಾಕಾರತ್ಯಾಗೇನ ಜ್ಞಾನಂ ತುಚ್ಛೀಕುರ್ವನ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ನಾಶಯತಿ, ತದಾ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ಏವ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗತಜ್ಞೇಯಾಕಾರಪರಿಣಮನಸ್ವಭಾವತ್ಯಾತ್ಪರಕ್ಷೇತ್ರೇಣ ನಾಸ್ತಿತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ನಾಶಯಿತುಂ ನ ದದಾತಿ |೮| ಯದಾ ಪೂರ್ವಾಲಂಬಿತಾರ್ಥವಿನಾಶಕಾಲೇ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಸತ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ನಾಶಮುಪೈತಿ, ತದಾ ಸ್ವಕಾಲೇನ ಸತ್ತ್ವಂ ದ್ಯೋತಯನ್ನನೇಕಾಂತ ಏವ ತಮುಜ್ಜೀವಯತಿ |೯| ಯದಾ ತ್ವರ್ಥಾಲಂಬನಕಾಲ ಏವ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ನಾಶಯತಿ, ತದಾ

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು 'ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯ ನಾನೇ ಇದ್ದೇನೆ (ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವೇ ಇವೆ)' ಹೀಗೆ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾತ್ಯದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಪರದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಅಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ (ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಪರದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತ) ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೬||

ಯಾವಾಗ ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗತ (ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ) ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಪರಿಣಮನದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸತ್ ಎಂದು ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ-ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೭||

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ (ಇರುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ, ಪರಿಣಮಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ತ್ಯಾಗದ ಮುಖಾಂತರ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ) ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತುಚ್ಛಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆಗ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಪರಕ್ಷೇತ್ರಗತ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುವುದು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೮||

ಯಾವಾಗ ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿನಾಶಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಅವಲಂಬನೆ ಪಡೆದಿತ್ತು ಅಂಥ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿನಾಶದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಜ್ಞಾನದ ಅಸತ್ತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ, ಆಗ (ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದ) ಸ್ವಕಾಲದಿಂದ (ಜ್ಞಾನದ ಕಾಲದಿಂದ) ಸತ್ತನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಾಂತವೇ ಅದನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ-ನಾಶವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೯||

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ (ಕೇವಲ ಜ್ಞೇಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ) ಜ್ಞಾನದ ಸತ್ತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ-ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ

ಭವಂತಿ ಚಾತ್ರ ಶ್ಲೋಕಾಃ -

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೈಃ ಪರಿಪೀತಮುಚ್ಚಿತನಿಜಪ್ರವ್ಯಕ್ತಿರಿಕ್ತೀಭವದ್
 ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಪರರೂಪ ಏವ ಪರಿತೋ ಜ್ಞಾನಂ ಪಶೋಃ ಸೀದತಿ |
 ಯತ್ತತ್ತದಿಹ ಸ್ವರೂಪತ ಇತಿ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿನಸ್ತತ್ಪನ-
 ದೂರೋನ್ಮಗ್ನಘನಸ್ವಭಾವಭರತಃ ಪೂರ್ಣಂ ಸಮುನ್ಮಜ್ಜತಿ ||೨೪೮||

ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅನೇಕಾಂತದಿಂದ ಅವನು ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಾನೆ, ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಿಂದ (ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭಂಗಗಳ ಕಲಶರೂಪವಾದ) ಹದಿನಾಲ್ಕು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ.-(ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು, ಮೊದಲನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪದ ಕಾವ್ಯ ಹೀಗಿದೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಬಾಹ್ಯ-ಅರ್ಥೈಃ ಪರಿಪೀತಂ] ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ, [ಉಚ್ಚಿತ-ನಿಜ-ಪ್ರವ್ಯಕ್ತಿ-ರಿಕ್ತೀಭವತ್] ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು (ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು) ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದರಿಂದ ರಿಕ್ತ (ಶೂನ್ಯ)ವಾದ, [ಪರಿತಃ ಪರರೂಪೇ ಏವ ವಿಶ್ರಾಂತಂ] ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತವಾದಂಥ (ಎಂದರೆ ಪರರೂಪದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಧಾರವಿಡುತ್ತಿರುವಂಥ) [ಪಶೋಃ ಜ್ಞಾನಂ] ಪಶುವಿನ ಜ್ಞಾನವು (ಪಶುವಿನಂತಿರುವ ಏಕಾಂತವಾದಿಯ ಜ್ಞಾನವು) [ಸೀದತಿ] ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿನಃ ತತ್ ಪುನಃ] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯ ಜ್ಞಾನವಂತೂ ['ಯತ್ ತತ್ ತತ್ ಇಹ ಸ್ವರೂಪತಃ ತತ್' ಇತಿ] 'ಯಾವುದು ತತ್ ಇದೆ ಅದು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ಇದೆ (ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ತನವಿದೆ)' ಇಂಥ ಮನ್ನಣೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ, [ದೂರ-ಉನ್ಮಗ್ನ-ಘನ-ಸ್ವಭಾವ-ಭರತಃ] ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನಘನರೂಪಸ್ವಭಾವದ ಭಾರದಿಂದ, [ಪೂರ್ಣಂ ಸಮುನ್ಮಜ್ಜತಿ] ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉದಯ (ಪ್ರಕಟ)ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವನೋ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದವನಂತೂ ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಕೊಡದ ಜ್ಞಾನವು ಕೊಡದ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞೇಯಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವ ಏಕಾಂತವಾದಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನಂತೂ ಜ್ಞೇಯಗಳು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟಿವೆ, ಜ್ಞಾನವು ತಾನು ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಗಳಂತೂ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ಸ್ವರೂಪವೇ (ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವೇ) ಇದೆ, ಜ್ಞೇಯಾಕಾರವಾದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಜ್ಞಾನತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಅನೇಕಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನು) ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಸ್ವರೂಪತನದಿಂದ ತತ್ ತನದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೪೮||

(ಈಗ ಎರಡನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ವಿಶ್ವಂ ಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಪ್ರತರ್ಕ್ಯ ಸಕಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವತತ್ತ್ವಾಶಯಾ
ಭೂತ್ವಾ ವಿಶ್ವಮಯಃ ಪಶುಃ ಪಶುರಿವ ಸ್ವಚ್ಛಂದಮಾಚೇಷ್ಟತೇ |
ಯತ್ತತ್ತತ್ತರರೂಪತೋ ನ ತದಿತಿ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದರ್ಶೀ ಪುನ-
ರ್ವಿಶ್ವಾದ್ಭಿನ್ನಮವಿಶ್ವವಿಶ್ವಘಟಿತಂ ತಸ್ಯ ಸ್ವತತ್ತ್ವಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ||೨೪೯||

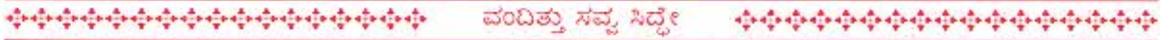
ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಗ್ರಹಣಸ್ವಭಾವಭರತೋ ವಿಷ್ವಗ್ನಿಚಿತ್ರೋಲ್ಲಸಚ್ -
ಜ್ಞೇಯಾಕಾರವಿಶೀರ್ಣತಕ್ತಿರಭಿತಸ್ಪೃಷ್ಟಿನ್ವಶುರ್ನಶ್ಯತಿ |
ಏಕದ್ರವ್ಯತಯಾ ಸದಾಪ್ಯುದಿತಯಾ ಭೇದಭ್ರಮಂ ಧ್ವಂಸಯ-
ನ್ನೇಕಂ ಜ್ಞಾನಮಬಾಧಿತಾನುಭವನಂ ಪಶ್ಯತ್ಯನೇಕಾಂತವಿತ್ ||೨೫೦||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, ['ವಿಶ್ವಂ ಜ್ಞಾನಂ' ಇತಿ ಪ್ರತರ್ಕ್ಯ] 'ವಿಶ್ವವು ಜ್ಞಾನವಿದೆ (ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞೇಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಆತ್ಮವಾಗಿವೆ)' ಎಂಬ ವಿಚಾರಮಾಡಿ [ಸಕಲಂ ಸ್ವತತ್ತ್ವ ಆಶಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ] ಎಲ್ಲವನ್ನೂ (ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವನ್ನು) ತನ್ನ ತತ್ತ್ವದ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಿ [ವಿಶ್ವಮಯಃ ಭೂತ್ವಾ] ವಿಶ್ವಮಯ (ಸಮಸ್ತ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳಮಯ)ನಾಗಿ, [ಪಶುಃ ಇವ ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ಆಚೇಷ್ಟತೇ] ಪಶುವಿನಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾಗಿ ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ-ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಪುನಃ) ಮತ್ತೆ [ಸ್ಯಾದ್ವಾದದರ್ಶೀ] ಸ್ಯಾದ್ವಾದವನ್ನು ನೋಡುವವನಂತೂ ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ- ['ಯತ್ ತತ್ ತತ್ ಪರರೂಪತಃ ನ ತತ್' ಇತಿ] 'ಯಾವುದು ತತ್ ಇದೆ ಅದು ಪರರೂಪದಿಂದ ತತ್ ಇಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ತನವಿದ್ದರೂ ಪರರೂಪದಿಂದ ಅತತ್ ತನವಿದೆ)' ಆದುದರಿಂದ [ವಿಶ್ವಾತ್ ಭಿನ್ನಂ ಅವಿಶ್ವ-ವಿಶ್ವಘಟಿತಂ] ವಿಶ್ವದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದಿಂದ (ವಿಶ್ವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ) ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ವಿಶ್ವರೂಪವಾಗದಂಥ (ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಜ್ಞೇಯವಸ್ತುಗಳ ಆಕಾರರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಮಸ್ತಜ್ಞೇಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ) [ತಸ್ಯ ಸ್ವತತ್ತ್ವಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್] ತನ್ನ ತತ್ತ್ವದ ಸ್ಪರ್ಶ-ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ವಿಶ್ವವು (ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳು) ಜ್ಞಾನರೂಪ ಎಂದರೆ ನಿಜರೂಪವಿದೆ ಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವನ್ನು ಅಭಿನ್ನವೆಂದು ನಂಬಿ, ತನ್ನನ್ನು ವಿಶ್ವಮಯನಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿ, ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಪಶುವಿನಂತೆ ಹೇಯ-ಉಪಾದೇಯಗಳ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ-ಯಾವ ವಸ್ತುವು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಅದೇ ವಸ್ತುವು ಪರಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅತತ್ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತತ್ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಅದರ ಪರಜ್ಞೇಯಗಳ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅತತ್ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಎಂದರೆ ಪರಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರರೂಪವಾದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪರರೂಪದಿಂದ ಅತತ್ ತನದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೪೯||

(ಈಗ ಮೂರನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಕಲಂಕಮೇಚಕಚಿತಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಕಲ್ಪಯ-
 ನ್ನೇಕಾಕಾರಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ಸ್ಫುಟಮಪಿ ಜ್ಞಾನಂ ಪಶುರ್ನೇಚ್ಛತಿ |
 ವೈಚಿತ್ರ್ಯೇಽಪ್ಯವಿಚಿತ್ರತಾಮುಪಗತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವತಃಕ್ಷಾಲಿತಂ
 ಪರ್ಯಾಯೈಸ್ತದನೇಕತಾಂ ಪರಿಮೃಶನ್ ಪಶ್ಯತ್ಯನೇಕಾಂತವಿತ್ ||೨೫೦||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಬಾಹ್ಯ-
 ಅರ್ಥ-ಗ್ರಹಣ-ಸ್ವಭಾವ-ಭರತಃ] ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ (ಜ್ಞಾನದ) ಸ್ವಭಾವದ ಅತಿಶಯತೆಯ
 ಕಾರಣವಾಗಿ, [ವಿಷ್ಣುಗ್-ವಿಚಿತ್ರ-ಉಲ್ಲಾಸತ್-ಜ್ಞೇಯಾಕಾರ-ವಿಶೀರ್ಣ-ಶಕ್ತಿಃ] ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿಗೆ (ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ)
 ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂಥ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳಿಂದ ಯಾರ ಶಕ್ತಿಯು ವಿಶೀರ್ಣ (ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ)
 ಹೀಗಾಗಿ (ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರಗಳು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾತವಾದಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಯು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ-
 ತುಂಡುತುಂಡುರೂಪವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿ) [ಅಭಿತಃ ತ್ಯುಟ್ಯನ್] ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಡು-ತುಂಡುರೂಪವಾಗುತ್ತ
 (ಎಂದರೆ ತುಂಡುತುಂಡುರೂಪ-ಅನೇಕರೂಪವಾಗುತ್ತ) [ನಶ್ಯತಿ] ನಾಶವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; [ಅನೇಕಾಂತವಿತ್]
 ಮತ್ತು ಅನೇಕಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಂತೂ [ಸದಾ ಅಪಿ ಉದಿತಯಾ ಏಕ-ದ್ರವ್ಯತಯಾ] ಯಾವಾಗಲೂ
 ಉದಿತ (ಪ್ರಕಾಶಮಾನ)ವಾದ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯತ್ವದ ಕಾರಣವಾಗಿ [ಭೇದಭ್ರಮಂ ಧ್ವಂಸಯನ್] ಭೇದದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು
 ನಷ್ಟಮಾಡುತ್ತ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞೇಯಗಳ ಭೇದದಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಭೇದವು ಬೀಳುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು
 ನಾಶಮಾಡುತ್ತ), [ಏಕಂ ಅಬಾಧಿತ-ಅನುಭವನಂ ಜ್ಞಾನಂ] ಯಾವುದು ಏಕವಿದೆ (-ಸರ್ವಥಾ ಅನೇಕವಿಲ್ಲ)
 ಮತ್ತು ಯಾವುದರ ಅನುಭವವು ನಿರ್ಬಾಧವಿದೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು [ಪಶ್ಯತಿ] ನೋಡುತ್ತಾನೆ-ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದು ಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕವಾಗಿ
 ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದವನು ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಅನೇಕ-ತುಂಡು
 ತುಂಡುರೂಪವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಜ್ಞಾನಮಯನಾದಂಥ ತನ್ನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ
 ಜ್ಞೇಯಾಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದ್ರವ್ಯತ್ವದ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದನ್ನೇ
 ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಏಕತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೦||

(ಈಗ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಜ್ಞೇಯಾ-
 ಕಾರ-ಕಲಂಕ-ಮೇಚಕ-ಚಿತಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಕಲ್ಪಯನ್] ಜ್ಞೇಯಾಕಾರರೂಪದ ಕಲಂಕದಿಂದ (ಅನೇಕಾಕಾರ
 ರೂಪ) ಮಲಿನವಾದಂಥ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುತ್ತ (ಎಂದರೆ ಚೇತನದ ಅನೇಕಾಕಾರರೂಪವಾದ
 ಮಲಿನತೆಯನ್ನು ತೊಳೆದುಹಾಕುವ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುತ್ತ), [ಏಕಾಕಾರ-ಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ಸ್ಫುಟಂ ಅಪಿ ಜ್ಞಾನಂ ನ
 ಇಚ್ಛತಿ] ಏಕಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು-ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಅನೇಕಾಕಾರರೂಪದಿಂದ

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೇದಿತಂ)

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಲಿಖಿತಸ್ಪಟಿಸ್ಥಿರಪರದ್ರವ್ಯಾಸ್ತಿತಾವಂಚಿತಃ
 ಸ್ವದ್ರವ್ಯಾನಲೋಕನೇನ ಪರಿತಃ ಶೂನ್ಯಃ ಪಶುರ್ನಶ್ಯತಿ |
 ಸ್ವದ್ರವ್ಯಾಸ್ತಿತಯಾ ನಿರೂಪ್ಯ ನಿಪುಣಂ ಸದ್ಯಃ ಸಮುನ್ಮಜ್ಜತಾ
 ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು ವಿಶುದ್ಧಬೋಧಮಹಸಾ ಪೂರ್ಣೋ ಭವನ್ ಜೀವತಿ ||೨೫೨||

ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಕಾರವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ); [ಅನೇಕಾಂತವಿತ್] ಮತ್ತು ಅನೇಕಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನಂತೂ, [ಪರ್ಯಾಯೈಃ ತದ್-ಅನೇಕತಾಂ ಪರಿಮೃಶನ್] ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಅನೇಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ (ಅನುಭವಿಸುತ್ತ), [ವೈಚಿತ್ಯೇ ಅಪಿ ಅವಿಚಿತ್ರತಾಂ ಉಪಗತಂ ಜ್ಞಾನಂ] ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವಿಚಿತ್ರತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತ (ಎಂದರೆ ಅನೇಕರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಏಕರೂಪ) ವಾದಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು [ಸ್ವತಃಕ್ಷಾಲಿತಂ] ಸ್ವತಃ ಕ್ಷಾಲಿತ (ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶುದ್ಧ)ವಾಗಿ [ಪಶ್ಯತಿ] ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಜ್ಞೇಯಾಕಾರರೂಪ (ಅನೇಕಾಕಾರರೂಪ)ವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಲಿನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ತೊಳೆದು-ಅದರೊಳಗಿಂದ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳಿಂದ ರಹಿತವೂ, ಏಕಾಕಾರರೂಪವೂ ಆಗಿ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಜ್ಞಾನದ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಅನೇಕಾಂತಿಯಂತೂ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಾದ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನದ ಅನೇಕಾಕಾರತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಅನೇಕತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೧||

(ಈಗ ಐದನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಆಲಿಖಿತ-ಸ್ಪಟಿಸ್ಥಿರ-ಪರದ್ರವ್ಯ-ಅಸ್ತಿತಾ-ವಂಚಿತಃ] ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಲಿಖಿತ^{*}ದಂತೆ ಪ್ರಕಟ (ಸ್ಥೂಲ)ವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ (ನಿಶ್ಚಲ)ವಾದ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, [ಸ್ವದ್ರವ್ಯ-ಅನವಲೋಕನೇನ ಪರಿತಃ ಶೂನ್ಯಃ] ಸ್ವದ್ರವ್ಯವನ್ನು (ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು) ನೋಡದಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೂನ್ಯನಾಗುತ್ತ [ನಶ್ಯತಿ] ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ, [ಸ್ವದ್ರವ್ಯ-ಅಸ್ತಿತಯಾ ನಿಪುಣಂ ನಿರೂಪ್ಯ] ಆತ್ಮನನ್ನು ಸ್ವದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದ-ಅಸ್ತಿತನದಿಂದ ನಿಪುಣತೆಯೊಡನೆ ನೋಡುವುದರಿಂದ [ಸದ್ಯಃ ಸಮುನ್ಮಜ್ಜತಾ ವಿಶುದ್ಧ-ಬೋಧ-ಮಹಸಾ ಪೂರ್ಣಃ ಭವನ್] ಕೂಡಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗುತ್ತ [ಜೀವತಿ] ಬದುಕುತ್ತಾನೆ-ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತಿಯು ಬಾಹ್ಯಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡದೆ ಇರುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ

* ಆಲಿಖಿತ = ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ; ಚಿತ್ರಿತವಾದ; ಸ್ಪರ್ಶಿತವಾದ; ಜ್ಞಾತವಾದ.

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೇದಿತಂ)

ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಮಯಂ ಪ್ರಪದ್ಯ ಪುರುಷಂ ದುರ್ವಾಸನಾವಾಸಿತಃ
 ಸ್ವದ್ರವ್ಯಭ್ರಮತಃ ಪಶುಃ ಕಿಲ ಪರದ್ರವ್ಯೇಷು ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ |
 ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಷು ಪರದ್ರವ್ಯಾತ್ಮನಾ ನಾಸ್ತಿತಾಂ
 ಜಾನನ್ನಿರ್ಮಲಶುದ್ಧಬೋಧಮಹಿಮಾ ಸ್ವದ್ರವ್ಯವೇವಾಶ್ರಯೇತ್ ||೨೫೩||

ಭಿನ್ನಕ್ಷೇತ್ರನಿಷಣ್ಣಬೋಧ್ಯನಿಯತವ್ಯಾಪಾರನಿಷ್ಠಃ ಸದಾ
 ಸೀದತ್ಯೇವ ಬಹಿಃ ಪತಂತಮಭಿತಃ ಪಶ್ಯನ್ಮಮಾಂಸಂ ಪಶುಃ |
 ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಾಸ್ತಿತಯಾ ನಿರುದ್ಧರಭಸಃ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನ-
 ಸ್ತಿಷ್ಯತ್ಯಾತ್ಮನಿಖಾತಬೋಧ್ಯನಿಯತವ್ಯಾಪಾರಶಕ್ತಿಭವನ್ ||೨೫೪||

ಅದನ್ನು ಶೂನ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಆತ್ಮನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ವದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ-ತನ್ನ ನಾಶಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಸ್ವದ್ರವ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ (ಸತ್‌ತನದ) ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೩||

(ಈಗ ಆರನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, (ದುರ್ವಾಸನಾ-
 ವಾಸಿತಃ] ದುರ್ವಾಸನೆಯಿಂದ (ಕುನಯದ ವಾಸನೆಯಿಂದ) ವಾಸಿತನಾಗುತ್ತ, [ಪುರುಷಂ ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಮಯಂ
 ಪ್ರಪದ್ಯ] ಆತ್ಮವನ್ನು ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಮಯನೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ, [ಸ್ವದ್ರವ್ಯ-ಭ್ರಮತಃ ಪರದ್ರವ್ಯೇಷು ಕಿಲ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ]
 (ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ) ಸ್ವದ್ರವ್ಯದ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು]
 ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ [ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಷು ಪರದ್ರವ್ಯಾತ್ಮನಾ ನಾಸ್ತಿತಾಂ ಜಾನನ್] ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ
 ಪರದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, [ನಿರ್ಮಲ-ಶುದ್ಧ-ಬೋಧ-ಮಹಿಮಾ] ಯಾವುದರ
 ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯು ನಿರ್ಮಲವಿದೆ ಅದರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, [ಸ್ವದ್ರವ್ಯಂ ಏವ ಆಶ್ರಯೇತ್] ಸ್ವದ್ರವ್ಯದ
 ಆಶ್ರಯವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಆತ್ಮನನ್ನು ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಮಯನೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವ
 ಪರದ್ರವ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವವಿದೆ ಅದರ ಲೋಪಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಸಂಪೂರ್ಣ
 ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವದ (ಅಸತ್‌ತನದ) ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೩||

(ಈಗ ಏಳನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕೀರ್ಮಿತಂ)

ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥಿತಯೇ ಪೃಥಗ್ವಿಧಪರಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥಿತಾರ್ಥೋಜ್ಜನಾತ್
ತುಚ್ಛೀಭೂಯ ಪಶುಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ಚಿದಾಕಾರಾನ್ ಸಹಾರ್ಥೈರ್ವಮನ್ |
ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು ವಸನ್ ಸ್ವಧಾಮನಿ ಪರಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಿದನ್ಯಾಸ್ಥಿತಾಂ
ತ್ಯಕ್ತಾರ್ಥೋಽಪಿ ನ ತುಚ್ಛತಾಮನುಭವತ್ಯಾಕಾರಕರ್ಷೀ ಪರಾನ್ ||೨೫೫||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಭಿನ್ನ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ನಿಷಣ್ಣ-ಬೋಧ್ಯ-ನಿಯತ-ವ್ಯಾಪಾರ-ನಿಷ್ಠಃ] ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜ್ಞೇಯ-ಜ್ಞಾಯಕ ಸಂಬಂಧರೂಪದ ನಿಶ್ಚಿತವ್ಯಾಪಾರವಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತ, [ಪ್ರಮಾಂಸಂ ಅಭಿತಃ ಬಹಿಃ ಪತಂತಂ ಪಶ್ಯನ್] ಆತ್ಮನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಗೆ (ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ) ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ (ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮನ್ನಿಸದೆ), [ಸದಾ ಸೀದತಿ ಏವ] ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನಃ] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನಂತೂ, [ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ-ಅಸ್ಥಿತಯಾ ನಿರುದ್ಧ-ರಭಸಃ] ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವನ ವೇಗವು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹಾಗಾಗುತ್ತ (ಎಂದರೆ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ), [ಆತ್ಮ-ನಿಖಾತ-ಬೋಧ್ಯ-ನಿಯತ-ವ್ಯಾಪಾರ-ಶಕ್ತಿಃ ಭವನ್] ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾರರೂಪವಾದ ಜ್ಞೇಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವ್ಯಾಪಾರದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ [ತಿಷ್ಠತಿ] ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತಾನೆ-ಬದುಕುತ್ತಾನೆ (ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ).

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದಮೇಲೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವನಂದೇ ನಂಬಿ (ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮನ್ನಿಸದೆ), ತನ್ನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ 'ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ' -ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಸ್ಥಿರನಾಗುತ್ತಾನೆ-ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೫||

(ಈಗ ಎಂಟನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ-ಸ್ಥಿತಯೇ ಪೃಥಗ್ವಿಧ-ಪರಕ್ಷೇತ್ರ-ಸ್ಥಿತ-ಅರ್ಥ-ಉಜ್ಜನಾತ್] ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ, [ಅರ್ಥೈಃ ಸಹ ಚಿದ್-ಆಕಾರಾನ್ ವಮನ್] ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಮನಮಾಡುತ್ತ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಕಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ), [ತುಚ್ಛೀಭೂಯ] ತುಚ್ಛನಾಗಿ [ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ] ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ [ಸ್ವಧಾಮನಿ ವಸನ್] ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತ, [ಪರಕ್ಷೇತ್ರೇ ನಾಸ್ಥಿತಾಂ ವಿದನ್] ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ, [ತ್ಯಕ್ತ-ಅರ್ಥಃ ಅಪಿ] (ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ) ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಲೂ ಕೂಡ [ಪರಾನ್ ಆಕಾರಕರ್ಷೀ] ಅವನು

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಪೂರ್ವಾಲಂಬಿತಬೋಧ್ಯನಾಶಸಮಯೇ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ನಾಶಂ ವಿದನ್
 ಸೀದತ್ಯೇವ ನ ಕಿಂಚನಾಪಿ ಕಲಯನ್ನತ್ಯಂತತುಚ್ಛಃ ಪಶುಃ |
 ಅಸ್ತಿತ್ವಂ ನಿಜಕಾಲತೋಽಸ್ಯ ಕಲಯನ್ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನಃ
 ಪೂರ್ಣಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಷು ಮುಹುರ್ಭೂತ್ಯಾ ವಿನಶ್ಯತ್ಸಪಿ ||೨೫೬||

ಪರಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಂದ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಗುವಂಥ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ) [ತುಚ್ಛತಾಂ-ಅನುಭವತಿ ನ] ಆದುದರಿಂದ ತುಚ್ಛತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

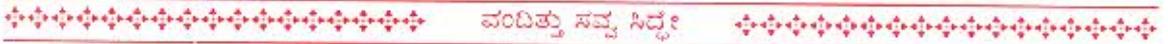
ಭಾವಾರ್ಥ :- 'ಈ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಆಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ನನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿಬಿಡಬಹುದೆ'ಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆಯೇ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾನೆ; ಹೀಗೆ ತಾನು ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ತುಚ್ಛನಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತ, ಪರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಚೈತನ್ಯದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತುಚ್ಛನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಪರಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೬||

(ಈಗ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಪೂರ್ವ-ಆಲಂಬಿತ-ಬೋಧ್ಯ-ನಾಶ-ಸಮಯೇ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ನಾಶಂ ವಿದನ್] ಪೂರ್ವಾಲಂಬಿತ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ನಾಶದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ನಾಶವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ, [ನ ಕಿಂಚನ ಅಪಿ ಕಲಯನ್] ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಏನನ್ನೂ (ವಸ್ತು) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವಸ್ತುವಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಮನ್ನಿಸದೆ), [ಅತ್ಯಂತ-ತುಚ್ಛಃ] ಅತ್ಯಂತ ತುಚ್ಛನಾಗುತ್ತ [ಸೀದತಿ ಏವ] ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನಃ] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಜ್ಞಾನಿಯಂತೂ [ಅಸ್ಯ ನಿಜ-ಕಾಲತಃ ಅಸ್ತಿತ್ವಂ ಕಲಯನ್] ಆತ್ಮನ ಸ್ವಕಾಲದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ, [ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಷು ಮುಹುಃ ಭೂತ್ಯಾ ವಿನಶ್ಯತ್ಸು ಅಪಿ] ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಪುನಃ ಪುನಃ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ [ಪೂರ್ಣಃ ತಿಷ್ಠತಿ] ತಾನು ಪೂರ್ಣನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮೊದಲು ಯಾವ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಅವು ಉತ್ತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾದವು; ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ನಾಶವನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತ ಆತ್ಮನ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳು ನಷ್ಟವಾದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕೀರ್ಮಿತಂ)

ಅರ್ಥಾಲಂಬನಕಾಲ ಏವ ಕಲಯನ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವಂ ಬಹಿ-
ಜ್ಞೇಯಾಲಂಬನಲಾಲಸೇನ ಮನಸಾ ಭ್ರಾಮ್ಯನ್ ಪಶುರ್ನ್ಯತ್ಯತಿ |
ನಾಸ್ತಿತ್ವಂ ಪರಕಾಲತೋಽಸ್ಯ ಕಲಯನ್ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನ-
ಸ್ತಿಷ್ಯತ್ಯಾತ್ಮನಿಖಾತನಿತ್ಯಸಹಜಜ್ಞಾನೈಕಪುಂಜೀಭವನ್ ||೨೫೭||

ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಪರಭಾವಭಾವಕಲನಾನ್ವಿತ್ಯಂ ಬಹಿರ್ವಸ್ತುಷು
ನತ್ಯತ್ಯೇವ ಪಶುಃ ಸ್ವಭಾವಮಹಿಮನ್ಯೇಕಾಂತನಿಶ್ಚೇತನಃ |
ಸರ್ವಸ್ಯಾನ್ವಿಯತಸ್ವಭಾವಭವನಜ್ಞಾನಾದ್ವಿಭಕ್ತೋ ಭವನ್
ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು ನ ನಾಶಮೇತಿ ಸಹಜಸ್ವಪ್ನೀಕೃತಪ್ರತ್ಯಯಃ ||೨೫೮||

ಹೀಗೆ ಸ್ವಕಾಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೨೫೭||

(ಈಗ ಹತ್ತನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಅರ್ಥ-
ಆಲಂಬನ-ಕಾಲೇ ಏವ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವಂ ಕಲಯನ್] ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ
ಜ್ಞಾನದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, [ಬಹಿಃ-ಜ್ಞೇಯ-ಆಲಂಬನ-ಲಾಲಸೇನ ಮನಸಾ ಭ್ರಾಮ್ಯನ್] ಬಾಹ್ಯ-
ಜ್ಞೇಯಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳ ಚಿತ್ತದಿಂದ (ಹೊರಗೆ) ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ [ನತ್ಯತಿ] ನಾಶಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದವೇದೀ ಪುನಃ] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಜ್ಞಾನಿಯಂತೂ [ಪರ-ಕಾಲತಃ ಅಸ್ಯ
ನಾಸ್ತಿತ್ವಂ ಕಲಯನ್] ಪರಕಾಲದಿಂದ ಆತ್ಮನ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ, [ಆತ್ಮ-ನಿಖಾತ-ನಿತ್ಯ-ಸಹಜ-
ಜ್ಞಾನ-ಏಕ-ಪುಂಜೀಭವನ್] ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಒಂದು ನಿತ್ಯ ಸಹಜಜ್ಞಾನದ ಪುಂಜರೂಪನಾಗಿ
ವರ್ತಿಸುತ್ತ [ತಿಷ್ಯತಿ] ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ-ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಜ್ಞೇಯಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಞಾನದ ಸತ್ವತನವನ್ನು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞೇಯಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ,
ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಪರಜ್ಞೇಯಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ,
ತನ್ನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞೇಯಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ಜ್ಞಾನದ
ಪುಂಜರೂಪನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಪರಕಾಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ||೨೫೭||

(ಈಗ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಪರಭಾವ-
ಭಾವ-ಕಲನಾತ್] ಪರಭಾವಗಳ ಭವನ (ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪರಿಣಮನ)ವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ [ನಿತ್ಯಂ
ಬಹಿಃ-ವಸ್ತುಷು ವಿಶ್ರಾಂತಃ] ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, [ಸ್ವಭಾವ-ಮಹಿಮನಿ

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಿರಾಮಮುದ್ರಿತವಹಜ್ಜ್ಞಾನಾಂಶನಾನಾತ್ಮನಾ
ನಿರ್ಜ್ಞಾನಾತ್ ಕ್ಷಣಭಂಗಸಂಗಪತಿತಃ ಪ್ರಾಯಃ ಪಶುರ್ನಶ್ಯತಿ |
ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು ಚಿದಾತ್ಮನಾ ಪರಿಮೃಶಂಸ್ತಿದ್ವಸ್ತು ನಿತ್ಯೋದಿತಂ
ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣಘನಸ್ವಭಾವಮಹಿಮ ಜ್ಞಾನಂ ಭವನ್ ಜೀವತಿ ||೨೬೦||

ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣವಿಶುದ್ಧಬೋಧವಿಸರಾಕಾರಾತ್ಮತತ್ತ್ವಾಶಯಾ
ವಾಂಛತ್ಯುಚ್ಛಲದಚ್ಛಚಿತ್ತರಿಣತೇರ್ಭಿನ್ನಂ ಪಶುಃ ಕಿಂಚನ |
ಜ್ಞಾನಂ ನಿತ್ಯಮನಿತ್ಯತಾಪರಿಗಮೇಽಪ್ಯಾಸಾದಯತ್ಯುಚ್ಛಲಂ
ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತದನಿತ್ಯತಾಂ ಪರಿಮೃಶಂಸ್ತಿದ್ವಸ್ತು ವೃತ್ತಿಕ್ರಮಾತ್ ||೨೬೦||

(ಈಗ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಿರಾಮ-ಮುದ್ರಿತ-ವಹತ್-ಜ್ಞಾನ-ಅಂಶ-ನಾನಾ-ಆತ್ಮನಾ ನಿರ್ಜ್ಞಾನಾತ್] ಉತ್ಪಾದ-ವ್ಯಯದಿಂದ ಲಕ್ಷಿತವಾದಂಥ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ (ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವ) ಜ್ಞಾನದ ಅಂಶರೂಪವಾದ ಅನೇಕಾಂತಾತ್ಮತೆಯ ಮುಖಾಂತರವೇ (ಆತ್ಮನ) ನಿರ್ಣಯ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, [ಕ್ಷಣಭಂಗ-ಸಂಗ-ಪತಿತಃ] ಕ್ಷಣಭಂಗುರತೆಯ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು, [ಪ್ರಾಯಃ ನಶ್ಯತಿ] ಬಹುತರವಾಗಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ ತು] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ [ಚಿದ್-ಆತ್ಮನಾ ಚಿದ್-ವಸ್ತು ನಿತ್ಯ-ಉದಿತಂ ಪರಿಮೃಶನ್] ಚೈತನ್ಯ ಆತ್ಮತನದ ಮುಖಾಂತರ ಚೈತನ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ನಿತ್ಯೋದಿತವಾಗಿ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ, [ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣ-ಘನ-ಸ್ವಭಾವ-ಮಹಿಮ ಜ್ಞಾನಂ ಭವನ್] ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣವಾದ ಘನಸ್ವಭಾವವು (ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣ ಪಿಂಡರೂಪವಾದ ಸ್ವಭಾವವು) ಯಾವನ ಮಹಿಮೆಯಿದೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ [ಜೀವತಿ] ಬದುಕುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅನಿತ್ಯ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತ, ತನ್ನನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದುವೇಳೆ ಜ್ಞೇಯಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಉತ್ಪನ್ನ-ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಚೈತನ್ಯಭಾವದ ನಿತ್ಯೋದಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ-ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯತ್ವದ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ||೨೬೦||

(ಈಗ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಂಗದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಪಶುಃ] ಪಶು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು, [ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣ-ವಿಶುದ್ಧ-ಬೋಧ-ವಿಸರ-ಆಕಾರ-ಆತ್ಮ-ತತ್ತ್ವ-ಆಶಯಾ] ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣವಾದ ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನದ ವಿಸ್ತಾರರೂಪ ಏಕಾಕಾರ (ಸರ್ವಥಾನಿತ್ಯ)ವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಆಶೆಯಿಂದ, [ಉಚ್ಛಲತ್-ಅಚ್ಛ ಚಿತ್ತರಿಣತೇಃ

(ಅನುಷ್ಠಾನ)

ಇತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಮೂಢಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಸಾಧಯನ್ |

ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಮನೇಕಾಂತಃ ಸ್ವಯಮೇವಾನುಭೂಯತೇ ||೨೬೨||

ಭಿನ್ನಂ ಕಿಂಚನ ವಾಂಛತಿ] ಎದ್ದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಮಲಚೈತನ್ಯ ಪರಿಣತಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಯಾವುದೇ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ (ಆದರೆ ಇಂಥ ಯಾವ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವಿಲ್ಲ); [ಸ್ಯಾದ್ವಾದೀ] ಮತ್ತು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ [ಚಿದ್-ವಸ್ತು-ವೃತ್ತಿ-ಕ್ರಮಾತ್ ತದ್-ಅನಿತ್ಯತಾಂ ಪರಿಮೃಶನ್] ಚೈತನ್ಯವಸ್ತುವಿನ ವೃತ್ತಿಯ (-ಪರಿಣತಿಯ, ಪರ್ಯಾಯದ) ಕ್ರಮದಿಂದ ಅದರ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ, [ನಿತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಅನಿತ್ಯತಾ-ಪರಿಗಮೇ ಅಪಿ ಉಜ್ಜ್ವಲಂ ಆಸಾದಯತಿ] ನಿತ್ಯವಾದಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನಿತ್ಯತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಉಜ್ಜ್ವಲ-ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ-ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

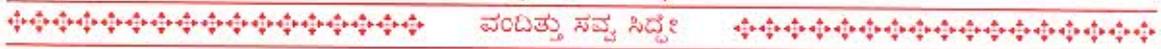
ಭಾವಾರ್ಥ :- ಏಕಾಂತವಾದಿಯು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಕಾರ-ನಿತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂಥ ಮತ್ತು ನಾಶವಾಗುವಂಥ ಚೈತನ್ಯಪರಿಣತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮಿಯಂತೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಯಂತೂ ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ-ಒಂದುವೇಳೆ ದ್ರವ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ನಿತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಕ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂಥ ಮತ್ತು ನಾಶವಾಗುವಂಥ ಚೈತನ್ಯ ಪರಿಣತಿಯ ಕ್ರಮದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವು ಅನಿತ್ಯವೂ ಇದೆ; ಹೀಗೆಯೇ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಭಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ||೨೬೧||

‘ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅನೇಕಾಂತವು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೂಢವಾದ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ-ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ’-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಾದ್ಯವನ್ನೀಗ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [೧೩] ಈ ಪ್ರಕಾರ [ಅನೇಕಾಂತಃ] ಅನೇಕಾಂತವು ಎಂದರೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು [ಅಜ್ಞಾನ-ವಿಮೂಢಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಸಾಧಯನ್] ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೂಢರಾದ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತ [ಸ್ವಯಮೇವ ಅನುಭೂಯತೇ] ತಾನಾಗಿಯೇ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜೀವರುಗಳು ತಮ್ಮಿಂದ ತಾವೇ ಅಥವಾ ಏಕಾಂತವಾದದ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಕ್ಷಪಾತಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ (ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ) ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಅನೇಕಾಂತ ಸ್ವರೂಪತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ-ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಹಾಯಿಸಿದರೆ-ಅನುಭವಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ (ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಉಪದೇಶಕ್ಕನುಸರಿಸಿ) ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಲೈ ಚತುರ ಪುರುಷರೇ ! ನೀವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತತ್‌ಸ್ವರೂಪ, ಅತತ್‌ಸ್ವರೂಪ, ಏಕಸ್ವರೂಪ, ಅನೇಕಸ್ವರೂಪ, ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವದಿಂದ ಸತ್‌ಸ್ವರೂಪ, ಪರದ

(ಅನುಪ್ಪಪ್ಪ)

ಏವಂ ತತ್ತವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಸ್ವಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಯನ್ ಸ್ವಯಮ್ |

ಅಲಂಘ್ಯಂ ಶಾಸನಂ ಜೈನಮನೇಕಾಂತೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ||೨೬೩||

ನನ್ವನೇಕಾಂತಮಯಸ್ಯಾಪಿ ಕಿಮರ್ಥಮತ್ರಾತ್ಮನೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತಯಾ ವ್ಯಪದೇಶಃ ? ಲಕ್ಷಣ-
ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮ್ | ಆತ್ಮನೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಂ ಲಕ್ಷಣಂ, ತದಸಾಧಾರಣಗುಣತ್ವಾತ್ |
ತೇನ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯಾ ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ | ನನು ಕಿಮನಯಾ ಲಕ್ಷಣಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯಾ,

ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ-ಭಾವದಿಂದ ಅಸತ್ಸ್ವರೂಪ, ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪ, ಅನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ
ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಗೋಚರಮಾಡಿ ಪ್ರತೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದುವೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವಿದೆ.
ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವನ್ನೇ ಮನ್ನಿಸುವುದು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ||೨೬೨||

‘ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕಾಂತ
ಎಂದರೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು’-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಾವ್ಯವನ್ನೀಗ ಹೇಳಲಾಗುವುದು,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಏವಂ] ಈ ಪ್ರಕಾರ [ಅನೇಕಾಂತಃ] ಅನೇಕಾಂತವು [ಜೈನಂ ಅಲಂಘ್ಯಂ
ಶಾಸನಂ] ಯಾವುದು ಜಿನದೇವರ ಅಲಂಘ್ಯ (ಯಾರಿಂದಲೂ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೊಳಗಾಗದಂತಹುದು) ಶಾಸನವಿದೆ
ಅದು [ತತ್ತವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ಯಾ] ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿ (ವ್ಯವಸ್ಥೆ)ಯಿಂದ [ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಂ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಯನ್] ತಾನು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತ [ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ] ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು-ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನೇಕಾಂತ ಎಂದರೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದವು ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತ
ತಾನು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಅನೇಕಾಂತವೇ ನಿರ್ಬಾಧವಾದ ಜಿನಮತವಿದೆ ಮತ್ತು ಯಥಾರ್ಥವಾದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ಹೇಳುವಂತಹುದಿದೆ. ಯಾರು ಯಾವುದಾದರೂ ಅಸತ್ಯಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ವಚನಮಾತ್ರವಾದ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲೈ ಚತುರ ಪುರುಷರೇ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅನುಭವ
ಮಾಡಿ ನೋಡಿರಿ. ||೨೬೩||

(ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಅನೇಕಾಂತದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,-

(ಪ್ರಶ್ನೆ:-) ಆತ್ಮನು ಅನೇಕಾಂತಮಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದೇಕೆ ವ್ಯಪದೇಶ
(ಕಥನ, ಹೆಸರು) ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ? (ಒಂದುವೇಳೆ ಆತ್ಮನು ಅನಂತಧರ್ಮಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು
ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದೇಕೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ? ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಂತೂ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳ ನಿಷೇಧವೆಂದು
ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.)

(ಉತ್ತರ:-) ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ
ವ್ಯಪದೇಶ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ಲಕ್ಷಣವು ಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣವಾಗಿದೆ
(ಇತರ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಗುಣವಿಲ್ಲ). ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯದ-ಆತ್ಮನ-
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮವೇವ ಪ್ರಸಾಧನೀಯಮ್ | ನಾಪ್ರಸಿದ್ಧಲಕ್ಷಣಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಲಕ್ಷಣಸ್ಯೈವ ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಃ | ನನು ಕಿಂ ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಯಜ್ಞಾನಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯಾ ತತೋ ಭಿನ್ನಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಿ ? ನ ಜ್ಞಾನಾದ್ಭಿನ್ನಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಯನೋದ್ರವ್ಯತ್ವೇನಾಭೇದಾತ್ | ತರ್ಹಿ ಕಿಂ ಕೃತೋ ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷಣವಿಭಾಗಃ ? ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ ಕೃತಃ | ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಹಿ ಜ್ಞಾನಂ, ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಸಂವೇದನಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್; ತೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇನ ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನಸ್ತದವಿನಾಭೂತಾನಂತಧರ್ಮಸಮುದಯಮೂರ್ತಿರಾತ್ಮಾ | ತತೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾಚಲಿತನಿಖಾತಯಾ ದೃಷ್ಟಾಕ್ರಮಾಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಂ ತದವಿನಾಭೂತಂ ಅನಂತಧರ್ಮಜಾತಂ ಯದ್ಯಾವಲ್ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ತತ್ಪ್ರಾವತ್ಸಮಸ್ತಮೇವೈಕಃ ಖಲ್ವಾತ್ಮಾ | ಏತದರ್ಥಮೇವಾತ್ಮಾಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತಯಾ ವ್ಯಪದೇಶಃ | ನನು ಕ್ರಮಾಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಾನಂತಧರ್ಮಮಯಸ್ಯಾತ್ಮನಃ

(ಪ್ರಶ್ನೆ:-) ಈ ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ? ಕೇವಲ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಪ್ರಸಾಧ್ಯ ಎಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. (ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ-ಆತ್ಮನನ್ನೇ-ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?)

(ಉತ್ತರ:-) ಯಾರಿಗೆ ಲಕ್ಷಣದ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ (ಎಂದರೆ ಯಾರು ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಜನಕ್ಕೆ) ಲಕ್ಷ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವನಿಗೆ ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಆದ್ದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮೊದಲು ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನಂತರ ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.)

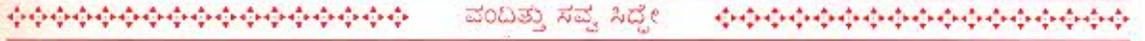
(ಪ್ರಶ್ನೆ:-) ಯಾವ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅದರಿಂದ (ಜ್ಞಾನದಿಂದ) ಭಿನ್ನವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವಂತಹುದು ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದೆ?

(ಉತ್ತರ:-) ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯತ್ವದಿಂದ ಅಭೇದವಿದೆ.

(ಪ್ರಶ್ನೆ:-) ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ?

(ಉತ್ತರ:-) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನತ್ವದ* ಕಾರಣದಿಂದ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಸಂವೇದನದಿಂದ ಸಿದ್ಧತ್ವವಿದೆ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಸಂವೇದನರೂಪದಿಂದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ); ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನ, ತದ್-ಅವಿನಾಭೂತ (-ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಅವಿನಾಭಾವಿ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ) ಅನಂತಧರ್ಮಗಳ ಸಮೂಹರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ಆತ್ಮವಿದೆ. (ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ; ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಯಾರದು ಅವಿನಾಭಾವಿ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಅಂಥ ಅನಂತಧರ್ಮಗಳ ಸಮೂಹರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನು ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನನಿದ್ದಾನೆ.) ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚಲಿತತನದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಖಾಂತರ, ಕ್ರಮರೂಪ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಮಾನವಾದ, ತದ್-ಅವಿನಾಭೂತ (ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಅವಿನಾಭಾವಿ

* ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನ = ಯಾವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನು ಪ್ರಸಾಧ್ಯಮಾನನಿದ್ದಾನೆ.)

ಕಥಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತ್ವಮ್ ? ಪರಸ್ಪರವ್ಯತಿರಿಕ್ತಾನಂತಧರ್ಮಸಮುದಾಯಪರಿಣತೈಕಜ್ಞಪ್ತಿಮಾತ್ರಭಾವ-
ರೂಪೇಣ ಸ್ವಯಮೇವ ಭವನಾತ್ | ಅತ ಏವಾಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೈಕಭಾವಾಂತಃಪಾತಿನೋಽನಂತಾಃ
ಶಕ್ತಯಃ ಉತ್ಪ್ಲವಂತೇ | ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯಹೇತುಭೂತಚೈತನ್ಯಮಾತ್ರಭಾವಧಾರಣಲಕ್ಷಣಾ ಜೀವತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧||
ಅಜಡತ್ವಾತ್ಮಿಕಾ ಚಿತಿಶಕ್ತಿಃ |೨| ಅನಾಕಾರೋಪಯೋಗಮಯೀ ದೃಶಿಶಕ್ತಿಃ |೩| ಸಾಕಾರೋಪ-
ಯೋಗಮಯೀ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಃ |೪| ಅನಾಕುಲತ್ವಲಕ್ಷಣಾ ಸುಖಶಕ್ತಿಃ |೫| ಸ್ವರೂಪನಿರ್ವರ್ತನ-
ಸಾಮರ್ಥ್ಯರೂಪಾ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಃ |೬| ಅಖಂಡಿತಪ್ರತಾಪಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಶಾಲಿತ್ವಲಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಭುತ್ವಶಕ್ತಿಃ

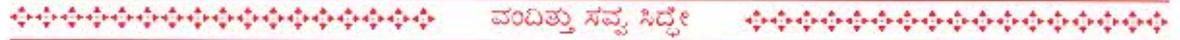
ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ) ಅನಂತಧರ್ಮಸಮೂಹರೂಪದ ಯಾವುದು ಎಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಾಗಿ
ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ.

ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಆತ್ಮನ ವ್ಯಪದೇಶವಿದೆ.

(ಪ್ರಶ್ನೆ :-) ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಮಾನವಾದ ಅನಂತಧರ್ಮಗಳಿವೆ
ಅಂಥ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತೆಯು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ ?

(ಉತ್ತರ :-) ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ಅನಂತಧರ್ಮಗಳ ಸಮೂಹರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣತವಾದ ಒಂದು
ಜ್ಞಪ್ತಿಮಾತ್ರಭಾವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಆದ್ದರಿಂದ (ಎಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾದಂಥ ಅನಂತಧರ್ಮಗಳ
ಸಮೂಹರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಮಾತ್ರವಾದ
ಭಾವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ) ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಾದ
ಒಂದು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುವ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಒಂದು ಭಾವದೊಳಗೆ ಬಂದುಬಿಡುವಂಥ)
ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳು ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತವೆ. (ಆತ್ಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಧರ್ಮಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣಭೇದದಿಂದ ಭೇದಗಳಾದರೂ
ಕೂಡ ಪ್ರದೇಶಭೇದವಿಲ್ಲ; ಆತ್ಮನ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಣಮನವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಆತ್ಮನ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದೊಳಗೆ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ-
ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಭಾವಸ್ವರೂಪದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ-ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳು ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತವೆ.) ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ
ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಇವೆ :-

ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದಂಥ ಕೇವಲ ಚೈತನ್ಯಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹುದು ಯಾವುದರ
ಲಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅಂಥದು ಜೀವತ್ವಶಕ್ತಿಯು. (ಆತ್ಮದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದಂಥ ಕೇವಲ ಚೈತನ್ಯ
ಭಾವರೂಪದ ಭಾವಪ್ರಾಣವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ ಜೀವತ್ವವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಶಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ-ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ.) ||೧|| ಅಜಡತ್ವರೂಪದ ಚಿತಿಶಕ್ತಿಯು. (ಅಜಡತ್ವ
ಎಂದರೆ ಚೇತನತ್ವವು ಯಾವುದರ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅಂಥ ಚಿತಿಶಕ್ತಿಯು.) ||೨|| ಅನಾಕಾರ
ಉಪಯೋಗಮಯದೃಶಿಶಕ್ತಿಯು (ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞೇಯರೂಪ ಆಕಾರ ಎಂದರೆ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲ ಅಂಥ ದರ್ಶನೋಪ-
ಯೋಗಮಯ-ಸತ್ತಾಮಾತ್ರ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ರೂಪದ-ದೃಶಿಶಕ್ತಿ-ಎಂದರೆ ದರ್ಶನ ಕ್ರಿಯಾ
ರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯು). ||೩|| ಸಾಕಾರಉಪಯೋಗಮಯಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು (ಯಾವುದು ಜ್ಞೇಯಪದಾರ್ಥಗಳ
ವಿಶೇಷರೂಪವಾದ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂಥ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗಮಯವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು). ||೪||
ಅನಾಕುಲತೆಯು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅಂಥ ಸುಖಶಕ್ತಿಯು. ||೫|| ಸ್ವರೂಪದ
(ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ) ರಚನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯರೂಪದ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಯು. ||೬|| ಯಾವುದರ ಪ್ರತಾಪವು ಅಖಂಡವಿದೆ

121 ಸರ್ವಭಾವವ್ಯಾಪಕೈಕಭಾವರೂಪಾ ವಿಭುತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೮| ವಿಶ್ವವಿಶ್ವಸಾಮಾನ್ಯಭಾವಪರಿಣತಾತ್ಮದರ್ಶನಮಯೀ ಸರ್ವದರ್ಶಿತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೯| ವಿಶ್ವವಿಶ್ವವಿಶೇಷಭಾವಪರಿಣತಾತ್ಮಜ್ಞಾನಮಯೀ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೦| ನೀರೂಪಾತ್ಮಪ್ರದೇಶಪ್ರಕಾಶಮಾನಲೋಕಾಲೋಕಾಕಾರವೇಚಕೋಪಯೋಗಲಕ್ಷಣಾ ಸ್ವಚ್ಛತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೧| ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಿಶದಸ್ವಸಂವಿತ್ತಿಮಯೀ ಪ್ರಕಾಶಶಕ್ತಿಃ |೧೨| ಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲಾನವಚ್ಛಿನ್ನಚಿದ್ವಿಲಾಸಾತ್ಮಿಕಾ ಅಸಂಕುಚಿತವಿಕಾಶತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೩| ಅನ್ಯಾಕ್ರಿಯಮಾಣಾನ್ಯಾಕಾರಕೈಕದ್ರವ್ಯಾತ್ಮಿಕಾ ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೪| ಪರಾತ್ಮನಿಮಿತ್ತಕರ್ಜೇಯಜ್ಞಾನಾಕಾರಗ್ರಹಣಗ್ರಾಹಣಸ್ವಭಾವರೂಪಾ ಪರಿಣಮ್ಯಪರಿಣಾಮಕತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೫| ಅನ್ಯಾನಾತಿರಿಕ್ತಸ್ವರೂಪನಿಯತತ್ವರೂಪಾ ತ್ಯಾಗೋಪಾದಾನಶೂನ್ಯತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೬| ಷಟ್ಸ್ಥಾನಪತಿತವೃದ್ಧಿಹಾನಿಪರಿಣತಸ್ವರೂಪಪ್ರತಿಷ್ಠತ್ವಕಾರಣವಿಶಿಷ್ಟಗುಣಾತ್ಮಿಕಾ ಅಗುರುಲಘುತ್ವಶಕ್ತಿಃ |೧೭| ಕ್ರಮಾಕ್ರಮವೃತ್ತ-

ವಿಂದರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ತುಂಡು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ (ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಿಂದ) ಸುಶೋಭಿತತನವು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ ಪ್ರಭುತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೭|| ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದಂಥ ಒಂದು ಭಾವರೂಪದ ವಿಭುತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ (ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಒಂದು ಭಾವವು ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ). ||೮|| ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ಸಾಮಾನ್ಯಭಾವವನ್ನು ನೋಡುವ ರೂಪದಿಂದ (ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹರೂಪದ ಲೋಕಾಲೋಕವನ್ನು ಸತ್ವಾಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವ ರೂಪದಿಂದ) ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಆತ್ಮದರ್ಶನಮಯವಾದ ಸರ್ವದರ್ಶಿತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೯|| ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ವಿಶೇಷಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೧೦|| ಅಮೂರ್ತಿಕ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಲೋಕಾಲೋಕದ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ಮೇಚಕ (ಎಂದರೆ ಅನೇಕ-ಆಕಾರರೂಪ)ವಾದಂಥ ಉಪಯೋಗವು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ ಸ್ವಚ್ಛತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ (ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದರ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಘಟಪಟಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತವೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಚ್ಛತ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮನ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಲೋಕದ ಆಕಾರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತವೆ). ||೧೧|| ತಾನು ವಿಶದ (ಸ್ಪಷ್ಟ) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದಂಥ ಸ್ವಸಂವೇದನಮಯವಾದ (ಸ್ವಾನುಭವಮಯವಾದ) ಪ್ರಕಾಶಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೧೨|| ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಲದಿಂದ ಅಮರ್ಯಾದಿತವಾದಂಥ ಚಿದ್ವಿಲಾಸಸ್ವರೂಪದ (ಚಿತ್ತನ್ಯದ ವಿಲಾಸ ಸ್ವರೂಪದ) ಅಸಂಕುಚಿತ ವಿಕಾಶತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೧೩|| ಯಾವುದು ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪದ ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ (ಯಾವುದು ಇನ್ನೊಂದರ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದರ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ ಅಂಥ ಯಾವ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯವಿದೆ ಅದರ-ಸ್ವರೂಪ ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ). ||೧೪|| ಪರ ಮತ್ತು ಸ್ವಗಳು ಯಾವವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಅಂಥ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಾಕಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ವಭಾವರೂಪದ ಪರಿಣಮ್ಯಪರಿಣಾಮಕತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ (ಪರಗಳು ಯಾವವುಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಅಂಥ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ವು ಯಾವವುಗಳ ಕಾರಣವಿದೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಾಕಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ವಭಾವರೂಪದ ಪರಿಣಮ್ಯ ಪರಿಣಾಮಕತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ). ||೧೫|| ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಯತತ್ವರೂಪ (ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಇರುವ ರೂಪ-) ತ್ಯಾಗೋಪಾದಾನಶೂನ್ಯತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೧೬|| ಷಟ್ಸ್ಥಾನಪತಿತವೃದ್ಧಿಹಾನಿರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿದ, ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಕಾರಣರೂಪ (ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ

1೨೫| ಸ್ವಪರಸಮಾನಾಸಮಾನಸಮಾನಾಸಮಾನತ್ರಿವಿಧಭಾವಧಾರಣಾತ್ಮಿಕಾ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣ-
ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಧರ್ಮತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೨೬| ವಿಲಕ್ಷಣಾನಂತಸ್ವಭಾವಭಾವಿತ್ಯೈಕಭಾವಲಕ್ಷಣಾ
ಅನಂತಧರ್ಮತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೨೭| ತದತದ್ರೂಪಮಯತ್ವಲಕ್ಷಣಾ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೨೮|
ತದ್ರೂಪಭವನರೂಪಾ ತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೨೯| ಅತದ್ರೂಪಭವನರೂಪಾ ಅತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೩೦| ಅನೇಕ-
ಪರ್ಯಾಯವ್ಯಾಪಕೈಕದ್ರವ್ಯಮಯತ್ವರೂಪಾ ಏಕತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೩೧| ಏಕದ್ರವ್ಯವ್ಯಾಪ್ಯಾನೇಕಪರ್ಯಾ-
ಯಮಯತ್ವರೂಪಾ ಅನೇಕತ್ವಶಕ್ತಿ: 1೩೨| ಭೂತಾವಸ್ಥತ್ವರೂಪಾ ಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೩| ಶೂನ್ಯಾ-
ವಸ್ಥತ್ವರೂಪಾ ಅಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೪| ಭವತ್ಪರ್ಯಾಯವ್ಯಯರೂಪಾಭಾವಾಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೫|
ಅಭವತ್ಪರ್ಯಾಯೋದಯರೂಪಾ ಅಭಾವಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೬| ಭವತ್ಪರ್ಯಾಯಭವನರೂಪಾ ಭಾವ-
ಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೭| ಅಭವತ್ಪರ್ಯಾಯಾಭವನರೂಪಾ ಅಭಾವಾಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೮| ಕಾರಕಾನು-
ಗತಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಭವನಮಾತ್ರಮಯೀ ಭಾವಶಕ್ತಿ: 1೩೯| ಕಾರಕಾನುಗತಭವತ್ತಾರೂಪಭಾವ-

ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ ನಿಯತಪ್ರದೇಶತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. (ಲೋಕ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಆತ್ಮನ ಅಸಂಖ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳು
ನ್ಶಿತಿವೇ ಇವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚವಿಸ್ತಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು
ಮೋಕ್ಷಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚರಮಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.) ||೨೪|| ಎಲ್ಲ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ
ಏಕಸ್ವರೂಪಾತ್ಮಕವಾದಂಥ ಸ್ವಧರ್ಮವ್ಯಾಪಕತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. (ಶರೀರದ ಧರ್ಮರೂಪವಾಗದೆ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ
ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅದು ಸ್ವಧರ್ಮವ್ಯಾಪಕತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ.) ||೨೫|| ಸ್ವ-ಪರದ ಸಮಾನ,
ಅಸಮಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನಾಸಮಾನ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಭಾವಗಳ ಧಾರಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಾಧಾರಣ-
ಅಸಾಧಾರಣ-ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಧರ್ಮತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೨೬|| ವಿಲಕ್ಷಣ (ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತ) ವಾದ
ಅನಂತಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಒಂದು ಭಾವವು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ ಅನಂತಧರ್ಮತ್ವ
ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೨೭|| ತದ್ರೂಪಮಯತೆ ಮತ್ತು ಅತದ್ರೂಪಮಯತೆಯು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ ಅಂಥ
ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೨೮|| ತದ್ರೂಪಭವನರೂಪವಾದಂಥ ತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. (ತತ್ಸ್ವರೂಪವಾಗುವರೂಪ
ಅಥವಾ ತತ್ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಣಮನರೂಪವಾದಂಥ ತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿಯು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚೇತನವು
ಚೇತನರೂಪದಿಂದ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ-ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.) ||೨೯|| ಅತದ್ರೂಪಭವನರೂಪವಾದಂಥ ಅತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ.
(ತತ್ಸ್ವರೂಪವಾಗದಿರುವರೂಪದ ಅಥವಾ ತತ್ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಣಮನ ಮಾದದಿರುವರೂಪದ ಅತತ್ತ್ವಶಕ್ತಿಯು
ಆತ್ಮನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚೇತನವು ಜಡರೂಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.) ||೩೦|| ಅನೇಕ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪಕವಾದಂಥ ಏಕದ್ರವ್ಯಮಯತ್ವರೂಪವಾದ ಏಕತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೧|| ಒಂದು ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ಯಾವ ಅನೇಕ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಮಯತ್ವರೂಪದ ಅನೇಕತ್ವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೨|| ವಿದ್ಯಮಾನ-
ಅವಸ್ಥೆಯ ಯುಕ್ತತೆಯರೂಪದ ಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. (ವಿಶಿಷ್ಟ ಅವಸ್ಥೆಯು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನವಿದೆ ಆ
ರೂಪದ ಭಾವಶಕ್ತಿಯು.) ||೩೩|| ಶೂನ್ಯ (ಅವಿದ್ಯಮಾನ) ಅವಸ್ಥೆಯ ಯುಕ್ತತೆಯರೂಪದ ಅಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ.
(ವಿಶಿಷ್ಟ ಅವಸ್ಥೆಯು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಮಾನವಿದೆ ಆ ರೂಪದ ಅಭಾವಶಕ್ತಿಯು.) ||೩೪|| ಆಗುತ್ತಿರುವ
(ಪ್ರವರ್ತಮಾನ) ಪರ್ಯಾಯದ ವ್ಯಯರೂಪವು ಭಾವಾಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೫|| ಆಗದಿರುವ (ಅಪ್ರವರ್ತಮಾನ)
ಪರ್ಯಾಯದ ಉದಯರೂಪವು ಅಭಾವಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೬|| ಆಗುತ್ತಿರುವ (ಪ್ರವರ್ತಮಾನ) ಪರ್ಯಾಯದ
ಭವನರೂಪವು ಭಾವಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೭|| ಆಗದಿರುವ (ಅಪ್ರವರ್ತಮಾನ) ಪರ್ಯಾಯದ ಅಭವನರೂಪವು
ಅಭಾವಾಭಾವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೮|| (ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ) ಕಾರಕಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಆಗುವ ಯಾವ

ಮಯೀ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಃ |೪೦| ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾಣಸಿದ್ಧರೂಪಭಾವಮಯೀ ಕರ್ಮಶಕ್ತಿಃ |೪೧| ಭವತ್ತಾರೂಪಸಿದ್ಧರೂಪಭಾವಭಾವಕತ್ವಮಯೀ ಕರ್ತೃಶಕ್ತಿಃ |೪೨| ಭವದ್ಭಾವಭವನಸಾಧಕತಮತ್ವಮಯೀ ಕರಣಶಕ್ತಿಃ |೪೩| ಸ್ವಯಂ ದೀಯಮಾನಭಾವೋಪೇಯತ್ವಮಯೀ ಸಂಪ್ರದಾನಶಕ್ತಿಃ |೪೪| ಉತ್ಪಾದವ್ಯಯಾಲಿಂಗಿತಭಾವಾಪಾಯನಿರಪಾಯಧ್ರುವತ್ವಮಯೀ ಅಪಾದಾನಶಕ್ತಿಃ |೪೫| ಭಾವ್ಯಮಾನಭಾವಾಧಾರತ್ವಮಯೀ ಅಧಿಕರಣಶಕ್ತಿಃ |೪೬| ಸ್ವಭಾವಮಾತ್ರಸ್ವಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಯೀ ಸಂಬಂಧಶಕ್ತಿಃ |೪೭|

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕನಿಜಶಕ್ತಿಸುನಿರ್ಭರೋಽಪಿ

ಯೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮಯತಾಂ ನ ಜಹಾತಿ ಭಾವಃ |

ಏವಂ ಕ್ರಮಾಕ್ರಮವಿವರ್ತಿವಿವರ್ತಚಿತ್ರಂ

ತದ್ವ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಮಯಂ ಚಿದಿಹಾಸ್ತಿ ವಸ್ತು ||೨೬೪||

ಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ ಅದರಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಭವನಮಾತ್ರಮಯವಾದ (ಕೇವಲ ಆಗುವ ಸ್ವರೂಪದ) ಭಾವಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೩೯|| ಕಾರಕಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಲ್ಪಡುವರೂಪದ ಭಾವಮಯವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೦|| ಯಾವುದು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಂಥ ಸಿದ್ಧರೂಪಭಾವವಿದೆ ಅದರ ಮಯವಾದ ಕರ್ಮಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೧|| ಆಗುವ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರೂಪಭಾವದ ಭಾವಕತ್ವಮಯವಾದ ಕರ್ತೃ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೨|| ಆಗುತ್ತಿರುವ (ಪ್ರವರ್ತಮಾನ) ಭಾವದ ಭವನಕ್ಕೆ (ಆಗುವುದಕ್ಕೆ) ಸಾಧಕತಮತನಮಯವಾದ (ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಸಾಧಕತ್ವಮಯವಾದ, ಉಗ್ರಸಾಧನತ್ವಮಯವಾದ) ಕರಣಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೩|| ತನ್ನ ಮುಖಾಂತರ ಕೊಡಲಾಗುವ ಯಾವ ಭಾವವಿದೆ ಅದರ ಉಪೇಯತ್ವಮಯ (ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯರೂಪ, ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ಪಾತ್ರತೆಯರೂಪ)ವಾದ ಸಂಪ್ರದಾನಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೪|| ಉತ್ಪಾದವ್ಯಯದಿಂದ ಆಲಿಂಗನಭಾವದ ಅಪಾಯ (ಹಾನಿ, ನಾಶ) ವಾಗುವುದರಿಂದ ಹಾನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಂಥ ಧ್ರುವತ್ವಮಯವಾದ ಅಪಾದಾನ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೫|| ಭಾವ್ಯಮಾನ (ಎಂದರೆ ಭಾವಿಸುವಲ್ಲಿ ಬರುವ) ಭಾವದ ಆಧಾರತ್ವಮಯವಾದ ಅಧಿಕರಣಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ||೪೬|| ಸ್ವಭಾವಮಾತ್ರವಾದ ಸ್ವ-ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಯವಾದ ಸಂಬಂಧಶಕ್ತಿಯಿದೆ. (ತನ್ನ ಭಾವವೇ ತನ್ನ ಸ್ವ ಇದೆ ಮತ್ತು ತಾನು ಅದರ ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದಾನೆ-ಇಂಥ ಸಂಬಂಧಮಯವಾದ ಸಂಬಂಧಶಕ್ತಿಯಿದೆ.) ||೪೭||

“ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನು ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ”-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಇತ್ಯಾದಿ-ಅನೇಕ-ನಿಜ-ಶಕ್ತಿ-ಸುನಿರ್ಭರಃ ಅಪಿ] ಇವೇ ಮೊದಲಾದ (ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ೪೭ ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವು) ತನ್ನ ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ [ಯಃ ಭಾವಃ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮಯತಾಂ ನ ಜಹಾತಿ] ಯಾವ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮಯವಾದ ಭಾವವಿದೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, [ತದ್] ಇಂಥ ಅವನು, [ಏವಂ ಕ್ರಮ-ಅಕ್ರಮ-ವಿವರ್ತಿ-ವಿವರ್ತ-ಚಿತ್ರಂ] ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮರೂಪ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮರೂಪದಿಂದ ವರ್ತಮಾನವಿವರ್ತನೆಯಿಂದ (ರೂಪಾಂತರದಿಂದ, ಪರಿಣಾಮನದಿಂದ) ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ, [ದ್ರವ್ಯ-ಪರ್ಯಾಯಮಯಂ] ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಮಯವಾದ [ಚಿದ್] ಚೈತನ್ಯವು ಎಂದರೆ ಇಂಥ ಚೈತನ್ಯಭಾವನಾದ ಆ ಆತ್ಮನು [ಇಹ] ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ [ವಸ್ತು-ಅಸ್ತಿ] ವಸ್ತುವಿದ್ದಾನೆ.

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ನೈಕಾಂತಸಂಗತದೃಶಾ ಸ್ವಯಮೇವ ವಸ್ತು-
ತತ್ತ್ವವ್ಯವಸ್ಥಿತಮಿತಿ ಪ್ರವಿಲೋಕಯಂತಃ |
ಸ್ಯಾದ್ವಾದಶುದ್ಧಿಮಧಿಕಾಮಧಿಗಮ್ಯ ಸಂತೋ
ಜ್ಞಾನೀಭವಂತಿ ಜಿನನೀತಿಮಲಂಘಯಂತಃ ||೨೬೫||

ಅಥಾಸ್ಯೋಪಾಯೋಪೇಯಭಾವಶ್ಚಿಂತ್ಯತೇ-

ಆತ್ಮವಸ್ತುನೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತ್ವೇಽಪ್ಯುಪಾಯೋಪೇಯಭಾವೋ ವಿದ್ಯತ ಏವ ; ತಸ್ಯೈಕಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಯಂ ಸಾಧಕಸಿದ್ಧರೂಪೋಭಯಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾತ್ | ತತ್ರ ಯತ್ಸಾಧಕಂ ರೂಪಂ ಸ ಉಪಾಯಃ,

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಏಕಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಯಾರೋ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವು ದ್ರವ್ಯ ಪರ್ಯಾಯಮಯವಾಗಿದೆ. ಚೈತನ್ಯವೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿರುವುದರಿಂದ ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಮಯವಿದೆ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಕ್ರಮರೂಪವೆಂಬ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಕಾರಪರಿಣಾಮಗಳ ಸಮೂಹರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕಾಕಾರನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಅಸಾಧಾರಣ ಭಾವವಾದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ; ಆತನ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳು-ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ||೨೬೪||

'ಈ ಅನೇಕ ಸ್ವರೂಪ-ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪರಾಗುತ್ತಾರೆ'-ಎಂಬಾಶಯದ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಂಥ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಇತಿ ವಸ್ತು-ತತ್ತ್ವ-ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ನೈಕಾಂತ-ಸಂಗತ-ದೃಶಾ ಸ್ವಯಮೇವ ಪ್ರವಿಲೋಕಯಂತಃ] ಇಂಥ (ಅನೇಕಾಂತಾತ್ಮಕವಾದ) ವಸ್ತುತತ್ತ್ವದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನೇಕಾಂತ-ಸಂಗತ (ಅನೇಕಾಂತದೊಡನೆ ಸುಸಂಗತವಾದ, ಅನೇಕಾಂತದೊಡನೆ ಸೇಹವುಳ್ಳ) ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತ, [ಸ್ಯಾದ್ವಾದ-ಶುದ್ಧಿಂ ಅಧಿಕಾಂ ಅಧಿಗಮ್ಯ] ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, [ಜಿನ-ನೀತಿಂ ಅಲಂಘಯಂತಃ] ಜಿನನೀತಿಯ (ಜಿನದೇವರ ಮಾರ್ಗದ) ಉಲ್ಲಂಘನೆಮಾಡದೆ, [ಸಂತಃ ಜ್ಞಾನೀಭವಂತಿ] ಸತ್ತುರುಷರು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಸತ್ತುರುಷರು ಅನೇಕಾಂತದೊಡನೆ ಸುಸಂಗತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾದ ವಸ್ತುವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಹೀಗೆ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು-ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಜಿನದೇವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು-ಸ್ಯಾದ್ವಾದನ್ಯಾಯವನ್ನು-ಉಲ್ಲಂಘನೆಮಾಡದೆ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ||೨೬೫||

(ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಯಾದ್ವಾದದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ, ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯ ಭಾವದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,)

ಯತ್ಸಿದ್ಧಂ ರೂಪಂ ಸ ಉಪೇಯಃ | ಅತೋಽಸ್ಯಾತ್ಮನೋಽನಾದಿಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ಯಃ ಸ್ವರೂಪಪ್ರಚ್ಯವನಾತ್ ಸಂಸರತಃ ಸುನಿಶ್ಚಲಪರಿಗೃಹೀತವ್ಯವಹಾರಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರಪಾಕಪ್ರಕರ್ಷಪರಂಪರಯಾ ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ವರೂಪಮಾರೋಪ್ಯಮಾಣಸ್ಯಾಂತರ್ಮಗ್ನನಿಶ್ಚಯಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರವಿಶೇಷತಯಾ ಸಾಧಕರೂಪೇಣ ತಥಾ ಪರಮಪ್ರಕರ್ಷಮಕರಿಕಾಧಿರೂಢರತ್ನತ್ರಯಾತಿತಯಪ್ರವೃತ್ತಸಕಲಕರ್ಮಕ್ಷಯಪ್ರಜ್ಜಲಿತಾಸ್ಥಲಿತವಿಮಲಸ್ವಭಾವಭಾವತಯಾ ಸಿದ್ಧರೂಪೇಣ ಚ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಣಮಮಾನಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವೇಕವೇವೋಪಾಯೋಪೇಯಭಾವಂ ಸಾಧಯತಿ | ಏವಮುಭಯತ್ರಾಪಿ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಸ್ಯಾನನ್ಯತಯಾ ನಿತ್ಯಮಸ್ಥಲಿತೈಕವಸ್ತುನೋ ನಿಷ್ಕಂಪಪರಿಗ್ರಹಣಾತ್ ತತ್ಕ್ಷಣ ಏವ ಮುಮುಕ್ಷೂಣಾಮಾಸಂಸಾರಾದಲಬ್ಧಭೂಮಿಕಾನಾಮಪಿ ಭವತಿ ಭೂಮಿಕಾಲಾಭಃ | ತತಸ್ತತ್ರ ನಿತ್ಯದುರ್ಲಲಿತಾಸ್ತೇ ಸ್ವತ ಏವ ಕ್ರಮಾಕ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಾನೇಕಾಂತಮೂರ್ತಯಃ ಸಾಧಕಭಾವಸಂಭವಪರಮಪ್ರಕರ್ಷಕೋಟಿಸಿದ್ಧಿಭಾವಭಾಜನಂ ಭವಂತಿ | ಯೇತು ನೇಮಾಮಂತರ್ನೀತಾನೇಕಾಂತಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೈಕಭಾವರೂಪಾಂ ಭೂಮಿಮುಪಲಭಂತೇ ತೇ ನಿತ್ಯಮಜ್ಞಾನಿನೋ ಭವಂತೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಭಾವಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪೇಣಾಭವನಂ ಪರರೂಪೇಣ ಭವನಂ ಪಶ್ಯಂತೋ ಜಾನಂತೋಽನುಚರಂತಶ್ಚ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಯೋ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿನೋ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿತ್ರಾಶ್ಚ ಭವಂತೋಽತ್ಯಂತಮುಪಾಯೋಪೇಯಭ್ರಷ್ಟಾ ವಿಭ್ರಮಂತ್ಯೇವ |

ಈಗ ಇದರ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ) ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯ* ಭಾವಗಳ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು (ಎಂದರೆ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವ ಮತ್ತು ಉಪೇಯತ್ವ-ಇವರಡೂ ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಂಬುದರ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು,-

ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರತೆಯಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯಭಾವಗಳು (ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯತನಗಳು) ಇದ್ದೇ ಇವೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಒಂದೇ ಇದ್ದರೂ ತಾನು ಸಾಧಕರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರೂಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.† ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಧಕರೂಪವಿದೆ ಅದು ಉಪಾಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಸಿದ್ಧರೂಪವಿದೆ ಅದು ಉಪೇಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಚ್ಯುತವಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತ, ಸುನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಲಾದ ವ್ಯವಹಾರಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಪಾಕಪ್ರಕರ್ಷದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರೋಹಣೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವ ಈ ಆತ್ಮನಿಗೆ, ಅಂತರ್ಮಗ್ನವಾದ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಯಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪದ ಭೇದಗಳಿವೆ ಆ ರೂಪಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಾನು ಸಾಧಕ ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತ, ಹಾಗೂ ಪರಮಪ್ರಕರ್ಷದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರತ್ನತ್ರಯದ ಅತಿಶಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಯಾವ ಸಕಲ ಕರ್ಮದ ಕ್ಷಯವಿದೆ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಜಲಿತ (ದೈದೀಪ್ಯಮಾನ)ವಾದ ಯಾವ ಅಸ್ಥಲಿತ ವಿಮಲಸ್ವಭಾವಭಾವತನದಿಂದ ತಾನು ಸಿದ್ಧರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುವಂಥ ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯಭಾವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುತ್ತದೆ.

* ಉಪೇಯ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಮತ್ತು ಉಪಾಯ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಆತ್ಮನ ಶುದ್ಧ (ಸರ್ವ ಕರ್ಮರಹಿತ) ಸ್ವರೂಪ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವು ಉಪೇಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಉಪಾಯವಿದೆ.

† ಆತ್ಮನು ಪರಿಣಾಮಿಯದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾಧಕತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧತ್ವ-ಇವರಡೂ ಪರಿಣಾಮಗಳಿವೆ.

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಯೇ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನಿಜಭಾವಮಯೀಮಕಂಪಾಂ
 ಭೂಮಿಂ ಶ್ರಯಂತಿ ಕಥಮಪ್ಯಪನೀತವೋಹಾಃ |
 ತೇ ಸಾಧಕತ್ವಮಧಿಗಮ್ಯ ಭವಂತಿ ಸಿದ್ಧಾ
 ಮೂಢಾಸ್ತ್ವಮೂಮನುಪಲಭ್ಯ ಪರಿಭ್ರಮಂತಿ ||೨೬೬||

(ಭಾವಾರ್ಥ :- ಈ ಆತ್ಮನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸುನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ವೃದ್ಧಿಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆಗಿನಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಾಧಕರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪದ ಭೇದಗಳು ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿವೆ. ನಿಶ್ಚಯಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ವರೂಪಾನುಭವದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಪೂರ್ಣತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದುವರೆಗೆ ಸಾಧಕರೂಪದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಮನವಿದೆ. ಯಾವಾಗ ನಿಶ್ಚಯಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನವು ಸಿದ್ಧರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಅಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಲಸ್ವಭಾವಭಾವವು ಸ್ಪಷ್ಟದೈವೀಷ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಧಕರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರೂಪದಿಂದ ಇವೆರಡೂ ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.)

ಹೀಗೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ (ಉಪಾಯ ಹಾಗೂ ಉಪೇಯದಲ್ಲಿ) ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದ ಅನನ್ಯತೆಯಿದೆ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯತನವಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸ್ಥಿತಿವಾದ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು) ನಿಷ್ಕಂಪಗ್ರಹಣಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ-ಯಾರಿಗೆ ಅನಾದಿಸಂಸಾರದಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಕೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೂ-ಆ ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿಕೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಆನಂತರ ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತರಾಗಿ (ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ) ಆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು-ಯಾರು ತಾವೇ ಕ್ರಮರೂಪ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಮಾನರಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಂತದ (ಅನೇಕ ಧರ್ಮದ) ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಾಧಕ ಭಾವದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂಥ ಪರಮಪ್ರಕರ್ಷದ ಕೋಟಿರೂಪ ಸಿದ್ಧಭಾವದ ಭಾಜನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಂತ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮಗಳು ಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆ ಅಂಥ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಭಾವರೂಪವಾದ ಈ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಭಾವದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅಭವನ ಮತ್ತು ಪರರೂಪದಿಂದ ಭವನ ನೋಡುತ್ತ, (ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುತ್ತ) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಮಾಡುತ್ತ, ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿತ್ರಿಯಾಗುತ್ತ, ಉಪಾಯ-ಉಪೇಯಭಾವದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುತ್ತ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

* ಕೊನೆಯತನ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟತ, ಶ್ರೇಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಿಂದು ; ಮರ್ಯಾದೆ.

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಸ್ಯಾದ್ವಾದಕೌಶಲಸುನಿಶ್ಚಲಸಂಯಮಾಭ್ಯಾಂ
ಯೋ ಭಾವಯತ್ಕಹರಹಃ ಸ್ವಮಿಹೋಪಯುಕ್ತಃ |
ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾನಯಪರಸ್ಪರತೀವ್ರಮೈತ್ರೀ-
ಪಾತ್ರೀಕೃತಃ ಶ್ರಯತಿ ಭೂಮಿಮಿಮಾಂ ಸ ಏಕಃ ||೨೬೭||

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

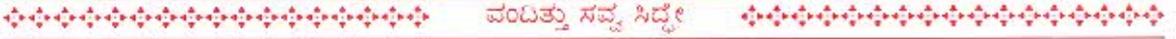
ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಯೇ] ಯಾವ ಪುರುಷರು, [ಕಥಂ ಅಪಿ ಅಪನೀತ-ವೋಹಾಃ] ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅವರ ಮೋಹವು ದೂರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತ, [ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ-ನಿಜ-ಭಾವಮಯೀಂ ಅಕಂಪಾಂ ಭೂಮಿಂ] ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಭಾವಮಯವಾದ ಅಕಂಪಭೂಮಿಕೆಯ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಯಾವ ತಮ್ಮ ಭಾವವಿದೆ ಅದರ ಮಯವಾದ ನಿಶ್ಚಲಭೂಮಿಕೆಯ) [ಶ್ರಯಂತಿ] ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, [ತೇ ಸಾಧಕತ್ವಂ ಅಧಿಗಮ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಃ ಭವಂತಿ] ಅವರು ಸಾಧಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ; [ತು] ಆದರೆ [ಮೂಢಾಃ] ಯಾರು ಮೂಢ-ಮೋಹ-ಅಜ್ಞಾನ-ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ-ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು [ಅಮೂಂ ಅನುಪಲಭ್ಯ] ಈ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ [ಪರಿಭ್ರಮಂತಿ] ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಭವ್ಯಪುರುಷರು ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಅಥವಾ ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಾಲಲಬ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಅದರ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಸಾಧಕರಾಗುತ್ತ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಯಾರು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ನಿಜವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೨೬೬||

ಈ ಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯಮಾಡುವಂಥ ಬೇವನು ಹೇಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಅದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಯಃ] ಯಾವ ಪುರುಷನು [ಸ್ಯಾದ್ವಾದ-ಕೌಶಲ-ಸುನಿಶ್ಚಲ-ಸಂಯಮಾಭ್ಯಾಂ] ಸ್ಯಾದ್ವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣತೆ ಹಾಗೂ (ರಾಗಾದಿ ಅಶುದ್ಧ ಪರಿಣತಿಯ ತ್ಯಾಗರೂಪ) ಸುನಿಶ್ಚಲ ಸಂಯಮ-ಇವೆರಡರಿಂದ [ಇಹ ಉಪಯುಕ್ತಃ] ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತ (ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತ) [ಅಹಃ ಅಹಃ ಸ್ವಂ ಭಾವಯತಿ] ದಿನಂಪ್ರತಿ ತನ್ನನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ, ನಿರಂತರ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, [ಸಃ ಏಕಃ] ಅವನೇ ಒಬ್ಬನು (ಪುರುಷನು) [ಜ್ಞಾನ-ಕ್ರಿಯಾ ನಯ-ಪರಸ್ಪರ-ತೀವ್ರ-ಮೈತ್ರೀ-ಪಾತ್ರೀಕೃತಃ] ಜ್ಞಾನನಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾನಯದ ಪರಸ್ಪರ ತೀವ್ರಮೈತ್ರಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂಪನಾಗುತ್ತ, [ಇಮಾಂ ಭೂಮಿಂ ಶ್ರಯಂತಿ] ಈ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಭಾವಮಯವಾದ) ಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವನು ಜ್ಞಾನನಯವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿ ಕ್ರಿಯಾನಯವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಪ್ರಮಾದಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛಿಂದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಈ ಭೂಮಿಕೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವನು ಕ್ರಿಯಾನಯವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನನಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆ (ವ್ರತ, ಸಮಿತಿ, ಗುಪ್ತಿ ರೂಪದ) ಶುಭಕರ್ಮದಿಂದ

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಚಿತ್ತಿಂಡಚಂಡಿಮವಿಲಾಸಿವಿಕಾಸಹಾಸಃ
 ಶುದ್ಧಪ್ರಕಾಶಭರನಿರ್ಭರಸುಪ್ರಭಾತಃ |
 ಆನಂದಸುಸ್ಥಿತಸದಾಸ್ಥಲಿತೈಕರೂಪ-
 ಸ್ತಸ್ಯೈವ ಚಾಯಮುದಯತ್ಯಚಲಾರ್ಚಿರಾತ್ಮಾ ||೨೬೮||

ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪುರುಷನಿಗೂ ಈ ನಿಷ್ಕರ್ಮಭೂಮಿಕೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಪುರುಷನು ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ (ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ) ಹಾಗೂ ಸುನಿಶ್ಚಲ ಸಂಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಿದ್ದಾನೆ (ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಅಶುದ್ಧ ಪರಿಣತಿಯ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ), ಮತ್ತು ಯಾವನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನನಯ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾನಯದ ಪರಸ್ಪರ ತೀವ್ರಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಅದೇ ಪುರುಷನು ಈ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ತನ್ನ ಭಾವಮಯಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಜ್ಞಾನನಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾನಯದ ಗ್ರಹಣ-ತ್ಯಾಗದಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಫಲವನ್ನು 'ಪಂಚಾಸ್ತಿಕಾಯ ಸಂಗ್ರಹ' ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೬೭||

ಹೀಗೆ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಈ ಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಅವನೇ ಅನಂತಚತುಷ್ಟಯ ಮಯನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ತಸ್ಯ ಏವ] (ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಈ ಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ) ಅವನಿಗೇ [ಚಿತ್-ಪಿಂಡ-ಚಂಡಿಮ-ವಿಲಾಸಿ-ವಿಕಾಸ-ಹಾಸಃ] ಚೈತನ್ಯಪಿಂಡದ ನಿರರ್ಗಲದವಾದ ವಿಲಸಿತವಿಕಾಸರೂಪವೇ ಯಾರ ಅರಳುವಿಕೆಯಿದೆ (ಎಂದರೆ ಚೈತನ್ಯಪ್ರಂಜದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಾಸವಾಗುವುದೇ ಯಾರ ಅರಳುವಿಕೆಯಿದೆ), [ಶುದ್ಧ-ಪ್ರಕಾಶ-ಭರ-ನಿರ್ಭರ-ಸುಪ್ರಭಾತಃ] ಶುದ್ಧಪ್ರಕಾಶದ ಅತಿಶಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಯಾವುದು ಸುಪ್ರಭಾತದಸಮಾನವಿದೆ, [ಆನಂದ-ಸುಸ್ಥಿತ-ಸದಾ-ಅಸ್ಥಲಿತ-ವಿಕ-ರೂಪಃ] ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿತವಾದಂಥ, ಸದಾ ಅಸ್ಥಲಿತವಾದ ಏಕರೂಪವು ಯಾರದಿದೆ [ಚ] ಮತ್ತು [ಅಚಲ-ಅರ್ಚಿಃ] ಯಾರ ಜ್ಯೋತಿಯು ಅಚಲವಿದೆ ಅಂಥ [ಅಯಂ ಆತ್ಮಾ ಉದಯತಿ] ಈ ಆತ್ಮನು ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಲ್ಲಿ 'ಚಿತ್ತಿಂಡ' ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಅನಂತದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಿಕೆ, 'ಶುದ್ಧಪ್ರಕಾಶ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಅನಂತಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಿಕೆ, 'ಆನಂದಸುಸ್ಥಿತ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಅನಂತಸುಖದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು 'ಅಚಲಾರ್ಚಿ' ಈ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಅನಂತವೀರ್ಯದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಭೂಮಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದಲೇ ಇಂಥ ಆತ್ಮನ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ||೨೬೮||

ಇಂಥದೇ ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವವು ನಮಗೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿ-ಎಂಬುದನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಸ್ಯಾದ್ವಾದದೀಪಿತಲಸನ್ಮಹಸಿ ಪ್ರಕಾಶೇ
ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವಮಹಿಮನ್ಯುಭಿತೇ ಮಯೀತಿ |
ಕಿಂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಪಥಪಾತಿಭಿರನ್ಯಭಾವೈ-
ರ್ನಿತ್ಯೋದಯಃ ಪರಮಯಂ ಸ್ಪೂರತು ಸ್ವಭಾವಃ ||೨೬೯||

ಚಿತ್ರಾತ್ಮಶಕ್ತಿಸಮುದಾಯಮಯೋಽಯಮಾತ್ಮಾ
ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ನಯೇಕ್ಷಣಖಂಡ್ಯಮಾನಃ |
ತಸ್ಮಾದಖಂಡಮನಿರಾಕೃತಖಂಡಮೇಕ
ಮೇಕಾಂತಶಾಂತಮಚಲಂ ಚಿದಹಂ ಮಹೋಽಸ್ಮಿ ||೨೭೦||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಸ್ಯಾದ್ವಾದ-ದೀಪಿತ-ಲಸತ್-ಮಹಸಿ] ಸ್ಯಾದ್ವಾದದಿಂದ ಪ್ರದೀಪಗೊಳಿಸಿದ ಧಳಧಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ಯಾರ ತೇಜಸ್ಸಿದೆ ಮತ್ತು [ಶುದ್ಧ-ಸ್ವಭಾವ-ಮಹಿಮನಿ] ಯಾರಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವರೂಪದ ಮಹಿಮೆಯಿದೆ ಇಂಥ [ಪ್ರಕಾಶೇ ಉದಿತೇ ಮಯಿ ಇತಿ] ಈ ಪ್ರಕಾಶವು (ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು) ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ [ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷ-ಪಥ-ಪಾತಿಭಿಃ-ಅನ್ಯ ಭಾವೈಃ ಕಿಂ] ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂಥ ಇತರ ಭಾವಗಳಿಂದ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ? [ನಿತ್ಯ-ಉದಯಃ ಪರಂ ಆಯಂ ಸ್ವಭಾವಃ ಸ್ಪೂರತು] ನನಗಂತೂ ನನ್ನ ನಿತ್ಯಉದಯರೂಪವಾಗಿರುವಂಥ ಕೇವಲ ಈ (ಅನಂತಚತುಷ್ಪಯ ರೂಪದ) ಸ್ವಭಾವವೇ ಸ್ಪೂರಾಯಮಾನವಾಗಿರಲಿ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸ್ಯಾದ್ವಾದದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಾದನಂತರ ಅದರ ಫಲವು ಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ಪುರುಷನು-ನನ್ನ ಪೂರ್ಣಸ್ವಭಾವದ ಆತ್ಮನು ನನಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿ; ಬಂಧಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂಥ ಇತರ ಭಾವಗಳಿಂದ ನನಗಾವ ಕೆಲಸವಿದೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೨೬೯||

‘ಒಂದುವೇಳೆ ನಯಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಯಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯುಳಿದರೆ ನಯಗಳಲ್ಲಂತೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವೇ ಇದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಯಗಳ ವಿರೋಧವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ,-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಚಿತ್ರ-ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ-ಸಮುದಾಯಮಯಃ ಆಯಂ ಆತ್ಮಾ] ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹಮಯನಾದ ಈ ಆತ್ಮನು [ನಯ-ಈಕ್ಷಣ-ಖಂಡ್ಯಮಾನಃ] ನಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಡು ತುಂಡುರೂಪ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ [ಸದ್ಯಃ] ಕೂಡಲೇ [ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ] ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ; [ತಸ್ಮಾದ್] ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು, [ಅನಿರಾಕೃತ-ಖಂಡಂ ಅಖಂಡಂ] ಯಾವುದರೊಳಗಿಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕೃತ* ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ

* ನಿರಾಕೃತ = ಬಹಿಷ್ಕೃತ; ದೂರ; ಅಸಮೃತಿ.

(ಪೃಥ್ವಿ)

ಕೃಚಿಲ್ಲಸತಿ ಮೇಚಕಂ ಕೃಚಿನ್ನೇಚಕಾಮೇಚಕಂ
 ಕೃಚಿತ್ಪನ್ನರಮೇಚಕಂ ಸಹಜಮೇವ ತತ್ತ್ವಂ ಮಮ |
 ತಥಾಪಿ ನ ವಿಮೋಹಯತ್ಯಮಲಮೇಧಸಾಂ ತನ್ನನಃ
 ಪರಸ್ಪರಸುಸಂಹತಪ್ರಕಟಶಕ್ತಿಚಕ್ರಂ ಸ್ಫುರತ್ ||೨೭೨||

ಮಾತ್ರವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; [ಜ್ಞೇಯ-ಜ್ಞಾನ-ಕಲ್ಪೋಲ-ವಲ್ಲನ್] (ಆದರೆ) ಜ್ಞೇಯಗಳ ಆಕಾರದಿಂದಾಗುವಂಥ ಜ್ಞಾನದ ಅಲೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ [ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞೇಯ-ಜ್ಞಾತೃಮತ್-ವಸ್ತುಮಾತ್ರಃ ಜ್ಞೇಯಃ] ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞೇಯ ಜ್ಞಾತೃಮಯವಾದ ವಸ್ತುಮಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಎಂದರೆ ತಾನೇ ಜ್ಞಾನ, ತಾನೇ ಜ್ಞೇಯ, ತಾನೇ ಜ್ಞಾತೃ-ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞೇಯ-ಜ್ಞಾತೃರೂಪದ ಮೂರು ಭಾವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ವಸ್ತುಮಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾತೃಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ತಾನೇ ನಿಮ್ಮಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞೇಯರೂಪವಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಜ್ಞೇಯಗಳು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಿನ್ನವಿದ್ದು ಅವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ಭಾಯಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಜ್ಞಾನದತರಂಗಗಳೇ ಇವೆ. ಆ ಜ್ಞಾನತರಂಗಗಳೇ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾತೃವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವೇ ಜ್ಞೇಯರೂಪವಿದೆ. ಮತ್ತು ತಾನೇ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವೇ ಜ್ಞಾತೃ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾತೃ-ಈ ಮೂರು ಭಾವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವಿದೆ. 'ಇಂಥ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಾದ ಭಾವನು ನಾನಿದ್ದೇನೆ'-ಹೀಗೆ ಅನುಭವ ಮಾಡುವಂಥ ಪುರುಷನು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೨೭೧||

ಆತ್ಮನು ಮೇಚಕ, ಅಮೇಚಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನಾದರೂ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಿಯು ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬರ್ಥದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- (ಜ್ಞಾನಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-) [ಮಮ ತತ್ತ್ವಂ ಸಹಜಂ ಏವ] ನನ್ನ ತತ್ತ್ವದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗಿದೆ- [ಕೃಚಿತ್ ಮೇಚಕಂ ಲಸತಿ] ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ ಅದು (ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು) ಮೇಚಕ (-ಅನೇಕಾಕಾರ, ಅಶುದ್ಧ)ವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, [ಕೃಚಿತ್ ಮೇಚಕ-ಅಮೇಚಕಂ] ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮೇಚಕ-ಅಮೇಚಕ (ಎರಡೂ ರೂಪ)ವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ [ಪುನಃ ಕೃಚಿತ್ ಅಮೇಚಕಂ] ಮತ್ತು ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಅಮೇಚಕ (ಶುದ್ಧವಿಕಾಕಾರ)ವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ; [ತಥಾಪಿ] ಆದಾಗ್ಯೂ [ಪರಸ್ಪರ-ಸುಸಂಹತ-ಪ್ರಕಟ-ಶಕ್ತಿ-ಚಕ್ರಂ-ಸ್ಫುರತ್ ತತ್] ಪರಸ್ಪರ ಸುಸಂಹತ (ಸುಮಿಲಿತ, ಸುಗ್ರಥಿತ) ಪ್ರಕಟಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹರೂಪದಿಂದ ಸ್ಫುರಾಯಮಾನವಾದ ಆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು [ಅಮಲ-ಮೇಧಸಾಂ ಮನಃ] ನಿರ್ಮಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು [ನ ವಿಮೋಹಯತಿ] ಮೋಹಿತ (ಭ್ರಷ್ಟ) ಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಅನೇಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೋದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ, ಯಾವುದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ

(ಪೃಥ್ವಿ)

ಇತೋ ಗತಮನೇಕತಾಂ ದಧದಿತಃ ಸದಾಪ್ಯೇಕತಾ-
ಮಿತಃ ಕ್ಷಣವಿಭಂಗುರಂ ಧ್ರುವಮಿತಃ ಸದ್ಯವೋದಯಾತ್ |
ಇತಃ ಪರಮವಿಸ್ತೃತಂ ಧೃತಮಿತಃ ಪ್ರದೇಶೈರ್ನಿಜ್ಯ-
ರಹೋ ಸಹಜಮಾತ್ಮನಸ್ತದಿದಮದ್ಭೃತಂ ವೈಭವಮ್ ||೨೭೩||

ಏಕಾಕಾರವಾಗಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧವಾಗಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಆದಾಗ್ಯೂ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸ್ಯಾದ್ವಾದಬಲದಿಂದ ಭ್ರಮಿಷ್ಠನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹೇಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ||೨೭೩||

ಆತ್ಮನ ಅನೇಕಾಂತಸ್ವರೂಪ (ಅನೇಕ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ) ವೈಭವವು ಅದ್ಭುತ (ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ) ವಾಗಿದೆ-ಎಂಬರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಅಹೋ ಆತ್ಮನಃ ತದ್ ಇದಂ ಸಹಜಂ ಅದ್ಭುತಂ ವೈಭವಂ] ಓಹೋ! ಇದಂತೂ ಆತ್ಮನ ಸಹಜವಾದ ಅದ್ಭುತ ವೈಭವವಿದೆ [ಇತಃ ಅನೇಕತಾಂ ಗತಂ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಅನೇಕತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು [ಇತಃ ಸದಾ ಅಪಿ ಏಕತಾಂ ದಧತ್] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕತೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, [ಇತಃ ಕ್ಷಣ-ವಿಭಂಗುರಂ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಕ್ಷಣಭಂಗುರವಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು [ಇತಃ ಸದಾ ಏವ ಉದಯಾತ್ ಧ್ರುವಂ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನದು ಉದಯರೂಪವಿರುವುದರಿಂದ ಧ್ರುವವಿದ್ದಾನೆ, [ಇತಃ ಪರಮ-ವಿಸ್ತೃತಂ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು [ಇತಃ ನಿಜ್ಯಃ ಪ್ರದೇಶೈಃ ಧೃತಂ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೇ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಪರ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆತ್ಮನು ಅನೇಕರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ; ಕ್ರಮಭಾವಿಪರ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಕ್ಷಣಭಂಗುರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಹಜವಾಗಿ ಗುಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಧ್ರುವವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ; ಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ವಗತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಾತ್ಮಕವಾದ ಅನಂತಧರ್ಮವುಳ್ಳ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಅದು (ಸ್ವಭಾವವು) ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇದಂತೂ ಅಸಂಭವವಾದ ಮಾತಿದೆ! - ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಆಗದಂಥ ಅದ್ಭುತ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಪರಮಾನಂದವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ||೨೭೩||

(ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-)

(ಪೃಥ್ವಿ)

ಕಷಾಯಕಲಿರೇಕತಃ ಸ್ವಲತಿ ಶಾಂತಿರಸ್ತೇಕತೋ
ಭವೋಪಹತಿರೇಕತಃ ಸ್ಪೃಶತಿ ಮುಕ್ತಿರಪ್ಯೇಕತಃ |
ಜಗತ್ತಿತಯಮೇಕತಃ ಸ್ಪುರತಿ ಚಿಚ್ಚಕಾಸ್ತೇಕತಃ
ಸ್ವಭಾವಮಹಿಮಾತ್ಮನೋ ವಿಜಯತೇಽದ್ಭುತಾದದ್ಭುತಃ ||೨೭೪||

(ಮಾಲಿನಿ)

ಜಯತಿ ಸಹಜತೇಜಃಪುಂಜಮಜ್ಜತ್ತಿಲೋಕೀ-
ಸ್ವಲದಖಿಲವಿಕಲೋಽಪ್ಯೇಕ ಏವ ಸ್ವರೂಪಃ |
ಸ್ವರಸವಿಸರಪೂರ್ಣಾಚ್ಚಿನ್ನತತ್ತ್ವೋಪಲಂಭಃ
ಪ್ರಸಭನಿಯಮಿತಾರ್ಚಿಸ್ತಿಚ್ಚಮತ್ಯಾರ ಏಷಃ ||೨೭೫||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಏಕತಃ ಕಷಾಯ-ಕಲಿಃ ಸ್ವಲತಿ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಕಷಾಯಗಳ ಕ್ಷೇಷವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು [ಏಕತಃ ಶಾಂತಿಃ ಅಸ್ತಿ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಶಾಂತಿಯು (ಕಷಾಯಗಳ ಅಭಾವರೂಪವಾದ ಶಾಂತಭಾವವು) ಇದೆ; [ಏಕತಃ ಭವ-ಉಪಹತಿಃ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಭವದ (ಸಂಸಾರದ) ನೋವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು [ಏಕತಃ ಮುಕ್ತಿಃ ಅಪಿ ಸ್ಪೃಶತಿ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ (ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವರೂಪವಾದ) ಮುಕ್ತಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತದೆ; [ಏಕತಃ ತ್ರಿತಯಂ ಜಗತ್ ಸ್ಪುರತಿ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಸ್ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ (ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತವೆ, ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ) ಮತ್ತು [ಏಕತಃ ಚಿತ್ ಚಕಾಸ್ತಿ] ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಚಿತ್ತನೈವೇ ಸುಶೋಭಿತವಾಗುತ್ತದೆ, [ಆತ್ಮನಃ ಅದ್ಭುತಾತ್ ಅದ್ಭುತಃ ಸ್ವಭಾವ-ಮಹಿಮಾ ವಿಜಯತೇ] (ಇಂಥ) ಆತ್ಮನ ಅದ್ಭುತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸ್ವಭಾವಮಹಿಮೆಯು ಜಯವಂತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ (ಎಂದರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ).

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಲ್ಲಿಯೂ ೨೭೫ ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವಾರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತ್ಮನ ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನ್ಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಇಂಥ ಅನೇಕಾಂತಮಯವಾದ ಸ್ವಭಾವದ ಮಾತನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಹನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವರಿಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅದ್ಭುತತೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ- 'ಓಹೋ! ಈ ಚಿನವಚನವು ಮಹಾನ್ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿದೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವಂತಹುದಿದೆ; ನಾನು ಅನಾದಿಕಾಲವನ್ನು ಇಂಥ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟೆನು!'-ಹೀಗೆ ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದೊಡನೆ ಶ್ರದ್ಧೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೨೭೪||

ಈಗ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಅಂತಿಮ ಮಂಗಲದ ಕುರಿತು ಈ ಚಿತ್‌ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನೇ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

(ಮಾಲಿನಿ)

ಅವಿಚಲಿತಚಿದಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮನಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮ-
 ನ್ಯನವರತನಿಮಗ್ನಂ ಧಾರಯದ್ ಧ್ವಸ್ತಮೋಹಮ್ |
 ಉದಿತಮಮೃತಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿರೇತತ್ಪಮಂತಾ-
 ಜ್ವಲತು ವಿಮಲಪೂರ್ಣಂ ನಿಸಪತ್ನಸ್ವಭಾವಮ್ ||೨೭೬||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಸಹಜ-ತೇಜಃಪುಂಜ-ಮಜ್ಜತ್-ತ್ರಿಲೋಕೀ-ಸ್ಥಲತ್-ಅಖಿಲ-ವಿಕಲ್ಪಃ ಅಪಿ ಏಕಃ ಏವ ಸ್ವರೂಪಃ] ಸಹಜ (ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವರೂಪ)ವಾದ ತೇಜಃಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮಗ್ನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವು ಒಂದೇ ಇದೆ (ಎಂದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಅನೇಕ ಜ್ಞೇಯಾಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಚೈತನ್ಯರೂಪ ಜ್ಞಾನಾಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪವೇ ಇದೆ), [ಸ್ವ-ರಸ-ವಿಸರ-ಪೂರ್ಣ-ಅಚ್ಚಿನ್ನ-ತತ್ತ್ವ-ಉಪಲಂಬಃ] ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ನಿಜರಸದ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ತತ್ತ್ವೋಪಲಬ್ಧಿಯಿದೆ (ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾದ ಕರ್ಮದ ಅಭಾವವಾಗಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವದ ಅಭಾವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ) [ಪ್ರಸಭ-ನಿಯಮಿತ-ಅರ್ಚಿಃ] ಮತ್ತು ಯಾವುದರ ಜ್ಯೋತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ನಿಯಮಿತವಿದೆ (ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ಅನಂತವೀರ್ಯದಿಂದ ನಿಷ್ಕಂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ) [ಏಷಃ ಚಿತ್-ಚಮತ್ಕಾರಃ ಜಯತಿ] ಹೀಗೆ ಈ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಗೋಚರವಾದ) ಚೈತನ್ಯಚಮತ್ಕಾರವು ಜಯವಂತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ (ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗದಂತೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ರೂಪದಿಂದ ವಿದ್ಯಮಾನವಿದೆ.)

(ಇಲ್ಲಿ 'ಚೈತನ್ಯ ಚಮತ್ಕಾರವು ಜಯವಂತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ' ಈ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚೈತನ್ಯ ಚಮತ್ಕಾರದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯಾಗುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದೇ ಮಂಗಲವಿದೆ). ||೨೭೬||

ಈಗ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಆತೀರ್ವಾದ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಅವಿಚಲಿತ-ಚಿದಾತ್ಮನಿ ಆತ್ಮನಿ ಆತ್ಮಾನಂ ಆತ್ಮನಾ ಅನವರತ-ನಿಮಗ್ನಂ ಧಾರಯತ್] ಯಾವುದು ಅಚಲವಾದ ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿಮಗ್ನವಾಗಿದುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ), [ಧ್ವಸ್ತ-ಮೋಹಂ] ಯಾವುದು ಮೋಹವನ್ನು (ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು) ನಾಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ, [ನಿಸಪತ್ನ-ಸ್ವಭಾವಂ] ಯಾವುದರ ಸ್ವಭಾವವು ನಿಸಪತ್ನ (ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತ)ವಾಗಿದೆ, [ವಿಮಲ-ಪೂರ್ಣಂ] ಯಾವುದರ ಉದಯವು ನಿರ್ಮಲವಿದೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣವಿದೆ ಅಂತಹ [ಏತತ್ ಉದಿತಂ ಅಮೃತಚಂದ್ರ-ಜ್ಯೋತಿಃ] ಈ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಮೃತಜ್ಯೋತಿಯು (ಅಮೃತಮಯವಾದ ಚಂದ್ರಸಮಾನವಾದ ಜ್ಯೋತಿಯು, ಜ್ಞಾನವು, ಆತ್ಮನು) [ಸಮಂತಾತ್ ಜ್ವಲತು] ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿರಲಿ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವುದು ಸ್ವತಃ ಮರಣಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದರ ಮರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದು ಅಮೃತವಿದೆ; ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟ (ಸಿಹಿ) ವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜನರು

(ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಯಸ್ಮಾದ್ ದ್ವೈತಮಭೂತ್ಪುರಾ ಸ್ವಪರಯೋರ್ಭೂತಂ ಯತೋಽತ್ರಾಂತರಂ
ರಾಗದ್ವೇಷಪರಿಗ್ರಹೇ ಸತಿ ಯತೋ ಜಾತಂ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕೈಃ |
ಭಂಜಾನಾ ಚ ಯತೋಽನುಭೂತಿರಖಿಲಂ ಖಿನ್ನಾಕ್ರಿಯಾಯಾಃ ಫಲಂ
ತದ್ವಿಜ್ಞಾನಘನಾಘಮಗ್ನಮಧುನಾ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಕಿಂಚಿತ್ಪಿಲ ||೨೨೨||

ರೂಢಿಯಿಂದ ಅಮೃತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ-ಆತ್ಮನಿಗೆ-ಅಮೃತಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿ (ಅಮೃತಮಯವಾದ ಚಂದ್ರನ ಸಮಾನವಾದ ಜ್ಯೋತಿ)ಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರವಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ 'ಅಮೃತಚಂದ್ರವತ್ ಜ್ಯೋತಿಃ'ಯ ಸಮಾಸಮಾಡಿದಮೇಲೆ 'ವತ್'ದ ಲೋಪವಾಗಿ ಅಮೃತಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿಃ ಆಗುತ್ತದೆ.

(ಒಂದು ವೇಳೆ 'ವತ್' ಇಡದೆ 'ಅಮೃತಚಂದ್ರರೂಪಜ್ಯೋತಿ'ಯೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಹೋದರೆ ಭೇದರೂಪಕ ಅಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು 'ಅಮೃತಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿ'ಯೆಂದೇ ಆತ್ಮನ ಹೆಸರು ಹೇಳಹೋದರೆ ಅಭೇದರೂಪದ ಅಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.)

ಆತ್ಮನನ್ನು ಅಮೃತಮಯವಾದ ಚಂದ್ರನ ಸಮಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಆತ್ಮನ ವ್ಯತಿರೇಕವೂ ಇದೆ; ಏಕೆಂದರೆ 'ದ್ವಸ್ವಮೋಹ'ವೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವು ದೂರವಾಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, 'ವಿಮಲಪೂರ್ಣ'ವೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಲಾಂಛನರಹಿತತೆ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, 'ನಿಃಸಪತ್ನಸ್ವಭಾವ'ವೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ರಾಹುಬಿಂಬದಿಂದ ಹಾಗೂ ಮೋಡಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾಗದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು 'ಸಮಂತಾತ್ ಜ್ವಲತು' ಇದು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ; ಚಂದ್ರನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ತಮ್ಮ 'ಅಮೃತಚಂದ್ರ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಸ ಬದಲಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದರಿಂದ 'ಅಮೃತಚಂದ್ರ'ದ ಮತ್ತು 'ಅಮೃತಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿ'ಯ ಅರ್ಥಗಳು ಅನೇಕವಾಗುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಯಥಾ ಸಂಭವವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೨೨||

ಈಗ ಶ್ರೀಮದ್ ಅಮೃತಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯದೇವರು ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ಸಮಯಸಾರ ಗ್ರಂಥದ ಅತ್ಯಖ್ಯಾತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಅಜ್ಞಾನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಪರದ್ರವ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕರ್ತೃವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲದ ಭೋಕ್ತೃವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, -ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಈಗ ಜ್ಞಾನದಶೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಅನುಭವ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ'-ಎಂಬರ್ಥದ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಯಸ್ಮಾತ್] ಯಾವುದರಿಂದ (ಯಾವ ಪರಸಂಯೋಗರೂಪಬಂಧಪರ್ಯಾಯಜನ್ಯ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ) [ಪುರಾ] ಮೊದಲು [ಸ್ವ-ಪರಯೋಃ ದ್ವೈತಂ ಅಭೂತ್] ತನ್ನ ಮತ್ತು ಪರವಸ್ತುವಿನ ದ್ವೈತವಾಯಿತು (ಎಂದರೆ ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಸಂಯೋಗರೂಪಭಾವವಾಯಿತು), [ಯತಃ ಅತ್ರ ಅಂತರಂ ಭೂತಂ]

(ಉಪಜಾತಿ)

ಸ್ವಶಕ್ತಿಸಂಸೂಚಿತವಸ್ತುತತ್ತ್ವಃ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕೃತೇಯಂ ಸಮಯಸ್ಯ ಶಬ್ದೈಃ |
 ಸ್ವರೂಪಗುಪ್ತಸ್ಯ ನ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ
 ಕರ್ತವ್ಯಮೇವಾಮೃತಚಂದ್ರಸೂರೇಃ ||೨೭೮||

ದ್ವೈತಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂತರವಾಯಿತು (ಎಂದರೆ ಬಂಧಪರ್ಯಾಯವನ್ನೇ ನಿಜರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು), [ಯತಃ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಪರಿಗ್ರಹೇ ಸತಿ] ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂತರವಾದಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಗ್ರಹಣೆಯಾಯಿತು, [ಕ್ರಿಯಾ-ಕಾರಕೈಃ ಜಾತಂ] ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಗ್ರಹಣವಾದಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರಕವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು (ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಕಗಳ ಭೇದವುಂಟಾಯಿತು), [ಯತಃ ಚ ಅನುಭೂತಿಃ ಕ್ರಿಯಾಯಾಃ ಅಖಿಲಂ ಫಲಂ ಭುಂಜಾನಾ ಖಿನ್ನಾ] ಕಾರಕವುಂಟಾದಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಅನುಭೂತಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸಮಸ್ತಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಖಿನ್ನವಾಯಿತು, [ತತ್ ವಿಜ್ಞಾನ-ಘನ-ಓಘ-ಮಗ್ನಂ] ಆ ಅಜ್ಞಾನವು ಈಗ ವಿಜ್ಞಾನಘನಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಯಿತು (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು) [ಅಧುನಾ ಕಿಲ ಕಿಂಚಿತ್ ನ ಕಿಂಚಿತ್] ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅದಲ್ಲವು ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಪರಸಂಯೋಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು, ಅಜ್ಞಾನವೇನು ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅಲ್ಲಿ ಅದು (ಅಜ್ಞಾನವು) ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಞಾನದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ, ಕ್ರಿಯೆಯ ಕರ್ತೃತ್ವ, ಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲದ (ಸುಖ-ದುಃಖದ) ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳಾಗಿದ್ದವು ಅವು ವಿಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ; ಕೇವಲ ಒಂದು ಜ್ಞಾನವೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಆತ್ಮನು ಸ್ವ-ಪರದ ತ್ರಿಕಾಲವರ್ತಿಭಾವಗಳ ಭಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಆಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತ-ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ. ||೨೭೭||

“ಪೂರ್ವೋಕ್ತಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞಾನದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಕ್ರಿಯೆಯು ತನ್ನವೆಂದು ಭಾಸವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮಯಸಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ನನ್ನದಲ್ಲ, ಶಬ್ದಗಳದ್ದಿದೆ”-ಎಂಬರ್ಥದ, ಸಮಯಸಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಮಾಡುವ ಅಭಿಮಾನರೂಪ ಕಷಾಯತ್ಯಾಗದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಈಗ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಸ್ವ-ಶಕ್ತಿ-ಸಂಸೂಚಿತ-ವಸ್ತು-ತತ್ತ್ವಃ ಶಬ್ದೈಃ] ಯಾವವು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಸ್ತುತತ್ತ್ವವನ್ನು (ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ ಅಂಥ ಶಬ್ದಗಳು [ಇಯಂ ಸಮಯಸ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ] ಈ ಸಮಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು (ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಅಥವಾ ಸಮಯಪಾಹುಡ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಟೀಕೆಯನ್ನು), [ಕೃತಾ] ಮಾಡಿದೆ; [ಸ್ವರೂಪ-ಗುಪ್ತಸ್ಯ ಅಮೃತಚಂದ್ರಸೂರೇಃ] ಸ್ವರೂಪಗುಪ್ತನಾದ (ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ಅಮೂರ್ತಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತನಾದ) ಅಮೃತಚಂದ್ರಸೂರಿಯ [ಕಿಂಚಿತ್ ಏವ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನ ಅಸ್ತಿ] ಕರ್ತವ್ಯವು (ಇದರಲ್ಲಿ) ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಶಬ್ದಗಳಂತೂ ಪುದ್ಗಲವಾಗಿವೆ. ಅವು ಪುರುಷನ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ವರ್ಣ-ಪದ-ವಾಕ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ

ಕೇವಲ ಪ್ರಯೋಜನದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭವ್ಯಜನರು ಇದನ್ನು ಓದಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಗುರುಸಂಪ್ರದಾಯದ (ಗುರುಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಉಪದೇಶದ) ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಅಷ್ಟು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೂ ಯಾರು ಸ್ಯಾಧ್ಯಾದಮಯವಾದ ಜಿನಮತದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಪರೀತಶ್ರದ್ಧೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಶೇಷ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ನಿಮಿತ್ತ ದೊರೆತಮೇಲೆ ಅದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜಿನಮತದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರು ಹಟವಾದಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಅಂತಿಮ ಮಂಗಲದ ಕುರಿತು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಘಾತಿಕರ್ಮವ ಕೆಡಿಸಿದರಹಂತರಿಗೆ ಮಂಗಲವು
ಅಷ್ಟಕರ್ಮವ ನಷ್ಟಗೈದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಮಂಗಲವು
ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯಾದಿಯೆಲ್ಲ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮಂಗಲವು
ದೀಕ್ಷೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನಿತ್ತು ಭವ್ಯಜೀವಗಳನುದ್ಧರಿಸುವ
ಇವೃತ್ತಂಟುಮೂಲಗುಣಧಾರಿಸರ್ವಸಾಧು ಅನಗಾರರಿಹರು
ಮಂಗಲನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾನೆರಗುವೆ ಆ ಪಂಚಗುರು ಚರಣಕೆ ||

ಜಯಪುರ ನಗರದಲ್ಲಿ ತೇರಾಪಂಥದವರದೊಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ ಸ್ಯಾಧ್ಯಾಯ ಮಂಡಳವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗುಣವಂತರು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ, ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಜಯಚಂದವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗನುಸರಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಯಸಾರ ಗ್ರಂಥದ ವಚನಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಿ-ಕೇಳಿ, ಸ್ವ-ಪರಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಯವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಉಪಾದೇಯವಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಾರಭೂತವಾದುದಾಗಿದೆ.

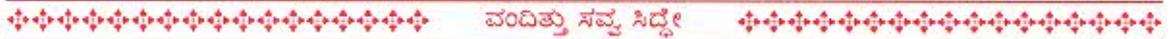
ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರ ಸಾವಿರದೊಂಟುನೂರ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ವದ್ಯದಶಮಿಯ ಶುಭದಿನದಂದು ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ ಭಗವತ್ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವ ಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀ ಸಮಯಪ್ರಾಚ್ಯತ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಾಕೃತ ಗಾಥಾಬದ್ಧ ಪರಮಾಗಮದ ಶ್ರೀಮದ್ ಅಮೃತಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯದೇವ ವಿರಚಿತ ಆತ್ಮಖ್ಯಾತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಟೀಕೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪಂಡಿತ ಜಯಚಂದ್ರಕೃತ ಕೇವಲ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಭಾವಾರ್ಥದ ದೇಶಭಾಷಾಮಯವಾದ ವಚನಿಕೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹಿಮ್ಮತಲಾಲ ಜೇಠಾಲಾಲ ಶಾಹ ಕೃತ ಗುಜರಾತಿ ಅನುವಾದದ ಆಧಾರದಿಂದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ, ಸೇಡಬಾಳ ಇವರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ವರ್ಣಾನುಸಾರ ಗಾಥೆಗಳ ಸೂಚಿ

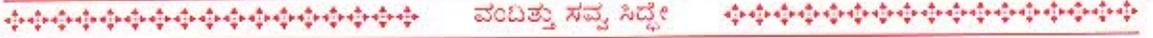
	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ಅ			ಅಸುಹಂ ಸುಹಂ ವ ರೂವಂ	೩೭೬	೫೫೩
ಅಜ್ಜ ವಸಾಣಂಮಿತ್ತಂ	೨೬೭	೪೧೬	ಅಸುಹೋ ಸುಹೋ ವ ಗಂಧೋ	೩೭೭	೫೫೩
ಅಜ್ಜ ವಸಿದೇಣ ಬಂಧೋ	೨೬೨	೪೧೦	ಅಸುಹೋ ಸುಹೋ ವ ಗುಣೋ	೩೮೦	೫೫೪
ಅಟ್ಟವಿಯಪ್ಪೇ ಕಮ್ಮೇ	೧೮೨	೨೯೯	ಅಸುಹೋ ಸುಹೋ ವ ಫಾಸೋ	೩೭೯	೫೫೪
ಅಟ್ಟವಿಹಂ ಪಿ ಯ ಕಮ್ಮಂ	೪೫	೯೭	ಅಸುಹೋ ಸುಹೋ ವ ರಸೋ	೩೭೮	೫೭೮
ಅಣ್ಣದವಿವಿಣ	೩೭೨	೫೪೮	ಅಸುಹೋ ಸುಹೋ ವ ಸದ್ಧೋ	೩೭೫	೫೫೩
ಅಣ್ಣಾಣಮಹಿ ಭಾವೋ	೧೨೭	೨೧೧	ಅಹ ಜಾಣಗೋ ದು ಭಾವೋ	೩೪೪	೫೦೭
ಅಣ್ಣಾಣಮಯಾ ಭಾವಾ	೧೨೯	೨೧೩	ಅಹ ಜೀವೋ ಪಯಡೀ ತಹ	೩೩೦	೫೦೦
ಅಣ್ಣಾಣಮಯಾ ಭಾವಾ	೧೩೧	೨೧೪	ಅಹ ಣ ಪಯಡೀ ಣ ಜೀವೋ	೩೩೧	೫೦೧
ಅಣ್ಣಾಣ ಮೋಹಿದಮದೀ	೨೩	೬೧	ಅಹ ದೇ ಅಣ್ಣೋ ಕೋಹೋ	೧೧೫	೨೦೧
ಅಣ್ಣಾಣಸ್ಸ ಸ ಉದಹಿ	೧೩೨	೨೧೭	ಅಹಮೇಕ್ಕೋ ಖಲು ಸುದ್ಧೋ	೩೮	೮೫
ಅಣ್ಣಾಣೇ ಕಮ್ಮಫಲಂ	೩೧೬	೪೮೬	ಅಹಮೇಕ್ಕೋ ಖಲು ಸುದ್ಧೋ	೭೩	೧೪೨
ಅಣ್ಣಾಣೇ ಪುಣ ರತ್ತೋ	೨೧೯	೩೫೭	ಅಹಮೇದಂ ಏದಮಹಂ	೨೦	೫೭
ಅಣ್ಣೋ ಕರೇದಿ ಅಣ್ಣೋ	೩೪೮	೫೧೭	ಅಹವಾ ಏಸೋ ಜೀವೋ	೩೨೯	೫೦೦
ಅತ್ತಾ ಜಸ್ಸಾಮುತ್ತೋ	೪೦೫	೬೦೬	ಅಹವಾ ಮಣ್ಣುಸಿ ಮಜ್ಜಂ	೩೪೧	೫೦೬
ಅಪ್ಪಡಿಕಮಣಂ ದುವಿಹಂ	೨೮೩	೪೩೮	ಅಹ ಸಯಮಪ್ಪಾ ಪರಿಣಮದಿ	೧೨೪	೨೦೭
ಅಪ್ಪಡಿಕಮಣಂ ದುವಿಹಂ ದವ್ವೇ	೨೮೪	೪೩೮	ಅಹ ಸಯಮೇವ ಹಿ ಪರಿಣಮದಿ	೧೧೯	೨೦೪
ಅಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಣಿಚ್ಛೋ	೨೧೦	೩೪೫	ಅಹ ಸಂಸಾರತ್ಯಾಣಂ	೬೩	೧೨೧
ಅಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಣಿಚ್ಛೋ	೨೧೧	೩೪೬	ಆ		
ಅಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಣಿಚ್ಛೋ	೨೧೨	೩೪೭	ಆಲುಕ್ಖಯೇಣ ಮರಣಂ	೨೪೮	೩೯೮
ಅಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಣಿಚ್ಛೋ	೨೧೩	೩೪೯	ಆಲುಕ್ಖಯೇಣ ಮರಣಂ	೨೪೯	೩೯೮
ಅಪರಿಣಮಂತಮ್ಮಿ ಸಯಂ	೧೨೨	೨೦೬	ಆಲುದಯೇಣ ಜೀವದಿ	೨೫೧	೪೦೦
ಅಪ್ಪಡಿಕಮಣಮಪ್ಪಡಿಸರಣಂ	೩೦೭	೪೭೧	ಆಲುದಯೇಣ ಜೀವದಿ	೨೫೨	೪೦೧
ಅಪ್ಪಾಣಮಪ್ಪಣಾ ರುಂಧಿಊಣ	೧೮೭	೩೦೮	ಆದಮ್ಮಿ ದವ್ವಭಾವೇ	೨೦೩	೩೩೩
ಅಪ್ಪಾಣಮಯಾಣಂತಾ	೩೯	೯೦	ಆದಾ ಋ ಮಜ್ಜ ಕಾಣಂ	೨೭೭	೪೩೦
ಅಪ್ಪಾಣಮಯಾಣಂತೋ	೨೦೨	೩೨೯	ಆಧಾಕಮ್ಮಂ ಉದ್ದೇಸಿಯಂ	೨೮೭	೪೪೧
ಅಪ್ಪಾಣಿಚ್ಛೋ ಅಸಂಬಿಜ್ಜಪದೇಸೋ	೩೪೨	೫೦೬	ಆಧಾಕಮ್ಮಾದೀಯಾ	೨೮೬	೪೪೧
ಅಪ್ಪಾಣಂ ರುಠಾಯಂತೋ	೧೮೯	೩೦೮	ಆಭಿಣಿಸುದೋಧಿ	೨೦೪	೩೩೫
ಅರಸಮರೂವಮಗಂಧಂ	೪೯	೧೦೧	ಆಯಾರಾದೀ ಕಾಣಂ	೨೭೬	೪೩೦
ಅವರೇ ಅಜ್ಜ ವಸಾಣೇಸು	೪೦	೯೦	ಆಯಾಸಂ ಪಿಣ ಕಾಣಂ	೪೦೧	೫೯೮
ಅಸುಹಂ ಸುಹಂ ವ ದವ್ವಂ	೩೮೧	೫೫೪	ಆಸಿ ಮಮ ಪುವ್ವಮೇದಂ	೨೧	೫೭

	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ಇ			ಏಮೇವ ಜೀವ ಪುರಿಸೋ	೨೨೫	೩೬೪
ಇಗಮಣ್ಣಂ ಜೀವಾದೋ	೨೮	೬೭	ಏಮೇವ ಮಿಚ್ಚದಿಟ್ಟಿ	೩೨೬	೪೯೭
ಇಯ ಕಮ್ಮಬಂಧಣಾಣಂ	೨೯೦	೪೪೮	ಏಮೇವ ಯ ವವಹಾರೋ	೪೮	೧೦೦
ಉ			ಏಮೇವ ಸಮ್ಮದಿಟ್ಟೀ	೨೨೭	೩೬೫
ಉದಟ ಅಸಂಜಮಸ್ಸ ದು	೧೩೩	೨೧೭	ಏಯಂ ತು ಜಾಣೆಊಣಂ	೩೮೨	೫೫೫
ಉದಯವಿವಾಗೋ ವಿವಿಹೋ	೧೯೮	೩೨೪	ಏಯತ್ತಣೆಚ್ಚಯಗಟು	೩	೧೧
ಉಪ್ಪಣ್ಣೋದಯಭೋಗೋ	೨೧೫	೩೫೧	ಏಯಂ ತು ಅಸಬ್ಬುದಂ	೨೨	೫೭
ಉಪ್ಪಾದೇದಿ ಕರೇದಿ ಯ	೧೦೭	೧೯೫	ಏವಮಲಿಏ ಅದತ್ತೇ	೨೬೩	೪೧೨
ಉಮ್ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಚಂತಂ	೨೩೪	೩೭೯	ಏವಮಿಹ ಜೋ ದು ಜೀವೋ	೧೧೪	೨೦೦
ಉಪಟಗಸ್ಸ ಅಣಾಈ	೮೯	೧೬೯	ಏವಮ್ಪಿ ಸಾವರಾಹೋ	೩೦೩	೪೬೭
ಉಪಟಗೇ ಉಪಟಗೋ	೧೮೧	೨೯೯	ಏವಂ ಜಾಣದಿ ಣಾಣೇ	೧೮೫	೩೦೪
ಉವಘಾದಂ ಕುವ್ವಂತಸ್ಸ	೨೩೯	೩೮೭	ಏವಂ ಣ ಕೋ ವಿ ಮೋಕ್ಖೋ	೩೨೩	೪೯೪
ಉವಘಾದಂ ಕುವ್ವಂತಸ್ಸ	೨೪೪	೩೯೨	ಏವಂ ಣಾಣೇ ಸುದ್ಧೋ	೨೭೯	೪೩೩
ಉವಭೋಗಮಿಂದಿಯೇಹಿಂ	೧೯೩	೩೧೭	ಏವಂ ತು ಣೆಚ್ಚಯಣಯಸ್ಸ	೩೬೦	೫೩೦
ಏ			ಏವಂ ಪರಾಣೆ ದವ್ವಾಣೆ	೯೬	೧೭೮
ಏಕ್ಕಂ ಚ ದೋಣ್ಣೆ ತಿಣ್ಣೆ	೬೫	೧೨೩	ಏವಂ ಪೋಗ್ಗಲದವ್ವಂ	೬೪	೧೨೧
ಏಕ್ಕಸ್ಸ ದು ಪರಿಣಾಮೋ	೧೪೦	೨೨೧	ಏವಂ ಬಂಧೋ ಉ ದೋಣ್ಣಂ ಪಿ	೩೧೩	೪೮೩
ಏಕ್ಕಸ್ಸ ದು ಪರಿಣಾಮೋ	೧೩೮	೨೨೦	ಏವಂ ಮಿಚ್ಚಾದಿಟ್ಟೀ	೨೪೧	೩೮೮
ಏದಮ್ಮಿ ರದೋ ಣೆಚ್ಚಂ	೨೦೬	೩೪೦	ಏವಂ ವವಹಾರಣಟು	೨೭೨	೪೨೫
ಏದಾಣೆ ಣತ್ತಿಜೇಸಿಂ	೨೭೦	೪೨೦	ಏವಂ ವವಹಾರಸ್ಸ ದು	೩೫೩	೫೨೨
ಏದಂ ತು ಅವಿವರೀದಂ	೧೮೩	೨೯೯	ಏವಂ ವವಹಾರಸ್ಸ ದು	೩೬೫	೫೩೧
ಏದಾಹಿ ಯ ಣೆವ್ವತ್ತಾ	೬೬	೧೨೩	ಏವಂವಿಹಾ ಬಹುವಿಹಾ	೪೩	೯೧
ಏದೇ ಅಚೇದಣಾ ಖಲು	೧೧೧	೧೯೮	ಏವಂ ಸಂಖುವಏಸಂ	೩೪೦	೫೦೬
ಏದೇಣ ಕಾರಣೇಣ ದು	೧೭೬	೨೮೭	ಏವಂ ಸಮ್ಮದಿಟ್ಟೀ	೨೦೦	೩೨೬
ಏದೇಣ ದು ಸೋ ಕತ್ತಾ	೯೭	೧೮೦	ಏವಂ ಸಮ್ಮದಿಟ್ಟೀ	೨೪೬	೩೯೩
ಏದೇಣ ಕಾರಣೇಣ ದು	೮೨	೧೫೬	ಏವಂ ಹಿ ಜೀವರಾಯಾ	೧೮	೫೨
ಏದೇ ಸವ್ವೇ ಭಾವಾ	೪೪	೯೪	ಏಸಾ ದು ಜಾ ಮದೀ ದೇ	೨೫೯	೪೦೮
ಏದೇಸು ಯ ಉಪಟಗೋ	೯೦	೧೭೦	ಕ		
ಏದೇಹಿಂ ಯ ಸಂಬಂಧೋ	೫೭	೧೧೪	ಕಣಯಮಯಾ ಭಾವಾದೋ	೧೩೦	೨೧೪
ಏದೇಸು ಹೇದುಭೂದೇಸು	೧೩೫	೨೧೮	ಕಮ್ಮಯವಗ್ಗಣಾಸು ಯ	೧೧೭	೨೦೩
ಏಮಾದಿಏ ದು ವಿವಿಹೇ	೨೧೪	೩೫೦	ಕಮ್ಮಂ ಜಂ ಪುವ್ವಕಯಂ	೩೮೩	೫೬೦
ಏಮೇವ ಕಮ್ಮಪಯದೀ	೧೪೯	೨೫೦	ಕಮ್ಮಂ ಜಂ ಸುಹಮಸುಹಂ	೩೮೪	೫೬೦

	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ಕಮ್ಮಂ ಕಾಣಂ ಣ ಹವದಿ	೩೯೭	೫೯೭	ಛಿಂದದಿಛಿಂದದಿ ಯ ತಹಾ	೨೪೩	೩೯೨
ಕಮ್ಮಂ ಪಡುಚ್ಚ ಕತ್ತಾ	೩೧೧	೪೮೦	ಛಿಜ್ಜದು ವಾ ಛಿಜ್ಜದು ವಾ	೨೦೯	೩೪೪
ಕಮ್ಮಂ ಬದ್ಧಮಬದ್ಧಂ	೧೪೨	೨೨೪	ಜ		
ಕಮ್ಮಮಸುಹಂಕುಸೀಲಂ	೧೪೫	೨೪೬	ಜಂ ಕುಣದಿ ಭಾವಮಾದಾ	೯೧	೧೭೧
ಕಮ್ಮಸ್ಸಾಭಾವೇಣ ಯ	೧೯೨	೩೧೧	ಜಂ ಕುಣದಿ ಭಾವಮಾದಾ	೧೨೬	೨೧೦
ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಯ ಪರಿಣಾಮಂ	೭೫	೧೪೭	ಜಂ ಭಾವಂ ಸುಹಮಸುಹಂ	೧೦೨	೧೯೦
ಕಮ್ಮಸ್ಸದಯಂ ಜೀವಂ	೪೧	೯೦	ಜಂ ಸುಹಮಸುಹಮುದಿಣ್ಣಂ	೩೮೫	೫೬೧
ಕಮ್ಮೇ ಕೋಕಮ್ಮಯ್ಪಿ ಯ	೧೯	೫೫	ಜಇ ಜೀವೇಣ ಸಹ ಚ್ಚಿಯ	೧೩೭	೨೨೦
ಕಮ್ಮೇಹಿ ದು ಅಣ್ಣಾಗೇ	೩೩೨	೫೦೪	ಜಇ ಣ ವಿ ಕುಣದಿ ಚ್ಚೀದಂ	೨೮೯	೪೪೭
ಕಮ್ಮೇಹಿ ಭಮಾದಿಜ್ಜದಿ	೩೩೪	೫೦೪	ಜಇಯಾ ಇಮೇಣ ಜೀವೇಣ	೭೧	೧೩೭
ಕಮ್ಮೇಹಿ ಸುಹಾವಿಜ್ಜದಿ	೩೩೩	೫೦೪	ಜಇಯಾ ಸ ಏವ ಸಂಖೋ	೨೨೨	೩೬೦
ಕಮ್ಮೋದವಿಣ ಜೀವಾ	೨೫೪	೪೦೩	ಜದಿ ಜೀವೋ ಣ ಸರೀರಂ	೨೬	೬೪
ಕಮ್ಮೋದವಿಣ ಜೀವಾ	೨೫೫	೪೦೩	ಜದಿ ಪೋಗ್ಗಲಕಮ್ಮಮಿಣಂ	೮೫	೧೬೧
ಕಮ್ಮೋದವಿಣ ಜೀವಾ	೨೫೬	೪೦೪	ಜದಿ ಸೋ ಪರದವ್ವಾಣಿ ಯ	೯೯	೧೮೬
ಕಹ ಸೋ ಫಿಪ್ಪದಿ ಅಪ್ಪಾ	೨೯೬	೪೫೭	ಜದಿ ಸೋ ಪೋಗ್ಗಲದವ್ವೀ	೨೫	೬೧
ಕಾಲೋ ಕಾಣಂ ಣ ಹವದಿ	೪೦೦	೫೯೮	ಜಮ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕುವ್ವದಿ	೩೩೫	೫೦೪
ಕೇಹಿಂಚಿ ದು ಪಜ್ಜವಹಿಂ	೩೪೫	೫೧೬	ಜಮ್ವಾ ಫಾದೇದಿ ಪರಂ	೩೩೮	೫೦೫
ಕೇಹಿಂಚಿ ದು ಪಜ್ಜವಹಿಂ	೩೪೬	೫೧೬	ಜಮ್ವಾ ಜಾಣದಿ ಣಿಚ್ಚಂ	೪೦೩	೫೯೮
ಕೋ ಕಾಮ ಭಣೆಜ್ಜ ಬುಹೋ	೨೦೭	೩೪೨	ಜಮ್ವಾ ದು ಅತ್ತಭಾವಂ	೮೬	೧೬೨
ಕೋ ಕಾಮ ಭಣೆಜ್ಜ ಬುಹೋ	೩೦೦	೪೬೪	ಜಮ್ವಾ ದು ಜಹಣ್ಣಾದೋ	೧೭೧	೨೮೧
ಕೋಪಾದಿಸು ವಟ್ಟಂತಸ್ಸ	೭೦	೧೩೫	ಜದಾ ವಿಮುಂಚಖಿ ಚೇದ	೩೧೫	೪೮೪
ಕೋಹವಜುತ್ತೋ ಕೋಹೋ	೧೨೫	೨೦೭	ಜಹ ಕಣಯಮಗ್ಗಿತವಿಯಂ	೧೮೪	೩೦೪
ಗ			ಜಹ ಕೋ ವಿ ಣರೋ ಜಂಪದಿ	೩೨೫	೪೯೬
ಗಂಧರಸಫಾಸರೂವಾ	೬೦	೧೧೬	ಜಹ ಚೇಟ್ಟಂ ಕುವ್ವಂತೋ	೩೫೫	೫೨೩
ಗಂದೋ ಕಾಣಂ ಣ ಹವದಿ	೩೯೪	೫೯೬	ಜಹ ಜೀವಸ್ಸ ಅಣಿಣ್ಣವಹಿಗೋ	೧೧೩	೨೦೦
ಗುಣಸಣ್ಣಿದಾ ದು ಏದೇ	೧೧೨	೧೯೮	ಜಹ ಣ ವಿ ಸಕ್ಕಮಣಜ್ಜೋ	೮	೨೦
ಚ			ಜಹ ಕಾಮ ಕೋ ವಿ ಪುರಿಸೋ	೧೭	೫೨
ಚಲುಎವ ಅಣೇಯಭೇಯಂ	೧೭೦	೨೮೧	ಜಹ ಕಾಮ ಕೋ ವಿ ಪುರಿಸೋ	೩೫	೭೮
ಚಾರಿತ್ತಪಡಿಣಿಬದ್ಧಂ	೧೬೩	೨೬೫	ಜಹ ಕಾಮ ಕೋ ವಿ ಪುರಿಸೋ	೧೪೮	೨೫೦
ಚೇದಾ ದು ಪಯಡೀಅಟ್ಟಂ	೩೧೨	೪೮೨	ಜಹ ಕಾಮ ಕೋ ವಿ ಪುರಿಸೋ	೨೩೭	೩೮೭
ಛ			ಜಹ ಕಾಮ ಕೋ ವಿ ಪುರಿಸೋ	೨೮೮	೪೪೭
ಛಿಂದದಿ ಛಿಂದದಿ ಯ ತಹಾ	೨೩೮	೩೮೭	ಜಹ ಪರದವ್ವಂ ಸೇಡದಿ	೩೬೧	೫೩೦

	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ಜ			ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ರಾಗೋ	೫೧	೧೦೭
ಜಹ ಪರದವ್ಯಂ ಸೇಡದಿ	೩೬೨	೫೩೦	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ವಗೋ	೫೨	೧೦೭
ಜಹ ಪರದವ್ಯಂ ಸೇಡದಿ	೩೬೩	೫೩೧	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ವಣೋ	೫೦	೧೦೭
ಜಹ ಪರದವ್ಯಂ ಸೇಡದಿ	೩೬೪	೫೩೧	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ದು ಕಮೋಣ ಯ	೧೩೯	೨೨೧
ಜಹ ಪುಣ ಸೋ ಚೈಯ ಪುರಿಸೋ	೨೨೬	೩೬೪	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ದು	೩೦೯	೪೮೦
ಜಹ ಪುಣ ಸೋ ಚೇವ ಗರೋ	೨೪೨	೩೯೨	ಜೀವಾದೀಸದ್ವಹಣಂ	೧೫೫	೨೫೯
ಜಹ ಪುರಿಸೇಣಾಹಾರೋ	೧೭೯	೨೯೩	ಜೀವೇ ಕಮ್ತಂ ಬದ್ಧಂ	೧೪೧	೨೨೩
ಜಹ ಫಲಿಹಮಣೇ ಸುದೋ	೨೭೮	೪೩೩	ಜೀವೇ ಣ ಸಯಂ ಬದ್ಧಂ	೧೧೬	೨೦೩
ಜಹ ಬಂಧೇ ಚಿಂತತೋ	೨೯೧	೪೪೯	ಜೀವೋ ಕಮ್ತಂ ಉಹಯಂ	೪೨	೯೧
ಜಹ ಬಂಧೇ ಭೇತ್ತೂಣ ಯ	೨೯೨	೪೫೦	ಜೀವೋ ಚರಿತ್ತದಂಸಣ	೨	೮
ಜಹ ಮಜ್ಜಂ ಪಿಬಮಾಣೋ	೧೯೬	೩೨೧	ಜೀವೋ ಚೇವ ಹಿ ಏದೇ	೬೨	೧೨೦
ಜಹ ರಾಯಾ ವವಹಾರ	೧೦೮	೧೯೬	ಜೀವೋ ಣ ಕರೇದಿ ಘಡಂ	೧೦೦	೧೮೭
ಜಹ ವಿಸಮುವಭಂಜಂತೋ	೧೯೫	೩೨೦	ಜೀವೋ ಪರಿಣಾಮಯದೇ	೧೧೮	೨೦೩
ಜಹ ಸಿಪ್ಪಿ ದು ಕಮ್ತುಫಲಂ	೩೫೨	೫೨೨	ಜೀವೋ ಬಂಧೋ ಯ ತಹಾ	೨೯೪	೪೫೨
ಜಹ ಸಿಪ್ಪಿ ದು ಕಮ್ತು	೩೪೯	೫೨೧	ಜೀವೋ ಬಂಧೋ ಯ ತಹಾ	೨೯೫	೪೫೬
ಜಹ ಸಿಪ್ಪಿ ದು ಕರಣಾಣಿ	೩೫೧	೫೨೨	ಜೀವೋ ಬಂಧೋ ಯ ತಹಾ	೧೧೧	೧೮೮
ಜಹ ಸಿಪ್ಪಿ ದು ಕರಣೇಹಿಂ	೩೫೦	೫೨೧	ಜೋ ಅಪ್ಪಣಾ ದು ಮಣ್ಣದಿ	೨೫೩	೪೦೨
ಜಹ ಸಿಪ್ಪಿ ದು ಚೇಟ್ಟಿ	೩೫೪	೫೨೩	ಜೋ ಇಂದಿಯೇ ಜಿಣೆತ್ತಾ	೩೧	೭೧
ಜಹ ಸೇಡಿಯಾ ದುಣ ಪರಸ್ಸ	೩೫೬	೫೨೮	ಜೋ ಕುಣದಿ ವಚ್ಚಲತ್ತಂ	೨೩೫	೩೮೦
ಜಹ ಸೇಡಿಯಾ ದುಣ ಪರಸ್ಸ	೩೫೭	೫೨೯	ಜೋ ಚತ್ತಾರಿ ಎ ಪಾವಿ	೨೨೯	೩೭೪
ಜಹ ಸೇಡಿಯಾ ದುಣ ಪರಸ್ಸ	೩೫೮	೫೨೯	ಜೋ ಚೇವ ಕುಣದಿ ಸೋ ಚಿಯ	೩೪೭	೫೧೬
ಜಹ ಸೇಡಿಯಾ ದುಣ ಪರಸ್ಸ	೩೫೯	೫೨೯	ಜೋ ಜಮ್ಪಿ ಗುಣೇ ದಮ್ಪೇ	೧೦೩	೧೯೧
ಜಾ ಏಸ ಪಯಡೀಅಟ್ಟಂ	೩೧೪	೪೮೪	ಜೋ ಣ ಕರೇದಿ ದುಗುಂಛಂ	೨೩೧	೩೭೬
ಜಾವಂ ಅಪ್ಪಡಿ ಕಮಣಂ	೨೮೫	೪೩೯	ಜೋ ಣ ಕುಣದಿ ಅಪರಾಹೇ	೩೦೨	೪೬೬
ಜಾವ ಣ ವೇದಿ ಎಸೇಸಂತರಂ	೬೯	೧೩೫	ಜೋ ಣ ಮರದಿ ಣ ಯ ದುಹಿದೋ	೨೫೮	೪೦೬
ಜಿದಮೋಹಸ್ಸ ದು ಜಯಾ	೩೩	೭೪	ಜೋ ದು ಣ ಕರೇದಿ ಕಂಖಂ	೨೩೦	೩೭೫
ಜೀವಣಬದ್ಧಾ ಏದೇ	೭೪	೧೪೪	ಜೋದೇಹಿಂ ಕದೇ ಜುದ್ಧೇ	೧೦೬	೧೯೪
ಜೀವಪರಿಣಾಮಹೇದುಂ	೮೦	೧೫೬	ಜೋ ಪಸ್ಸದಿ ಅಪ್ಪಾಣಂ	೧೪	೩೯
ಜೀವಮ್ಪಿ ಹೇದುಭೂದೇ	೧೦೫	೧೯೩	ಜೋ ಪಸ್ಸದಿ ಅಪ್ಪಾಣಂ	೧೫	೪೫
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಜೀವರೂಪಂ	೩೪೩	೫೦೭	ಜೋ ಪುಣ ಣೆರಾವರಾಧೋ	೩೦೫	೪೬೮
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಜೇ ಗುಣಾ ಕೇಣ	೩೭೦	೫೪೪	ಜೋ ಮಣ್ಣದಿ ಜೀವೇಮಿ ಯ	೨೫೦	೩೯೯
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಣತ್ತಿ ಕೇಳು	೫೩	೧೦೭	ಜೋ ಮಣ್ಣದಿ ಹಿಂಸಾಮಿ ಯ	೨೪೭	೩೯೬

	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ಜೋ ಮರದಿ ಜೋಯ ದುಹಿದೋ	೨೫೭	೪೦೬	ಣಾಣಂ ಸಮ್ಯಾದಿಟ್ಟಿಂ	೪೦೪	೫೯೯
ಜೋ ಮೋಹಂ ತು ಜಿಣಿತ್ತಾ	೩೨	೭೩	ಣಾಣಗುಣೇಣ ವಿಹೀಣಾ	೨೦೫	೩೩೮
ಜೋ ವೇದದಿ ವೇದಿಜ್ಜದಿ	೨೧೬	೩೫೩	ಣಾಣಮ ಧಮ್ಭೋಣ ಹವದಿ	೩೯೯	೫೯೭
ಜೋ ಸಮಯಪಾಹುಡಮಿಣಂ	೪೧೫	೬೧೯	ಣಾಣಮಯಾ ಭಾವಾಟ	೧೨೮	೨೧೩
ಜೋ ಸವ್ಯಸಂಗಮುಕ್ಖೋ	೧೮೮	೩೦೮	ಣಾಣಸ್ಸ ದಂಸಣಸ್ಸ ಯ	೩೬೯	೫೪೪
ಜೋ ಸಿದ್ಧಭತ್ತಿಜುತ್ತೋ	೨೩೩	೩೭೮	ಣಾಣಸ್ಸ ಪಡಿಣಿಬದ್ಧಂ	೧೬೨	೨೬೫
ಜೋ ಸುದಣಾಣಂ ಸವ್ವಂ	೧೦	೨೨	ಣಾಣಾವರಣಾದೀಯಸ್ಸ	೧೬೫	೨೭೩
ಜೋ ಸೋ ದು ಕೇಹಭಾವೋ	೨೪೦	೩೮೮	ಣಾಣೇ ರಾಗಪ್ಪಜಹೋ	೨೧೮	೩೫೭
ಜೋ ಸೋ ದು ಕೇಹಭಾವೋ	೨೪೫	೩೯೩	ಣಾದೂಣ ಆಸವಾಣಂ	೭೨	೧೩೯
ಜೋ ಹವದಿ ಅಸಮ್ಯುಢೋ	೨೩೨	೩೭೭	ಣಂದಿದಸಂಧುದವಯಣಾಣೇ	೩೭೩	೫೫೨
ಜೋ ಹಿ ಸುದೇಣಹಿಗಚ್ಚದಿ	೯	೨೨	ಣಿಚ್ಚಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಣಂ	೩೮೬	೫೬೧
ಣ			ಣಿಚ್ಚಯಣಯಸ್ಸ ಏವಂ	೮೩	೧೫೮
ಣ ಕುದೋಚಿ ವಿ ಉಪ್ಪಣ್ಣೋ	೩೧೦	೪೮೦	ಣಿಯಮಾ ಕಮ್ಮಪರಿಣದಂ	೧೨೦	೨೦೪
ಣಜ್ಜವಸಾಣಂ ಣಾಣಂ	೪೦೨	೫೯೮	ಣಿವ್ವೇಯಸಮಾವಣ್ಣೋ	೩೧೮	೪೮೯
ಣತ್ತಿ ದು ಆಸವಬಂಧೋ	೧೬೬	೨೭೫	ಣೇವ ಯ ಜೀವಟ್ಠಾಣಾ	೫೫	೧೦೮
ಣತ್ತಿ ಮಮ ಕೋ ವಿ ಮೋಹೋ	೩೬	೮೧	ಣೋ ರಿದಿಬಂಧಟ್ಠಾಣಾ	೫೪	೧೦೮
ಣತ್ತಿ ಮಮ ಧಮ್ಭಆದೀ	೩೭	೮೩	ತ		
ಣ ದು ಹೋದಿ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ಗೋ	೪೦೯	೬೦೮	ತಂ ಏಯತ್ತವಿಹತ್ತಂ	೫	೧೪
ಣ ಮುಯದಿ ಪಯಡಿಮಭವ್ವೋ	೩೧೭	೪೮೭	ತಂ ಖಲು ಜೀವಣಿಬದ್ಧಂ	೧೩೬	೨೧೮
ಣಯರಮ್ಹಿ ವಣ್ಣಿದೇ ಜಹ	೩೦	೬೯	ತಂ ಣಿಚ್ಚಯೇ ಣ ಜುಜ್ಜದಿ	೨೯	೬೮
ಣ ಯ ರಾಗದೋಸಮೋಹಂ	೨೮೦	೪೩೫	ತಂ ಜಾಣ ಜೋಗಉದಯಂ	೧೩೪	೨೧೭
ಣ ರಸೋ ದು ಹವದಿ ಣಾಣಂ	೩೯೫	೫೯೬	ತತ್ತ ಭವೇ ಜೀವಾಣಂ	೬೧	೧೧೮
ಣ ವಿ ಏಸ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ಗೋ	೪೧೦	೬೦೯	ತಮ್ಹಾ ದು ಜೋ ವಿಸುದ್ಧೋ	೪೦೭	೬೦೬
ಣ ವಿ ಕುವ್ವದಿ ಕಮ್ಮಗುಣೇ	೮೧	೧೫೬	ತಮ್ಹಾ ಜಹಿತ್ತು ಲಿಂಗೇ	೪೧೧	೬೧೦
ಣ ವಿ ಕುವ್ವಾ ಣ ವಿ ವೇಯಾ	೩೧೯	೪೯೦	ತಮ್ಹಾ ಣ ಕೋ ವಿ ಜೀವೋ	೩೩೭	೫೦೫
ಣ ವಿ ಪರಿಣಮದಿ ಣ ಗಿಣ್ಣದಿ	೭೬	೧೪೯	ತಮ್ಹಾ ಣ ಕೋ ವಿ ಜೀವೋ	೩೩೯	೫೦೫
ಣ ವಿ ಪರಿಣಮದಿ ಣ ಗಿಣ್ಣದಿ	೭೭	೧೫೧	ತಮ್ಹಾ ಣ ಮೇ ತ್ತಿ ಣಜ್ಜಾ	೩೨೭	೪೯೭
ಣ ವಿ ಪರಿಣಮದಿ ಣ ಗಿಣ್ಣದಿ	೭೮	೧೫೨	ತಮ್ಹಾ ದುಕುಸೀಲೇಹಿ ಯ	೧೪೭	೨೪೯
ಣ ವಿ ಪರಿಣಮದಿ ಣ ಗಿಣ್ಣದಿ	೭೯	೧೫೪	ತಹ ಜೀವೇ ಕಮ್ಭಾಣಂ	೫೯	೧೧೬
ಣ ವಿ ಸಕ್ಕದಿ ಘೇತ್ತುಂ ಜಂ	೪೦೬	೬೦೬	ತಹ ಣಾಣೆಸ್ಸ ದು ಪುವ್ವಂ	೧೮೦	೨೯೩
ಣ ವಿ ಹೋದಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ	೬	೧೬	ತಹ ಣಾಣೆಸ್ಸ ವಿ ವಿವಿಹೇ	೨೨೧	೩೬೦
ಣ ಸಯಂ ಬದ್ಧೋ ಕಮ್ಭೋ	೧೨೧	೨೦೬	ತಹ ಣಾಣೇ ವಿ ಹು ಜಾಞಯಾ	೨೨೩	೩೬೧

	ಗಾಥೆ	ಪುಟ		ಗಾಥೆ	ಪುಟ
ತಹ ವಿ ಯ ಸಚ್ಚೇ ದತ್ತೇ	೨೬೪	೪೧೨	ಪರಮಟ್ಟಬಾಹಿರಾ ಚೇ	೧೫೪	೨೫೭
ತಿವಿಹೋ ಏಸುವಟಗೋ	೯೪	೧೭೬	ಪರಮಟ್ಟ ಮ್ಹಿ ದು ಅಲಿದೋ	೧೫೨	೨೫೫
ತಿವಿಹೋ ಏಸುವಟಗೋ	೯೫	೧೭೭	ಪರಮಟ್ಟೋ ಖಲು ಸಮಟ	೧೫೧	೨೫೪
ತೇಸಿಂ ಪುಣೋ ವಿ ಯ ಇಮೋ	೧೧೦	೧೯೮	ಪರಮಪ್ಪಾಣಂ ಕುವ್ವಂ	೯೨	೧೭೨
ತೇಸಿಂ ಹೇದೂ ಭಣದಾ	೧೯೦	೩೧೦	ಪರಮಪ್ಪಾಣಮಕುವ್ವಂ	೯೩	೧೭೪
ಥ			ಪರಮಾಣುಮಿತ್ತಯಂ ಪಿ ಹು	೨೦೧	೩೨೯
ಥೇಯಾದೀ ಅವರಾಹೇ	೩೦೧	೪೬೬	ಪಾಸಂಡೀಲಿಂಗಾಣಿ ವ	೪೦೮	೬೦೮
ದ			ಪಾಸಂಡೀಲಿಂಗೇಸು ವ	೪೧೩	೬೧೪
ದಂಸಣಣಾಣಚರಿತ್ತಂ	೧೭೨	೨೮೨	ಪೋಗ್ಗಲಕಮ್ಮಂ ಕೋಹೋ	೧೨೩	೨೦೭
ದಂಸಣಣಾಣಚರಿತ್ತಂ ಕಿಂಚಿ	೩೬೬	೫೪೩	ಪೋಗ್ಗಲಕಮ್ಮಂ ಮಿಚ್ಚಂ	೮೮	೧೬೮
ದಂಸಣಣಾಣಚರಿತ್ತಂ ಕಿಂಚಿ	೩೬೭	೫೪೩	ಪೋಗ್ಗಲಕಮ್ಮಂ ರಾಗೋ	೧೯೯	೩೨೫
ದಂಸಣಣಾಣಚರಿತ್ತಂ ಕಿಂಚಿ	೩೬೮	೫೪೪	ಪುಥವೀಪಿಂಡಸಮಾಣಾ	೧೬೯	೨೭೯
ದಂಸಣಣಾಣಚರಿತ್ತಾಣಿ	೧೬	೪೯	ಪುರಿಸಿತ್ತಿಯಾಹಿಲಾಸೀ	೩೩೬	೫೦೫
ದವ್ವಗುಣಸ್ಸ ಯ ಆದಾ	೧೦೪	೧೯೨	ಪುರಿಸೋ ಜಹ ಕೋ ವಿ ಇಹಂ	೨೨೪	೩೬೪
ದವಿಯಂ ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ	೩೦೮	೪೭೯	ಪೋಗ್ಗಲದವ್ವಂ ಸದ್ವತ್ತ ಪರಿಣದಂ	೩೭೪	೫೫೨
ದವ್ವೇ ಉವಭುಂಜಂತೇ	೧೯೪	೩೧೮	ಫ		
ದಿಟ್ಟೀ ಜಹೇವ ನಾಣಂ	೩೨೦	೪೯೧	ಫಾಸೋ ಣ ಹವದಿ ನಾಣಂ	೩೯೬	೫೯೭
ದುಕ್ಖದಸುಹಿದೇ ಚೇವೇ	೨೬೬	೪೧೫	ಬ		
ದುಕ್ಖದಸುಹಿದೇ ಸತ್ತೇ	೨೬೦	೪೦೯	ಬಂಧಾಣಂ ಚ ಸಹಾವಂ	೨೯೩	೪೫೧
ದೋಣ್ಣ ವಿ ಣಯಾಣ ಭಣದಂ	೧೪೩	೨೩೫	ಬಂಧುವಭೋಗಣಿಮಿತ್ತೇ	೨೧೭	೩೫೫
ಧ			ಬುದ್ಧೀ ವವಸಾಟ ವಿ ಯ	೨೭೧	೪೨೩
ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮಂ ಚ ತಹಾ	೨೬೯	೪೧೮	ಭ		
ಧಮ್ಮೋಣಾಣಂ ಣ ಹವದಿ	೩೯೮	೫೯೭	ಭಾವೋ ರಾಗಾದಿಜುದೋ	೧೬೭	೨೭೬
ಪ			ಭುಜಂತಸ್ಸ ವಿ ವಿವಿಹೇ	೨೨೦	೩೬೦
ಪಂಥೇ ಮುಸ್ಸಂತಂ ಪಸ್ಸಿದೂಣ	೫೮	೧೧೬	ಭೂದತ್ತೇಣಾಭಿಗದಾ	೧೩	೩೩
ಪಕ್ಕೇ ಫಲಮ್ಹಿ ಪಡಿವಿ	೧೬೮	೨೭೭	ಮ		
ಪಜ್ಜತ್ತಾಪಜ್ಜತ್ತಾ	೬೭	೧೨೫	ಮಜ್ಜಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ಜದಿ	೨೦೮	೩೪೩
ಪಡಿಕಮಣಂ ಪಡಿಸರಣಂ	೩೦೬	೪೭೦	ಮಾರಿಮಿ ಚೇವಾವೇಮಿ ಯ	೨೬೧	೪೦೯
ಪಣ್ಣಾವಿ ಘಿತ್ತವ್ವೋ ಚೋ ಚೇದಾ	೨೯೭	೪೫೮	ಮಿಚ್ಚತ್ತಂ ಅವಿರಮಣಂ	೧೬೪	೨೭೩
ಪಣ್ಣಾವಿ ಘಿತ್ತವ್ವೋ ಚೋ ಣಾದಾ	೨೯೯	೪೬೦	ಮಿಚ್ಚತ್ತಂ ಜದಿ ಪಯಡೀ	೩೨೮	೫೦೦
ಪಣ್ಣಾವಿ ಘಿತ್ತವ್ವೋ ಚೋ ದಟಾ	೨೯೮	೪೬೦	ಮಿಚ್ಚತ್ತಂ ಪುಣ ದುವಿಹಂ	೮೭	೧೬೬

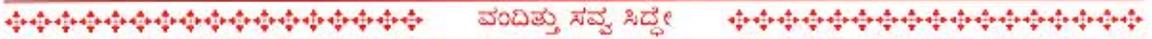
ಕಲಶಕಾವ್ಯಗಳ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮಸೂಚಿ

	ಕಲಶ	ಪುಟ		ಕಲಶ	ಪುಟ
ಅ			ಆ		
ಅಕರ್ತಾ ಚೀಪೋಟಯಂ	೧೯೫	೪೮೨	ಆಕ್ರಾಮನ್ಯವಿಕಲ್ಪಭಾವಮಚಲಂ	೯೩	೨೩೮
ಅಖಂಡಿತಮನಾಕುಲಂ	೧೪	೪೨	ಆತ್ಮನಶ್ಚಿಂತಯ್ಯವಾಲಂ	೧೯	೫೧
ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಃ ಸ್ವಯಮೇವ	೧೪೪	೩೪೧	ಆತ್ಮಭಾವಾನ್ಯರೋತ್ಯಾತ್ಮಾ	೫೬	೧೬೬
ಅಚ್ಚಾಚ್ಚಾಃ ಸ್ವಯಮುಚ್ಚಲಂತಿ	೧೪೧	೩೩೨	ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವಂ ಪರಭಾವಭಿನ್ನ	೧೦	೩೮
ಅಜ್ಞಾನತಸ್ತು ಸತ್ಯಣಾಚ್ಚವ	೫೭	೧೮೨	ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಂ	೬೨	೧೮೫
ಅಜ್ಞಾನಮಯಭಾವಾನಾಮಜ್ಞಾನೀ	೬೮	೨೧೬	ಆತ್ಮಾನಂ ಪರಿಶುದ್ಧಮೀಪ್ಸುಭಿ	೨೦೮	೫೧೯
ಅಜ್ಞಾನಮೇತದಧಿಗಮ್ಯ	೧೬೯	೪೦೫	ಆತ್ಮಾನುಭೂತಿರಿತಿ	೧೩	೪೪
ಅಜ್ಞಾನಾನ್ಮೃಗತ್ಯಕ್ಷಿಕಾಂ ಜಲಧಿಯಾ	೫೮	೧೮೩	ಆಸಂಸಾರತ ಏವ ಧಾವತಿ	೫೫	೧೬೫
ಅಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಮಪ್ಯೇವಂ	೬೧	೧೮೪	ಆಸಂಸಾರವಿರೋಧಿಸಂವರ	೧೨೫	೨೯೮
ಅಜ್ಞಾನೀ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವಭಾವ	೧೯೭	೪೮೭	ಆಸಂಸಾರಾತ್ಪತಿಪದಮಮೀ	೧೩೮	೩೩೨
ಅತೋ ಹತಾಃ ಪ್ರಮಾದಿನೋ	೧೮೮	೪೭೩			
ಅತಃ ಶುದ್ಧನಂನಾಯತ್ತಂ	೭	೩೨	ಇ		
ಅತ್ಯಂತಂ ಭಾವಯಿತ್ಯಾ ವಿರತಿ	೨೩೩	೫೯೪	ಇತಿ ಪರಿಚಿತತತ್ತ್ವ	೨೮	೭೬
ಅತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಶುದ್ಧಾರ್ಥಂ	೨೪೭	೬೨೨	ಇತಿ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಂ ಸ್ವಂ ಜ್ಞಾನೀ	೧೭೬	೪೩೫
ಅಥ ಮಹಾಮದನಿರ್ಭರಮಂಥರಂ	೧೧೩	೨೭೨	ಇತಿ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಂ ಸ್ವಂ ನಾಜ್ಞಾನೀ	೧೭೭	೪೩೬
ಅದ್ವೈತಾಪಿ ಹಿ ಚೇತನಾ	೧೮೩	೪೬೩	ಇತಿ ಸತಿ ಸಹ	೩೧	೮೪
ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶುದ್ಧನಯ	೧೨೦	೨೯೨	ಇತೀದಮಾತ್ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ	೨೪೬	೬೨೦
ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾತ್ಮನಿ ಸರ್ವಭಾವಭವನಂ	೨೫೯	೬೩೬	ಇತಃ ಪದಾರ್ಥಪ್ರಥನಾವಗುಂಠನಾ	೨೩೪	೫೯೫
ಅನಂತಧರ್ಮಣಸ್ತತ್ತ್ವಂ	೨	೨	ಇತೋ ಗತಮನೇಕತಾಂ	೨೭೩	೬೫೪
ಅನವರತಮನಂತೈ	೧೮೭	೪೭೦	ಇತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಕ್ರಕಚಿಕಲನಾ	೪೫	೧೩೧
ಅನಾದ್ಯನಂತಮಚಲಂ	೪೧	೧೨೯	ಇತ್ಯಂ ಪರಿಗ್ರಹಮಪಾಸ್ಯ	೧೪೫	೩೪೫
ಅನೇನಾದ್ಯವಸಾಯೇನ	೧೭೧	೪೧೮	ಇತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಮೂಢಾನಾಂ	೨೬೨	೬೩೮
ಅನ್ಯೇಭ್ಯೋ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಮಾತ್ಮನಿಯತಂ	೨೩೫	೬೦೪	ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕನಿಜಶಕ್ತಿ	೨೬೪	೬೪೫
ಅಯಿ ಕಥಮಪಿ ಮೃತ್ಯಾ	೨೩	೬೪	ಇತ್ಯಾಲೋಚ್ಯ ವಿವೇಚ್ಯ	೧೭೮	೪೪೩
ಅರ್ಥಾಲಂಬನಗಾಲ ಏವ ಕಲಯನ್	೨೫೭	೬೩೫	ಇತ್ಯೇವಂ ವಿರಚಯ್ಯ ಸಂಪ್ರತಿ	೪೮	೧೪೬
ಅಲಮಲಮತೀಃಶ್ಚೈ	೨೪೪	೬೧೮	ಇದಮೇಕಂ ಜಗಚ್ಚುತ್ತು	೨೪೫	೬೧೮
ಅವತರತಿ ನ ಯಾವದ್	೨೯	೮೦	ಇದಮೇವಾತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ	೧೨೨	೨೯೫
ಅವಿಚಲಿತಚಿದಾತ್ಮ	೨೭೬	೬೫೬	ಇಂದ್ರಜಾಲಮಿದಮೇವಮುಚ್ಚಲತ್	೯೧	೨೩೪
ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾದಿನಿ	೪೪	೧೩೧			
			ಉ		
			ಉದಯತಿ ನ ನಯತ್ರೀ	೯	೩೭

*** ** ** ** **

	ಕಲಶ	ಪುಟ		ಕಲಶ	ಪುಟ
ಉನ್ನತಮುನ್ನೋಚ್ಯಮಶೇಷತಸ್ತತ್ ಉಭಯನಯವಿರೋಧ	೨೩೬ ೪	೬೦೫ ೨೮	ಏಕಃ ಕರ್ತಾ ಚಿದಿಹಮಿಹ ಏಕೋ ದೂರಾತ್ಮಜತಿ ಮದಿರಾಂ ಏಕೋ ಮೋಕ್ಷಪಥೋ ಯ ಏಷ	೪೬ ೧೦೧ ೨೪೦	೧೩೪ ೨೪೫ ೬೧೩
ಏ					
ಏಕಜ್ಞಾಯಕಭಾವನಿರ್ಭರ ಏಕತ್ವಂ ವ್ಯವಹಾರತೋ ನ ತು ಏಕತ್ವೇ ನಿಯತಸ್ಯ ಶುದ್ಧನಯತೋ ಏಕಮೇವ ಹಿ ತತ್ಸ್ವಾದ್ಯಂ ಏಕಶ್ಚಿತ್ತಸ್ಥಿನ್ಮಯ ಏವ ಭಾವೋ	೧೪೦ ೨೭ ೬ ೧೩೯ ೧೮೪	೩೩೪ ೭೫ ೩೧ ೩೩೪ ೪೬೪	ಏವಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಶುದ್ಧಸ್ಯ ಏವಂ ತತ್ತ್ವವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಏಷ ಜ್ಞಾನಘನೋ ನಿತ್ಯಮಾತ್ಮಾ ಏಷ್ಯಕೈವ ಹಿ ವೇದನಾ	೨೩೮ ೨೬೩ ೧೫ ೧೫೬	೬೦೮ ೬೩೯ ೪೮ ೩೬೯
ಕ					
ಏಕಸ್ಯ ಕರ್ತಾ ನ ತಥಾ ಏಕಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ನ ತಥಾ ಏಕಸ್ಯ ಚೇತ್ಯೋ ಏಕಸ್ಯ ಚೈಕೋ ಏಕಸ್ಯ ಜೀವೋ ಏಕಸ್ಯ ದುಷ್ಟೋ ಏಕಸ್ಯ ದೃಶ್ಯೋ ಏಕಸ್ಯ ನಾನಾ ಏಕಸ್ಯ ನಿತ್ಯೋ ಏಕಸ್ಯ ಬದ್ಧೋ ಏಕಸ್ಯ ಭಾತೋ ಏಕಸ್ಯ ಭಾವೋ ಏಕಸ್ಯ ಭೋಕ್ತಾ ಏಕಸ್ಯ ಮೂಢೋ ಏಕಸ್ಯ ರಕ್ತೋ ಏಕಸ್ಯ ವಸ್ತುನ ಇಹಾನ್ಯತರೇಣ ಏಕಸ್ಯ ವಾಚ್ಯೋ ಏಕಸ್ಯ ವೇದ್ಯೋ ಏಕಸ್ಯ ಸಾಂತೋ ಏಕಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮೋ ಏಕಸ್ಯ ಹೇತುರ್ನ	೭೪ ೭೯ ೮೬ ೮೧ ೭೬ ೭೩ ೮೫ ೮೩ ೭೦ ೮೯ ೮೫ ೮೦ ೭೫ ೭೧ ೭೨ ೨೦೧ ೮೪ ೮೮ ೮೨ ೭೭ ೭೮	೨೨೮ ೨೨೯ ೨೩೨ ೨೩೦ ೨೨೮ ೨೨೭ ೨೩೧ ೨೩೧ ೨೨೬ ೨೩೩ ೨೩೦ ೨೩೧ ೨೩೬ ೨೩೨ ೨೩೨ ೪೯೮ ೨೩೧ ೨೩೨ ೨೩೦ ೨೨೯ ೨೨೯	ಕಥಮಪಿ ಸಮುಪಾತ್ತ ಕಥಮಪಿ ಹಿ ಲಭಂತೇ ಕರ್ತಾ ಕರ್ತಾ ಭವತಿ ನ ಯಥಾ ಕರ್ತಾ ಕರ್ಮಣಿ ನಾಸ್ತಿ ಕರ್ತಾರಃ ಸ್ವಫಲೇನ ಯತ್ಕಿಲ ಕರ್ತುರ್ವೇದಯಿತುಶ್ಚ ಯುಕ್ತಿವಶತೋ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನ ಸ್ವಭಾವೋನಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಮಪಿ ಸರ್ವವಿದೋ ಕರ್ಮೈವಪ್ರವಿಶರ್ತ್ಯ ಕರ್ತೃಹತಕೈಃ ಕಷಾಯಕಲಿರೇಕತಃ ಕಾಂತ್ಯೈವ ಸ್ವಪಯಂತಿ ಯೇ ಕಾರ್ಯತ್ವಾದಕೃತಂ ನ ಕರ್ಮ ಕೃತಕಾರಿತಾನುಮನಸ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ಯಂತಾಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಕೃಚಿಲ್ಲಸತಿ ಮೇಚಕಂ	೨೦ ೨೧ ೯೯ ೯೮ ೧೫೨ ೨೦೯ ೧೯೪ ೧೦೩ ೨೦೪ ೨೭೪ ೨೪ ೨೦೩ ೨೨೫ ೧೪೨ ೨೭೨	೫೪ ೫೬ ೨೪೨ ೨೪೧ ೩೬೩ ೫೨೦ ೪೭೯ ೨೫೩ ೫೦೩ ೬೫೫ ೬೫ ೫೧೨ ೫೬೬ ೩೩೮ ೬೫೩
ಕ್ಷ					
ಏಕಂ ಜ್ಞಾನಮನಾದ್ಯನಂತಮಚಲಂ ಏಕಃ ಪರಿಣಮತಿ ಸದಾ	೧೬೦ ೫೨	೩೭೨ ೧೬೪	ಚಿಚ್ಚಿಕ್ರಿವ್ಯಾಪ್ತಸರ್ವಸ್ಯ ಚಿತ್ತಿಂದಚಂಡಿಮವಿಲಾಸಿ	೩೬ ೨೬೮	೧೦೬ ೬೫೦

	ಕಲಶ	ಪುಟ		ಕಲಶ	ಪುಟ
ಚಿತ್ರಾತ್ಮಶಕ್ತಿಸಮುದಾಯಮಯೋ ಚಿರಮಿತಿ ನವಶತ್ತ್ವ	೨೭೦	೬೫೧	ತದಥ ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಭೇದತೋ	೧೦೦	೨೪೪
ಚಿಕ್ಷುಭಾವಭರಭಾವಿತಭಾವಾ	೯೨	೩೪	ತ್ಯಕ್ತಂ ಯೇನ ಫಲಂ ಸ ಕರ್ಮ	೧೫೩	೩೬೬
ಚೈದ್ರೂಷ್ಯಂ ಜಡರೂಪತಾಂ ಚ	೧೨೬	೨೩೬	ತ್ಯಕ್ತ್ವಾನುಧಿವಿಧಾಯ	೧೯೧	೪೭೫
ಜ			ತ್ಯಜತು ಜಗದಿದಾನೀಂ	೨೨	೬೦
ಜಯತಿ ಸಹಜತೇಜಃ	೨೭೫	೬೫೫	ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರತ್ರಯಾತ್ಮಾ	೨೩೯	೬೧೧
ಜಾನಾತಿ ಯಃ ಸ ನ ಕರೋತಿ	೧೬೭	೩೯೬	ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ಯೈಸ್ತ್ವಿತ್ಯಾ	೧೬	೫೦
ಜೀವಃ ಕರೋತಿ ಯದಿ ಪುದ್ಗಲಕರ್ಮ	೬೩	೧೯೭	ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ಯೈಸ್ತ್ವಿಭಿಃ	೧೭	೫೦
ಜೀವಾಜೀವವಿವೇಕಪುಷ್ಪಲದೃಶಾ	೩೩	೮೯	ದೂರಂ ಭೂರಿವಿಕಲ್ಪಜಾಲಗಹನೇ	೯೪	೨೩೯
ಜೀವಾದಜೀವಮಿತಿ	೪೩	೧೩೦	ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಮಮಕಾರಮೀಲಿತ್ಯೈ	೨೪೩	೬೧೬
ಜ್ಞ			ದ್ವಿಧಾಕೃತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಕ್ರಕಚ	೧೮೦	೪೪೬
ಜ್ಞಪ್ತಿಃ ಕರೋತೌ ನ ಹಿ	೯೭	೨೪೦	ಧ		
ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವಃ	೬೬	೨೧೨	ಧೀರೋಧಾರಮಹಿಮ್ನುನಾದಿನಿಧನೇ	೧೨೩	೨೯೫
ಜ್ಞಾನವಾನ್ ಸ್ವರಸತೋಽಪಿ	೧೪೯	೩೫೭	ನ		
ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸಂಚೇತನಯೈವ ನಿತ್ಯ	೨೨೪	೫೬೩	ನ ಕರ್ಮ ಬಹುಲಂ ಜಗನ್ನ	೧೬೪	೩೯೧
ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಜ್ವಲನಪಯಸೋ	೬೦	೧೮೪	ನ ಚಾತು ರಾಗಾದಿ	೧೭೫	೪೩೪
ಜ್ಞಾನಾದ್ವಿವೇಚಿಕತಯಾ ಶು	೫೯	೧೦೩	ನನು ಪರಿಣಾಮ ಏವ ಕಿಲ	೨೧೧	೫೨೬
ಜ್ಞಾನಿನ್ ಕರ್ಮ ನ ಚಾತು	೧೫೧	೩೬೨	ನಮಃ ಸಮಯಸಾರಾಯ	೧	೧
ಜ್ಞಾನಿನೋ ನ ಹಿ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಂ	೧೪೮	೩೫೬	ನ ಹಿ ವಿದಧತಿ ಬದ್ಧ	೧೧	೪೨
ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಾಃ	೬೭	೨೧೪	ನಾಶ್ಚುತೇ ವಿಷಯಸೇವನೇಽಪಿ	೧೩೫	೩೨೨
ಜ್ಞಾನೀ ಕರೋತಿ ನ	೧೯೮	೪೯೦	ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಸಂಬಂಧಃ	೨೦೦	೪೯೬
ಜ್ಞಾನೀ ಜಾನನ್ನಪೀಮಾಂ	೫೦	೧೫೫	ನಿಜಮಹಿಮುರತಾನಾಂ	೧೨೮	೩೧೦
ಜ್ಞೇಯಾಕಾರಕಲಂಕಮೇಚಿಕಚಿತಿ	೨೫೧	೬೩೦	ನಿತ್ಯಮವಿಕಾರಸುಸ್ಥಿತ	೨೬	೭೦
ಟ			ನಿವರ್ತ್ಯತೇ ಯೇನಯದತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್	೩೮	೧೨೪
ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣ ವಿಶುದ್ಧ			ನಿಃಶೇಷಕರ್ಮಫಲ	೨೩೧	೫೯೨
ಬೋಧವಿಸರಾ	೨೬೧	೬೩೭	ನಿಷಿದ್ಧೇ ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್	೧೦೪	೨೫೩
ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣಸ್ವರಸನಿಚಿತ	೧೭೧	೩೨೩	ನೀತ್ವಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಲಯ	೧೯೩	೪೭೮
ತ			ನೈಕಸ್ಯ ಹಿ ಕರ್ತಾರೌ ದ್ವೌ	೫೪	೧೬೫
ತಜ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ	೧೩೪	೩೧೯	ನೈಕಾಂತಸಂಗತದೃಶಾ ಸ್ವಯಮೇವ	೨೬೫	೬೪೬
ತಥಾ ಪಿ ನ ನಿರರ್ಗಲಂ	೧೬೬	೩೯೫	ನೋಭೌ ಪರಿಣಮತಃ ಖಲು	೫೩	೧೬೪

	ಕಲಶ	ಪುಟ		ಕಲಶ	ಪುಟ
ಪ					
ಪದಮಿದಂ ನನು ಕರ್ಮದುರಾಸದಂ	೧೪೩	೩೩೯	ಭೇದೋನ್ನಾದಂ ಭ್ರಮರಸಭರಾ	೧೧೨	೨೭೦
ಪರದ್ರವ್ಯಗ್ರಹಂ ಕುರ್ಮನ್	೧೪೬	೪೬೬	ಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ ನ ಸ್ವಭಾವೋನಸ್ಯ	೧೯೬	೪೮೫
ಪರಪರಿಣತಿಹೇತೋ	೩	೩	ಮ		
ಪರಪರಿಣತಿಮುಜ್ಜತ್	೪೭	೧೪೧	ಮಗ್ನಾಃ ಕರ್ಮನಯಾವಲಂಬನಪರಾ	೧೧೧	೨೬೯
ಪರಮಾರ್ಥೇನ ತು ವ್ಯಕ್ತ	೧೮	೫೧	ಮಜ್ಜಂತು ನಿರ್ಭರಮಮೀ	೩೨	೮೭
ಪೂರ್ಣಕಾಚ್ಯುತಶುದ್ಧಬೋಧಮಹಿಮಾ	೨೨೨	೫೫೮	ಮಾನಕರ್ತಾರ ಮಮೀ ಸ್ವಶಂತು	೨೦೫	೫೧೩
ಪೂರ್ವಬದ್ಧನಿಜಕರ್ಮ	೧೪೬	೩೫೧	ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟೇಃ ಸ ಏವಾಸ್ಯ	೧೨೦	೪೦೭
ಪೂರ್ವಾಲಂಬಿತಬೋಧ್ಯನಾಶಸಮಯೇ	೨೫೬	೬೩೪	ಮೋಕ್ಷಹೇತುತಿರೋಧಾನಾದ್	೧೦೮	೨೬೧
ಪ್ರಚ್ಯುತ್ಯ ಶುದ್ಧನಯತಃ	೧೨೧	೨೯೨	ಮೋಹವಿಲಾಸವಿಜೃಂಭಿತ	೨೨೭	೫೭೫
ಪ್ರಜ್ಞಾಭೇತ್ತಿ ಶಿತೇಯಂ	೧೮೧	೪೫೫	ಮೋಹಾದ್ಯದಪಮಕಾರ್ಷಂ	೨೨೬	೫೭೧
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಲಿಖಿತಸ್ತುಟಸ್ತಿರ	೨೫೨	೬೩೧	ಯ		
ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕರ್ಮ	೨೨೮	೫೭೮	ಯ ಏವಮುಕ್ತ್ಯಾನಯಪಕ್ಷಪಾತಂ	೬೯	೨೨೫
ಪ್ರಮಾದಕಲಿತಃ ಕಥಂ ಭವತಿ	೧೯೦	೪೭೫	ಯತ್ತು ವಸ್ತು ಕುರುತೇ	೨೧೪	೫೨೭
ಪ್ರಾಕಾರಕವಲಿತಾಂಬರ	೨೫	೬೯	ಯತ್ಸನ್ನಾಶಮುಪೈತಿ ತನ್ನ ನಿಯತಂ	೧೫೭	೩೭೦
ಪ್ರಾಣೋಕ್ತೇದಮುದಾಹರಂತಿ ಮರಣಂ	೧೫೯	೩೭೧	ಯದಿ ಕಥಮಪಿ ಧಾರಾವಾಹಿನಾ	೧೨೭	೩೦೭
ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಿರಾಮಮುದ್ರಿತ	೨೬೦	೬೩೭	ಯದಿಹ ಭವತಿ ರಾಗದ್ವೇಷ	೨೨೦	೫೫೦
ಬ			ಯದೇತದ್ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ	೧೦೫	೨೫೭
ಬಂಧಚ್ಛೇದಾತ್ಕಲಯದತುಲಂ	೧೯೨	೪೭೬	ಯತ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಮೇವ	೧೮೯	೪೭೪
ಬಹಿರ್ಲೂಠತಿ ಯದ್ಯಪಿ	೨೧೨	೫೨೬	ಯಸ್ಮಾದ್ ದ್ವೈತಮಭೂತ್ಪುರಾ	೨೭೭	೬೫೭
ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಗ್ರಹಣಸ್ವಭಾವಭರತೋ	೨೫೦	೬೨೯	ಯಃ ಕರೋತಿ ಸ ಕರೋತಿ ಕೇವಲಂ	೯೬	೨೪೦
ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೈಃ ಪರಿಪೀತಮುಜ್ಜಿತ	೨೪೮	೬೨೮	ಯಃ ಪರಿಣಾಮತಿ ಸ ಕರ್ತಾ	೫೧	೧೬೪
ಭ			ಯಃ ಪೂರ್ವಭಾವಕೃತಕರ್ಮ	೨೩೨	೫೯೩
ಭಾವಯೇದ್ವೇದವಿಜ್ಞಾನ	೧೩೦	೩೧೩	ಯಾದ್ಯಕ್ ತಾದ್ಯಗಿಹಾಸ್ತಿ	೧೫೦	೩೫೯
ಭಾವಾಸ್ರವಾಭಾವಮಯಂ ಪ್ರಸನ್ನೋ	೧೧೫	೨೮೦	ಯಾವತ್ತಾಕಮುಪೈತಿ ಕರ್ಮವಿರತಿ	೧೧೦	೨೬೮
ಭಾವೋ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹೈರ್ವಿನಾ ಯೋ	೧೧೪	೨೭೮	ಯೇ ತು ಕರ್ತಾರಮಾತ್ಮಾನಂ	೧೯೯	೪೯೩
ಭಿತ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಮಪಿ ಸ್ವಲಕ್ಷಣ	೧೮೨	೪೫೯	ಯೇ ತು ಸ್ವಭಾವನಿಯಮಾ	೨೦೨	೪೯೯
ಭಿನ್ನಕ್ಷೇತ್ರನಿಷ್ಣೋಬೋಧ್ಯ	೨೫೪	೬೩೨	ಯಃ ತ್ವೇನಂ ಪರಿಹೃತ್ಯ	೨೪೧	೬೧೪
ಭೂತಂ ಭಾಂತಮಭೂತಮೇವ	೧೨	೪೩	ಯೇ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರನಿಜಭಾವಮಯೀ	೨೬೬	೬೪೮
ಭೇದಜ್ಞಾನೋಚ್ಚಲನ	೧೩೨	೩೧೫	ಯೋನಿಯಂ ಭಾವೋ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೋ	೨೭೧	೬೫೨
ಭೇದವಿಜ್ಞಾನತಃ ಸಿದ್ಧಾಃ	೧೩೧	೩೧೪	ರ		
			ರಾಗಜನ್ಮನಿ ನಿಮಿತ್ತತಾಂ	೨೨೧	೫೫೧

	ಕಲಶ	ಪುಟ		ಕಲಶ	ಪುಟ
ರಾಗದ್ವೇಷದ್ವಯಮುದಯತೇ	೨೧೭	೫೪೨	ವ್ಯವಹರಣಾನಯಃ ಸ್ಯಾದ್ಯದ್ಯಪಿ	೫	೩೦
ರಾಗದ್ವೇಷವಿಭಾವ ಮುಕ್ತಮಹಸೋ	೨೨೩	೫೫೯	ವ್ಯವಹಾರವಿಮೂಢದೃಷ್ಟಯಃ	೨೪೨	೬೧೫
ರಾಗದ್ವೇಷವಿಮೋಹಾನಾಂ	೧೧೯	೨೮೯	ವ್ಯಾಪ್ಯವ್ಯಾಪಕತಾ ತದಾತ್ಮನಿ	೪೯	೧೪೮
ರಾಗದ್ವೇಷಾವಿಹ ಹಿ ಭವತಿ	೨೧೮	೫೪೭	ವ್ಯಾವಹಾರಿಕದೃಶ್ಯವ ಕೇವಲಂ	೨೧೦	೫೨೧
ರಾಗದ್ವೇಷೋತ್ಪಾದಕಂ ತತ್ತದ್ಯಷ್ಟ್ಯಾ	೨೧೯	೫೪೮	ಶ		
ರಾಗಾದಯೋ ಬಂಧನಿದಾನಮುಕ್ತಾ	೧೭೪	೪೩೨	ಶುದ್ಧದ್ರವ್ಯನಿರೂಪಣಾರ್ಪಿತ	೨೧೫	೫೪೧
ರಾಗಾದಿನಾಮುದಯಮುದಯಂ	೧೭೯	೪೪೪	ಶುದ್ಧದ್ರವ್ಯಸ್ವರಸಭವನಾತ್ಪಿಂ	೨೧೬	೫೪೧
ರಾಗಾದಿನಾಂ ಝಗಿತಿ ವಿಗಮಾತ್	೧೨೪	೨೯೬	ಸ		
ರಾಗಾದ್ಯಾಸ್ಯವರೋಧತೋ	೧೩೩	೩೧೬	ಸಕಲಮಪಿ ವಿಹಾಯಾನ್ವಾಯ	೩೫	೧೦೬
ರಾಗೋದ್ಧಾರಮಹಾರಸೇನ ಸಕಲಂ	೧೬೩	೩೮೬	ಸಮಸ್ತಮಿತ್ಯೇವಮವಾಸ್ಯ ಕರ್ಮ	೨೨೯	೫೭೯
ರುಂಧನ್ ಬಂಧಂ ನವಮಿತಿ	೧೬೨	೩೮೨	ಸಂನ್ಯಸ್ಯನ್ನಿಜಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಮನಿಶಂ	೧೧೬	೨೮೪
ಲ			ಸಂನ್ಯಸ್ತವ್ಯಮಿದಂ ಸಮಸ್ತಮಪಿ	೧೦೯	೨೬೭
ಲೋಕಃ ಕರ್ಮತತೋಽಸ್ತು	೧೬೫	೩೯೪	ಸಂಪದ್ಯತೇ ಸಂವರ ಏಷ	೧೨೯	೩೧೩
ಲೋಕಃ ಶಾಶ್ವತ ಏಕ ಏಷ	೧೫೫	೩೬೮	ಸಮ್ಯಗ್ವಿಷ್ಣಯ ಏವ ಸಾಹಸಮಿದಂ	೧೫೪	೩೬೭
ವ			ಸಮ್ಯಗ್ವಿಷ್ಣಿಃ ಸ್ವಯಮಯಮಹಂ	೧೩೭	೩೨೭
ವರ್ಣಾದಿಸಾಮ್ಯಮಿದಂ ವಿದಂತು	೩೯	೧೨೫	ಸಮ್ಯಗ್ವಿಷ್ಣೇರ್ಭವತಿ ನಿಯತಂ	೧೩೬	೩೨೪
ವರ್ಣಾದ್ಯಾ ವಾ ರಾಗಮೋಹಾದಯೋ ವಾ	೩೭	೧೧೩	ಸರ್ವತಃ ಸ್ವರಸನಿರ್ಭರಭಾವಂ	೩೦	೮೨
ವರ್ಣಾದ್ಯೈಃ ಸಹಿತಸ್ತಥಾ	೪೨	೧೨೯	ಸರ್ವತ್ರಾದ್ಯವಸಾನಮೇವಮಖಿಲಂ	೧೭೩	೪೨೪
ವಸ್ತು ಚೈಕಮಿಹ ನಾನ್ಯವಸ್ತುನೋ	೨೧೩	೫೨೭	ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಮಯಂ ಪ್ರಪದ್ಯ	೨೫೩	೬೩೨
ವಿಕಲ್ಪಕಃ ಪರಂ ಕರ್ತಾ	೯೫	೨೩೯	ಸರ್ವಸ್ಯಾಮೇವ ಜೀವಂತ್ಯಾಂ	೧೧೭	೨೮೫
ವಿಗಲಂತು ಕರ್ಮವಿಷತರು	೨೩೦	೫೮೦	ಸರ್ವಂ ಸದೈವ ನಿಯತಂ	೧೬೮	೪೦೫
ವಿಜಹತಿ ನ ಹಿ ಸತ್ತಾಂ	೧೧೮	೨೮೯	ಸಿದ್ಧಾಂತೋಽಯಮುದಾತ್ತಚಿತ್ತ	೧೮೫	೪೬೫
ವಿರಮ ಕಿಮಪರೇಣಾಕಾರ್ಯ	೩೪	೯೬	ಸ್ಥಿತೇತಿ ಜೀವಸ್ಯ ನಿರಂತರಾಯಾ	೬೫	೨೦೯
ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಪರಭಾವಭಾವಕಲನಾ	೨೫೮	೬೩೫	ಸ್ಥಿತೇತ್ಯವಿಘ್ನಾ ಖಲು ಪುದ್ಗಲಸ್ಯ	೬೪	೨೦೫
ವಿಶ್ರಾದ್ಧಿಭಕ್ತೋಽನಿ ಹಿ	೧೭೨	೪೨೦	ಸ್ಯಾದ್ವಾದಕೌಶಲಸುನಿಶ್ಚಲ	೨೬೭	೬೪೯
ವಿಶ್ವಂ ಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಪ್ರತರ್ಕ್ಯ	೨೪೯	೬೨೯	ಸ್ಯಾದ್ವಾದದೀಪಿತಲಸನ್ಯಹಸಿ	೨೬೯	೬೫೧
ವೃತ್ತಂ ಕರ್ಮಸ್ವಭಾವೇನ	೧೦೭	೨೬೧	ಸ್ವಶಕ್ತಿ ಸಂಸೂಚಿತವಸ್ತುತತ್ತ್ವೇ	೨೭೮	೬೫೮
ವೃತ್ತಂ ಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವೇನ	೧೦೬	೨೬೧	ಸ್ವಕೇತ್ರಸ್ಥಿತಯೇ ಪೃಥಗ್ವಿಧ	೨೫೫	೬೩೩
ವೃತ್ತ್ಯಂಶಭೇದತೋಽತ್ಯಂತಂ	೨೦೭	೫೧೫	ಸ್ವೇಚ್ಛಾಸಮುಚ್ಚಲದನಲ್ಪ	೯೦	೨೩೩
ವೇದ್ಯವೇದಕವಿಭಾವಚಲತ್ವಾದ್	೧೪೭	೩೫೫	ಸ್ವಂ ರೂಪಂ ಕಿಲ ವಸ್ತುನೋ	೧೫೮	೩೭೦
ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಂ ಪರದ್ರವ್ಯಾದೇವಂ	೨೩೭	೬೦೫	ಹ		
			ಹೇತುಸ್ವಭಾವಾನುಭವಾಶ್ರಯಾಣಂ	೧೦೨	೨೪೮